

GUSÛL – ABDEST - DİĞER

HADESSEN TAHARET

Soru: Hadesden taharet ne demektir? Namaz kılariken abdesti bozulan ne yapmalıdır? Abdestsiz namaz kılınır mı?

CEVAP

Hadesden taharet ikidir:

1- Abdestsiz olanın abdest almasıdır.

2- Cünüp olanın, gusül etmesidir.

Vüdû, abdest; teveddî, abdest almak; **gasl**, bir şeyi yıkamak; **igtisâl**, gusül abdesti almak; **gusül** de, gusül abdesti demektir.

Abdesti olmayana (**Muhdis**) denir. Gusül abdesti olmayana (**Cünüb**) denir.

(Halebî-i sagîr)de buyuruluyor ki:

Abdestin farzları, sünnetleri, edebleri ve menhî, yani **memnu olan şeyleri vardır**. Abdestsiz olduğunu bilerek zaruretsiz namaz kılan kâfir olur. Namaz kılariken abdesti bozulan Hanefi, hemen omuzuna selâm verip, namazdan çıkar. Vakit çıkmadan abdest alıp, namazını baştan tekrar kılar. **Maliki** mezhebinde, namazı bozulmaz. O anda özür sâhibi olur.

Soru: Abdest almak ve gusletmek, başlı başına birer farz mıdır?

CEVAP

İkisi de namazın şartıdır, yani namaza bağlı farzlardır. Namazın şartlarından biri, hadesten taharettir. Bu da, cünüp olanın gusletmesi, abdesti olmayanın abdest alması demektir. Namaz kılan ve kılmayan herkesin, bir namaz vaktini cünüp geçirmesi, büyük günah olur. Cünüp olunca, hemen gusletmek iyi olursa da, mesela öğle ezanından sonra cünüp olanın, öğle namazını kılmamışsa, ikinci vaktine, öğleyi kılacak kadar zaman kalıncaya kadar, guslü geciktirmesi caizdir. Daha fazla geciktirmesi haram olacağı için, hemen gusletmesi farz olur.

GUSÛL

GUSLÜN FARZLARI

Soru: Dört mezhebe göre, guslün farzları nelerdir?

CEVAP

Hanefî'de:

1- Ağızın içini yıkamak,

2- Burnun içini yıkamak,

3- Bedenin her yerini yıkamak. [Göbek içini, bıyık, kaş ve sakalı ve altlarındaki derileri ve baştaki saçları yıkamak farzdır. Gözleri ve kapalı küpe deliğini yıkamak gerekmez.]

Mâlikî'de:

- 1- Niyet,
- 2- Bedenin her yerini yıkamak,
- 3- Delk,
- 4- Muvalat,
- 5- Saçları hilâllemek.

Şâfiî'de:

- 1- Niyet,

2- Bedenin her yerini yıkamak. [Bazı kitaplarda, **Şâfiî**'de guslün farzı üçtür deniyor. Bedendeki necaseti temizlemeyi de ekliyorlar. Beden yıkanınca, necaset de temizlenmiş olacağı için, guslün farzına iki denmesinin mahzuru olmaz.]

Hanbelî'de: Guslün farzı birdir, bu da bütün vücudu yıkamaktır. Bu, guslün rüknüdür. Yani guslün içindeki farzdır. Gusle başlarken, niyet etmek ve Besmele çekmek de farzdır. Ağızın ve burnun içi, bedenin dışı sayıldığı için, buraları da yıkamak farzdır. Bunlar da ilave edince, guslün farzı 5 oluyor:

- 1- Niyet etmek,
- 2- Besmele çekmek,
- 3- Bedenin her yerini yıkamak,
- 4- Ağızın içini yıkamak,
- 5- Burnun içini yıkamak.

Gusülde gargara

Soru: Gusülde, gargara şart mıdır? Buruna çok su çekip, yanma hissedilmesi gerekir mi?

CEVAP

Hayır, öyle bir şart yoktur. Gargara yapmak abdestte de, gusülde de farz değil, sünnettir. Oruçluyken gargara yapmak ise mekruhtur.

GUSLÜN SÜNNETLERİ

Soru: Sünnet üzere nasıl gusledilir?

CEVAP

Gusletmek çok kolaydır. Ağızını ve burnunu suyla yıkayıp, denize veya göle girip çıkan yahut duş altında bütün vücudunu ıslatan gusletmiş olur.

Guslederken **besmele** okunur. Hatta kelime-i şehadet de getirmek iyi olur. Sünnet üzere gusül abdesti almak için,

Önce, temiz olsa bile, **iki eli** ve **avret yerini yıkamalıdır**.

Sonra **bedeninde necaset varsa yıkamalı,**

Sonra, gusle **niyet** ederek **abdest almalı.**

Abdesten sonra bütün vücut yıkanırsa **sünnete** uygun olur. Gusletmek için **niyet, Hanefi'de sünnet**, diğer mezheplerde **farz**dır. Guslederken niyeti unutanın da guslü geçerli olur.

Sonra bütün bedene **üç defa** su dökmelidir.

Önce üç defa **baş**a, sonra üç defa **sağ omuza**, sonra üç defa **sol omuza** dökmeli, her döküşte, o taraf tamam ıslanmalı. Birinci dökmede ovmalıdır.

Gusülde, bir organa dökülen suyu, başka organlara akıtmak caiz olup, orası da temizlenir; çünkü gusülde bütün beden, bir organ sayılır. Abdest alırken bir organa dökülen suyla , başka organ ıslanırsa, yıkanmış sayılmaz.

Gusül tamam olunca, tekrar abdest almak mekruhtur. Gusül ederken abdesti bozulursa, gusle zararı olmaz, fakat namaz kılmak için bir daha almak lazım olur.

Guslederken sabunlanmak, keselenmek uygun olmaz. Kirden yıkanma işini ya gusülden sonra yapmalı veya önce yapmak gerekir. İkisinin aynı anda yapılması uygun olmaz. Gusülde fazla su harcanmış olur, mekruh olur.

Maliki'deyse **muvalata** yani aralıksız yıkamaya riayet etmezse gusül geçerli olmaz.

Banyoya girince önce gusledilir. Sonra kir için yıkanılır. Kir için yıkanırken ihtiyaç kadar fazla su sarf etmenin mahzuru olmaz.

Gusül abdesti alırken, namaz abdesti bozacak haller olursa (**mesela kan çıkırsa, yellenirse, idrar çıkırsa vb.**) gusle kalınan yerden devam edilir, abdesti bozan şey guslü bozmaz. Sadece bu abdestle namaz kılınmaz, sonra **namaz abdesti** almak gerekir.

Cünüpken, kasık ve koltuk altı tıraşı olmak, saç, tırnak kesmek, mekruh olur. Hayzlıyken, bunlar mekruh değildir. Onun için, cünüpken, gusülden önce bunları yapmamalı. Ya gusülden sonra veya başka zaman yapmalı.

Gusül ve israf

Soru: Abdestte ve gusülde, gereğinden fazla su kullanmak israf mıdır?

CEVAP

Evet. Yalnız, gusletmeden önce veya sonra, kirlerden temizlenmek için yıkanmanın mahzuru yoktur.

Vesvese

Soru: Vesveseli biriyim. Dikkat etmeme rağmen, abdestte gusülde kuru yerim kalmışsa yahut secde-i sehiv yapılacakken unutmuşsam, buna benzer başka şeyleri unutmuşsam, oruçlu iken unutup yiyip içmişsem, unutarak namaz vaktini çıkarmışsam, sonra da hatırlamadığım için kaza etmemişsem, ahirette benim halim nice olur?

CEVAP

Dinimizde unutmak özürdür. Unutarak yiyip içmek orucu bozmaz, kaza da gerekmez. Unutarak namazın kazaya kalması da günah olmaz.

Abdestte, gusülde kuru yer kalmışsa, bilmediğiniz için hiç mahzuru olmaz. Acaba kuru yer kaldı mı diye defalarca yıkamak gerekmez. Bunlar vesvesedir, vesvese ise günahdır.

Gusleırken konuşmak

Soru: Gusleırken konuşmak sakıncalı mıdır?

CEVAP

Gusleırken konuşmamak sünnettir. İhtiyaç yokken konuşmamalıdır.

Başka yerde almak

Soru: İlmahal'de, (Guslettikten sonra, tekrar abdest almak mekruhtur. Abdest bozulmadan, başka yerde almak caizdir) deniyor. Başka yerde almaktan maksat nedir?

CEVAP

Guslettiği yerde değil de, başka yerdeki lavaboda abdest almak demektir. Böyle olursa, mekruh olmaz.

Gusülden sonra ayakları yıkamak

Soru: Gusülden sonra ayakları tekrar yıkamak gerekir mi?

CEVAP

Eğer ayakların altında su toplanıyorsa, çıkarken ayakları tekrar yıkamak gerekir. Su toplanmıyorsa tekrar yıkanmaz.

Mâlikî'ye göre gusleırken

Soru: Mâlikî mezhebinde ön avret yerine avuç veya parmakların içiyle dokunan erkeğin abdesti bozuluyor. Mâlikî mezhebini taklit eden erkek, gusleırken önce avret yerlerini yıkasa sonra, bir daha ön avret yerine hiç dokunmasa, abdest alıp guslettikten sonra, bu gusül abdestiyle namaz kılabilir mi?

CEVAP

Kılabilir. Gusleırken ön avret yerine abdestten sonra dokunulmazsa, abdesti bozulmaz. Avret yerine dokunmak gusle zaten zarar vermez, yani dokunulsa da gusle devam edilir. Sonra namaz kılmak için, sadece namaz abdesti alması yeterli olur. Kadınların ise, avret yerlerine dokunsalar da, abdestleri bozulmaz.

Guslü geciktirmek

Soru: Yatsıyı kıldıktan sonra cünüp olan, ne vakte kadar cünüp dursa günah olmaz?

CEVAP

Yatsı namazını kıldıktan sonra cünüp olanın sabah namazına kadar guslünü tehir etmesi caizse de hemen yıkanması elbette çok iyi olur. **İmam-ı Gazali** hazretleri, (Cünüp olup gusletmeden bir namaz vaktini geçirene, ateşten gömlek giydirilecektir) buyuruyor. Namaz kılan ve kılmayan herkes,

bir namaz vaktini cünüp geçirirse, çok azap görür. Mesela, öğle ezanından sonra cünüp olanın öğle namazını kılmamışsa, ikindi vaktine öğleyi kılacak kadar zaman kalınca gusletmesi farz olur. Farzı yapmak çok sevap, yapmamak büyük bir günahdır. Hadis-i şeriflerde buyuruldu ki:

(Cünüp olunca, çabuk gusletmeli! Çünkü kiramen kâtibin melekleri, cünüp gezenden incinir.)
[Ey Oğul İmihali]

(Canlı resmi, köpek ve cünüp bulunan odaya rahmet melekleri girmez.) [Nesai]

(Cünübe, sarhoşa rahmet meleği yaklaşmaz.) [Bezzar]

(Gusletmek için kalkana, üzerindeki kıl sayısınca sevap verilir, o kadar günahı affolur, Cennetteki derecesi yükselir. Guslü için ona verilecek sevap, dünyada bulunan her şeyden daha hayırlı olur. Allahü teâlâ meleklerine, "Bakın bu kulum, gece uşenmeden kalkıp emrime uymak için guslediyor. Şahit olun ki, bunun günahlarını af ve mağfiret eyledim" buyurur.) [Gunye]

Guslü terk eden

Soru: Guslü terk eden dinden çıkar mı?

CEVAP

Guslü terk eden dinden çıkmazsa da büyük günah işlemiş olur. Gusülsüz gezen, namaz kılamaz. Namaz kılmamak insanı küfre sürükleyen büyük günahlardandır. Böyle bir kimsenin de imanını kaybetmesi çok kolay olur. Onun için guslü geciktirmemelidir! Hadis-i şerifte buyuruldu ki:

(Allahü teâlâ buyuruyor ki: Şu üç şeye devam eden, gerçek dostumdur. Bunları terk eden de, gerçek düşmanımdır. Bu üç şey, namaz, oruç ve cünüplükten gusüldür.) [Beyheki]

Allahü teâlânın düşmanım dediği ve rahmet meleklerinin uzak durduğu bir kimsenin evinde huzur, bereket diye bir şey kalır mı?

Gençler ve gusül

Soru: Sabah ihtilam olarak kalktığımda gusül almam gerekiyor. Fakat okula geç kalmamak için guslü namaz vakitleri geçse dahi okuldan geldikten sonra almam mümkün mü?

CEVAP

İki dakikada gusletmek mümkündür. Namaz vakitlerini cünüp geçirmek haramdır. Namaz kılmamak da ayrıca haramdır. Çifte haram işlemek daha büyük günahdır.

Hayzı biten kadın

Soru: Sabah güneş doğunca hayzı biten kadın, öğle namazına kadar guslü geciktirebilir mi?

CEVAP

Öğle namazını vaktinde kılacak kadar guslü geciktirmesi caiz olur; fakat ilk fırsatta gusletmesi iyi olur.

Mescid olarak kullanılan oda

Soru: Evde mescid olarak kullanılan odaya girerken itikâfa niyet edilebilir mi? Buraya cünüp girebilir mi?

CEVAP

Mescid olarak kullanılan odaya girerken itikâfa niyet edilebilir. Buraya cünüp de girebilir. Halbuki mescidlere cünüp girilmez.

GUSLÜ GEREKTİRMEYEN HÂLLER

Soru: Guslü gerektirmeyen haller nelerdir?

CEVAP

Halk arasında guslü gerektirdiği sanılan bazı hâller, guslü gerektirmez. Guslü gerektirmeyen haller:

- 1- Bir erkek, bir kadını yahut bir erkeği çıplak görse, gusül gerekmez. Bakarken şehvetlenip meni gelirse gusül gerekir, mezi gelirse, yine gusül gerekmez.
- 2- Bir kadın, kendi kocasını veya bir kadını çıplak görse gusül gerekmez.
- 3- Karı-koca oynasırken, çıplak resme bakarken veya düşünürken mezi gelse, fakat meni gelmese gusül gerekmez.
- 4- İdrar yaptıktan sonra veya büyük abdestten sonra gelen yapışkan prostat sıvısı ve vedi guslü gerektirmez.
- 5- Ağır bir şey kaldırmak veya bir yerden düşmek gibi bir sebeple meni çıkınca, **Şafii'**de gusül lazım olur, diğer üç mezhepte lazım olmaz.
- 6- İhtilâm olduğunu hatırlayan, uyanınca çamaşırında meni görmezse gusletmesi gerekmez. İhtilam olan, uyanınca, yatakta, elbise veya bacağında yaşlık görürse, bunun mezi denilen beyaz akıcı sıvı olduğunu anlarsa veya uyanık iken mezi akarsa, gusül gerekmez.
- 7- Cünüp olup guslettikten sonra, kadından kocasının menisi çıksa gusül gerekmez.
- 8- Kadın veya erkek, etek [kasık] tıraşı olsa gusül gerekmez.
- 9 - Kadınların süründüğü kokuyu erkekler koklarsa, koku sürünene de, koklayana da gusül gerekmez. Abdesti bile bozamaz. Ancak bayanların kocalarından başka kimseler için koku sürünmesi caiz değildir.
- 10- Cünüpkken giyilen kıyafeti, üstünde necaset yoksa, tekrar giymekte ve o elbiseyle namaz kılmakta mahzur yoktur.

Meni, Vedi ve Mezi nedir?

Soru: Meni, vedi, mezi, prostat salgısı nedir? Guslü gerektirir mi?

CEVAP

"**Meni**", cinsel ilişki veya mastürbasyon sonunda haz ve heyecanla gelen yapışkan sıvıdır. Erkek menisine **sperm** denir. Kadından gelen meni **sarımtıraktır**.

"**Vedi**", idrardan sonra çıkan beyaz, bulanık, koyu, yapışkan bir sıvıdır.

"**Mezi**", zevk zamanında çıkar. Şehvetlenince, açık resimlere bakınca veya şehvetle öpüşünce ve sürtününce veya böyle şeyler düşününce gelen birkaç damla renksiz yapışkan sıvıdır.

Prostat salgısı, genelde idrardan sonra gelen, koyu, yapışkan bir sıvıdır.

Şehvetle gelen **meni** hariç, hiç biri guslû gerektirmez. Kadınlarda meni gelmesi daha zor olur. Meni gelmez de, mezi denen akıcı sıvı gelirse guslû gerekmez. Meni, titreyerek gelir, kasılmalar olur. Gelenin mezi mi, yoksa meni mi olduğu bu şekilde de, anlaşılabilir.

Guslû gerekmez

Soru: Yazılarınızda, (Şehvetle yerinden ayrılan meni, idrar yolunda kalıp, daha sonra buradan, şehvetsiz de çıksa, gusletmek gerekir) deniyor. Prostat rahatsızlığı sebebiyle, ihtilam olduğum hâlde, meni çıkmıyor. Belki idrara karışmış olabilir, fakat idrarda da görülüyor. Görülmediđi için guslû gerekmez mi?

CEVAP

Görülmedikçe guslû gerekmez, fakat ihtiyaten gusletmek iyidir.

Meni gelmezse

Soru: Prostat ameliyatı oldum. Sperm torbacıklarımı aldıkları için testislerde sperm birikemiyor. Eşimle beraber olduğum zaman sperm gelmiyor. Rüyada ihtilam oluyorum; ama dışarı bir akıntı çıkmıyor. Bazen herhangi bir sebep olmadan idrarda koyu bir akıntı görüyorum, acaba sperm mi diye merak ediyorum. Cünüp oluyor muyum, gusletmem gerekiyor mu?

CEVAP

Eşle beraber olunca sperm gelmese de, yine guslû gerekir. Rüyada ihtilam olunca dışarı bir akıntı çıkmamışsa, guslû gerekmez. Guslû için meninin şehvetle dışarı çıkması gerekir. Meni herhangi bir sebeple şehvetsiz çıksa **Hanefi'**de guslû gerekmez. İdrarda görülen prostat sıvısı olabilir. Tahlil ettirmek iyi olur. Meni bile olsa, şehvetsiz gelince guslû gerektirmez. Eğer şehvetle yerinden kopup, daha sonra şehvetsiz olarak çıksa, guslû gerekir.

Meni görülmezse

Soru: Ameliyatla meni kanalı idrar torbasına bağlandı. İhtilamda meni idrar torbasına akarmış. İdrarda meni göremiyorum. Guslû lazım mı?

CEVAP

Meni görülmezse guslû gerekmez.

Muayene olunca

Soru: Kadın, kadın hastalıklarından dolayı, erkek doktora, rahminden muayene olsa, gusletmesi gerekir mi? Ültrasonla muayene olunca guslû gerekir mi? Kadın ön veya arkasına parmak sokunca gusletmesi gerekir diyenler var, gerekmez diyenler var. Hangisi doğrudur?

CEVAP

İkisi de doğru sayılmaz, açıklamaya ihtiyaç vardır. İçeri parmak girince, lezzet duymazsa guslû gerekmez. Lezzet duyarsa guslû gerekir. Lezzet almak, şehvet duymak demektir. Redd-ül-muhtar'da diyor ki:

Çocuk zekeri, hayvan zekeri, ölü zekeri, zeker gibi her şey veya parmak kullanınca içeri girdiği zaman, lezzet duyarsa, gusletmesi lazım olur. Lezzet duymazsa, gusletmesi iyi olur.

Doğum yaptırmak

Soru: Erkek veya bayan kadın doktoru veya ebe, Ramazanda, abdestli iken bir kadına doğum yaptırsa, doktorun orucu, guslü veya abdesti bozulur mu?

CEVAP

Hanefi mezhebindeki kadın doktorunun veya ebenin, Ramazan-ı şerifte doğum yaptırmakla orucu, abdesti ve guslü bozulmuş olmaz. Zaruretsiz erkek doktora doğum yaptırmak caiz olmaz.

CÜNÜPLÜK

Cünübün teri ve meni

Soru: İhtilam olunca veya eşiyile beraber olduktan sonra, üstündeki bütün elbiseleri çıkarıp yıkamak gerekir mi? Cünüp iken ter bulaşan elbiselerle namaz kılınır mı?

CEVAP

Cünübün teri necis değildir. O elbiselerle namaz kılınır.

“Meni”, **Hanefi**’de necis, diğer üç mezhepte temizdir. **Maliki**’de, bir kavle göre “meni” necistir.

İhtilam olan kimse, elbiselerin tamamını çıkarması gerekmez, sadece meni bulaşan yeri yıkaması kâfi gelir. “Meni” kurumuşsa, ufalanırsa temizlenmiş olur. O elbiseyle namaz kılınabilir.

Cünüp neler yapamaz

Soru: Cünüp kimse neler yapamaz?

CEVAP

Cünüp kimse, Besmele çeker, dua okur, la ilahe illallah diyerek zikir çeker, salevat okur. Hatta Fatiha, Rabbenâ âtina gibi âyetleri dua niyetiyle okuyabilir. Mushafı tutamaz, ezbere de olsa Kur’an-ı kerim okuyamaz. Camiye giremez. Kasıkları tıraş etmesi, saç, tırnak kesmesi, mekruh olur. Hayzlı iken, bunlar mekruh değildir.

Cünüp gezmek

Soru: Annemle babam, benim sık sık banyo etmeme mani oluyorlar. Cünüp geziyorum. Cünüp ölen, kâfir olarak mı ölür?

CEVAP

Cünüp gezmek büyük günahsa da, cünüp gezerek günah işleyene kâfir denmez. Namaz kılmamak çok büyük günahdır. Cünüp gezen, namaz da kılamaz. Uygun bir şekilde yıkanmanızın gerektiğini bildirmeniz gerekir.

Cünüpken ölmek

Soru: (Cünüpken ölen kâfir olarak ölür) deniyor. Böyle bir şey var mıdır?

CEVAP

Hayır, öyle bir şey yoktur. Eshab-ı kiramdan Hanzala hazretleri, gusletmeye vakit bulamadığı için, Uhud Savaşı'nda cünüp olarak şehit olmuş, onu melekler yıkamıştı. Bunun için (Gasîl-ül-melâike) ismi ile şereflenmişti. Meleklerin yıkadığı, guslettirdiği zat demektir.

Cünüpken yiyip içmek ve emzirmek

Soru: Cünübün bir şey yiyip içmesi sokağa çıkması, cünüp kadının çocuğunu emzirmesi uygun mudur?

CEVAP

Ağzını yıkadıktan sonra yiyip içmesi caizdir. Sokağa çıkmak da caizdir. Kadın göğsünü yıkadıktan sonra çocuğunu emzirebilir. Namaz vakti çıkmadan önce yıkanmalıdır. Daha fazla cünüp durmak haramdır. Namaz kılan ve kılmayan herkes, bir namaz vaktini cünüp geçirirse, çok azap görür.

Cünübün yiyip içmesi

Soru: Cünüp olanın, elini ve ağzını yıkamadan yiyip içmesi caiz midir?

CEVAP

Tenzihen mekruhtur. Yıkadıktan sonra yiyip içmesi mekruh olmaz, fakat mecbur kalmadıkça cünüpken yiyip içmemelidir.

Cünüplük ve vesvese

Soru: Cünüp olunca, bir şeye dokununca onun pis olacağını zannediyor, bu yüzden sıkıntı çekiyorum. Bu vesvese mi?

CEVAP

Evet, vesvesedir. Cünüp kimse nereye dokunursa dokunsun pis olmaz.

Cünübün selam vermesi

Soru: Cünüp kimse selam verebilir mi ve verilen selamı alabilir mi?

CEVAP

Elbette, selam verip alabilir. Hiç mahzuru olmaz. Selam güzel bir duadır. Cünüp kimse, Kur'an-ı kerimden sûre ve âyet okuyamaz, fakat her çeşit duayı okuyabilir, her çeşit zikri çekebilir, hatta Fatiha ve Rabbenâ âtinâ gibi dua âyetlerini, sadece dua niyetiyle okuyabilir.

Cünüp Kur'an okuyamaz

Soru: İslam Ahlakı kitabında, (Cünübün düşmandan korunmak için bir iki kısa âyet okuması caiz olur) deniyor. Bu hükme göre Kul E'uzüleri okunabilir mi?

CEVAP

Kul E'uzüleri âyet değil sûredir. Bunlar cünüpken okunmaz. Kısa âyetler okunabilir. Mesela düşman şerrinden ve belalardan kurtulmak için (La ilahe illa ente sübhaneke innî küntü minez-zâlimin) âyet-i kerimesi okunabilir.

Cünübün tırnak kesmesi

Soru: Cünüpken, gusletmeden önce, elini yüzünü yıkayıp tırnaklarını kesen veya sakal tıraşı olan yine mekruh işlemiş olur mu?

CEVAP

Evet, elini yüzünü yıkasa da, yine tenzihen mekruh olur.

Guslü gerektiren ve gerektirmeyen hâller

Soru: Guslü gerektiren haller nelerdir?

CEVAP

Guslü gerektiren haller şunlardır:

1- Hayz veya lohusalık hali bitince yahut cünüp olunca gusletmek farzdır. Hayz bitince, cünüp de olursa, ikisi için bir gusül yetiştir. Kadın cünüp iken hayz görürse, isterse hemen gusleder, isterse hayz bitene kadar bekler, sonra ikisi için bir defa gusleder.

2- Zekerin [penisin] ucu, sünnet derisi altındaki yuvarlak kısım, ferce [hazneye] girince, meni gelmese de, erkek de, kadın da cünüp olur. Yuvarlak kısım girmezse, cünüp olmaz.

3- Erkekke koyu beyaz ve kadında akıcı sarı meni, yerinden şehvetle kopup çıkarsa cünüp olunur.

4- İhtilamla yani rüyada şehvetlenip uyandıdığı zaman, meni akmış olduğunu gören erkek ve kadın cünüp olur. Rüyada ilişkide bulunduğunu görür, fakat uyanınca meni akmamışsa, meni yoksa gusletmez. Bazı âlimler kadının menisi içeri akar, ihtiyaten yıkanması iyi olur demişlerdir.

5- Şehvetle yerinden ayrılan meni, idrar yolunda kalıp, daha sonra buradan, şehvetsiz de çıksa, gusletmek gerekir. İdrar yaptıktan veya bir müddet uyuduktan sonra çıkarsa gusül gerekmez.

6- İstimna [mastürbasyon] guslü gerektirir.

7- Cünüp olup, idrar yapmadan guslettikten sonra meninin geri kalan kısmı, şehvetsiz aksa, tekrar gusletmek gerekir. Bunun için, gusülden önce idrara çıkıp, idrar yolunda kalmış olan meni parçasını çıkardıktan sonra gusletmek lazımdır.

8- Zekerin ucu, dübüre girince, meni aksa da, akmasa da, her ikisine gusletmek farz olur. Hayz halinde de, temiz iken de kadına dübüründen yaklaşmak haramdır. Büyük günahdır. Livata veya cinsi sapıklık denilen oğlan kirletmek daha büyük günahdır. Hayvana tecavüz edene de gusül gerekir. Çok çirkin ve büyük günahdır.

9- İhtilam olduğunu hatırlamadan, meni görenin, gusletmesi lazımdır. Uyanıp, çamaşırında meni gören, ihtilam olduğunu hatırlamasa da gusleder. Mezi sansa ihtiyaten gusleder.

10- Kadın, kocasını düşünürken şehvetlense, sonra titreyerek, kasılarak sarımtırak bir akıntı yani meni gelse, gusül gerekir.

Cünübün âdet görmesi

Soru: Cünüp kadın, hayz olursa yıkanması gerekir mi?

CEVAP

Yıkanması şart değildir. Cünüp iken tırnak ve saç kesmesi mekruh, hayzlı iken mekruh değildir. Bunun için yıkanması iyidir.

Cünüp, göle düşse

Soru: Cünüp, denize veya göle düşse yahut kendi girip çıkarsa, gusletmiş olur mu?

CEVAP

Havuzda, göle, ırmağa, denize girip çıkan veya yağmurda ıslanan cünüp, ağzını ve burnunu da yıkarsa gusletmiş olur. Denize başını daldırdığı hâlde ağzına su girmemişse, çıkınca, su içerse gusletmiş olur. Yani, su içmekle ağız yıkanmış olur. Ama cünüpkken, ağız yıkamadan su içmek mekruhtur.

Göle düşen cünüp, uzuvlarını hareket ettirip su içinde biraz beklerse, guslün sünnetleri de yerine gelmiş olur.

Hanefî'de niyet farz olmadığı için göle, denize düşenin ağzına ve burnuna da su girmişse gusletmiş oluyor. **Şâfiî**'de ise, eğer suya düşerken ve su içinde gusle niyet ederse guslü sahih olur. **Mâlikî**'de ise, hem niyet etmesi, hem de vücudu yaşken delk etmesi yani ovması gerekir.

Cünüp, kovaya el soksa

Soru: Cünüp kimse, abdest almadan kovadaki suya elini soksa su müstamel hâle gelir mi?

CEVAP

Hayır, müstamel hâle gelmez. Hattâ tas yerine eliyle suyu alıp abdest alsaydı yine kovadaki su müstamel olmaz. Hamamın kurnasından da aynı şekilde eliyle su alıp abdest alsaydı, yine kurnadaki su müstamel olmaz. Bu su ile abdest ve gusül alınabilir.

GUSÜLLE İLGİLİ SORULAR

Bir kere gusledilir

Soru: Hayzı bittiği halde, gusletmeden beyiyle beraber olup yatan, sonra rüyada ihtilam olan, yani gusletmeden önce, iki kere daha cünüp olan, şimdi, kaç kere gusletmesi gerekir?

CEVAP

Kaç kere cünüp olunursa olsun, bir kere gusletmek yeterli olur. Namaz vakti çıkmadan, hemen gusledilmesi gerekir. Namaz kılmadan vakit çıkarsa, namazını kazaya bıraktığı için de, ayrıca büyük günah olur.

Tuğla eriyinceye kadar

Soru: Livata yapınca veya Çingene'yle zina edince, tuğla eriyinceye kadar yıkanmak mı gerekir?

CEVAP

Hayır, öyle bir şey yok, hurafedir. Livata ve zina, büyük günahsa da, bir kere gusleden temiz olur.

Livata, erkeğin erkekle ilişkiye girmesi;

Zina, erkekle kadının nikâhsız olarak cinsel ilişkide bulunması demektir.

Müslüman olunca

Soru: Bir gayrimüslim, Müslüman olunca, gusletmesine gerek var mı?

CEVAP

Cünüp olduktan sonra yıkanmışsa, Müslüman olunca gusletmesi müstehabdır. Cünüp kâfir, kir için yıkanmışsa cünüplüğü de kalmaz; çünkü **Hanefi**'de gusulde niyet farz değildir. Yıkanmakla gusletmiş olur. Cünüp olduktan sonra yıkanmamışsa, Müslüman olunca gusletmesi farzdır. (İ. Ahlaki)

Hastanın guslü

Soru: Trafik kazası geçirmiş, bacakları kırık ve kalkamayan biri nasıl gusleder?

CEVAP

Abdest uzuvlarından [organlarından] hepsinin yarısından çoğu veya dört abdest uzvundan ikisi sağlamsa, abdest alıp, yaralı yerleri mesh eder. Mesh zarar verirse, sargı üzerine mesh eder.

Abdest uzuvlarının yarısından çoğu yaralıysa teyemmüm eder. Teyemmüm edenin, bazı yerleri yıkaması caiz değildir.

Namaz abdestiyle gusül abdesti için teyemmüm aynıdır.

Teyemmümü kendi yapamazsa başkasına da yaptırabilir.

Alçılı kol

Soru: Kolu alçıda olan nasıl abdest alır, nasıl gusleder?

CEVAP

Alçılı koluna su geçmesi gerekmez. Alçının üzeri veya sargının üzeri mesh edilir.

Nezleyken

Soru: Nezleyken burun delikleri kapalı oluyor. Gusle mani olur mu?

CEVAP

Meşakkat olmayan miktarı temizlemek kâfidir.

Yıkanamayan

Soru: Salih bir tabibin yıkanmasını yasakladığı hasta, gusül için teyemmüm eder mi?

CEVAP

Evet.

Gusül için teyemmüm

Soru: Yurtta belli saatlerde sıcak su veriliyor. Sıcak su verilmediği zaman soğuk suyla da gusletme imkânı yok, çünkü banyoları kilitliyorlar. Gusletmek için başka imkân da olmadığına göre teyemmümle namaz kılabilir miyiz?

CEVAP

Şehirde su bulamamak özür olmaz. Memba suyu alıp yine tuvalette falan yıkanılır. Teyemmüm için özür olmaz. Hiç su bulunmazsa, o zaman teyemmüm caiz olur.

Gusledemeyen

Soru: Bulduğum yerde sıkı disiplin var. Güneş doğana kadar banyo açılmıyor, gusledecek başka yer de yoktur. Teyemmüm ederek namaz kılınabilir mi?

CEVAP

Tuvalette olsun gusle imkân bulunmazsa, teyemmüm ederek namaz kılınır. Gusledince iade edilir.

Seferde hayzı biten

Soru: Seferde veya evinden uzakta iken hayzı biten kadın, gusletmek için uygun yer bulamazsa ne yapar?

CEVAP

Önce gusül için bütün imkânları araştırır. Varsa kadınlar hamamına gider. Uygun birine durumu anlatır. Yine uygun yer bulamazsa, iki namazı cem etme imkânı varsa, guslünü tehir eder. Bu da mümkün olmazsa, gusül için teyemmüm eder ve suyla abdest alıp namazını kılar. Yolda, otobüste olup gusledecek yer bulamayan da, cem etme imkânı da yoksa mola yerinde teyemmüm eder.

Avret yerini açmak

Soru: (Gusletmek için, zaruret olunca erkek, erkekler arasında ve kadın, kadınlar arasında avret yerini açabilir) sözü doğru mudur?

CEVAP

Bu kavil zayıftır. Gusül yerine teyemmüm etmek lazım olur. Çünkü İbni Âbidin hazretleri buyuruyor ki:

Bir emri yapmak, bir haram işlemeye sebep olursa, haramı işlememek için, o emir tehir etme imkânı yoksa terk edilir, yapılmaz.

Gusülden sonra meni gelirse

Soru: Guslettikten sonra, menisi gelen erkeğin, tekrar gusletmesi gerekir mi?

CEVAP

Dört mezhebe göre de bildirelim:

Hanefi'de ve **Hanbeli'**de; şehvetle yerinden ayrılan meni, herhangi bir sebeple şehvetsiz de çıksa, yine gusletmek gerekir. Bunun için gusletmeden önce bir miktar uyumak veya idrar yaparak, meni kalmışsa, çıkarmak gerekir.

Şehvetle yerinden ayrılan ve şehvetle dışarıya atılan bir meniden dolayı gusletmek gerekir. Şehvetle yerinden ayrılıp, şehvet kesildikten sonra dışarıya atılan meniden dolayı da, **imam-ı a'zamla imam-ı Muhammed'e** göre, gusletmek gerekir. Fetva da böyledir. **İmam-ı Ebu Yusuf'a** göre gusül gerekmez. Bir zaruret veya ihtiyaç halinde **İmam-ı Ebu Yusuf'un** kavliyle amel etmek

caiz olur. Mesela, misafirlikte veya soğukta gusletmesi zor olan kimse, rüyada ihtilam olurken uyanıp, hemen tenasül uzvunu tutarak meninin çıkmasını önlese, şehveti geçtikten sonra, meni dışarı çıksa gusül gerekmez.

Şafii'de; bevletmiş yani idrar çıkarmış olsa bile, meni gelince tekrar gusletmesi gerekir; çünkü **Şafii'**de, ayrılan meni, şehvetsiz de çıksa yine gusül lazım olur.

Maliki'deyse; bevletmemiş olsa bile, gusülden sonra meni gelirse, tekrar gusletmek gerekmez; çünkü meni şehvetsiz çıkınca, **Maliki'**de gusül gerekmez.

Fakat **Maliki'**yi taklit eden **Hanefi** cünüp olunca, kendi mezhebinden çıkmamış olduğu için, gusletmeden önce, bevlederek idrar yolundaki meniyi çıkarması gerekir.

Her gelen akıntıyı da meni sanmamalı. Özellikle, prostat sıvısı meni sanılmaktadır.

Cuma günü gusletmek

Soru: Cuma günü gusletmek vacip diyorlar. Bu konuda hadis de varmış. Doğru mu? Bir de Cuma gecesi cünüplükten gusleden de Cuma guslü sevabı alır mı?

CEVAP

Hadis-i şerifleri, müctehid âlimlerin açıklaması olmadan okumak yanlışlıklara sebep olur. Cuma günü gusletmek müekked sünnettir. O hadis-i şerifin meali şöyledir:

(Cuma günü gusletmek vacibdir [yani lüzumludur].) [Buhari, Müslim, Ebu Davud, İ.Ahmed, İ. Mâlik, Taberani, Deylemi, İ. Hibban, Ebu Nuaym]

Başka bir hadis-i şerifin meali de şöyledir:

(Cuma günü gusletmek bana farz, size nafildir [sünnettir].) [Deylemi]

Bu hadis-i şerif, önceki hadis-i şerifi açıklamaktadır. **Peygamber efendimizin** farzdan başka yaptığı amellerin hepsine nafile denir. O işlediği için bize sünnet oluyor. Beş vakit namazın sünnetleri ve diğer bütün sünnetler nafildir.

Cuma günü gusletmek çok önemlidir. **Resulullah** efendimizin bu konuda birçok hadis-i şerifleri vardır. Birkaçının meali şöyledir:

(Cumaya gelen gusletsin!) [Buhari, Müslim, Ebu Davud, Tirmizi, Nesai]

(Cuma günü gusletmek, bir haftalık günahlara kefarettir. Üç gün fazlasıyla.) [Taberani]

(Bir Cuma diğerine kadar, beş vakit namaz da, diğer namaza kadar işlenen günahlara kefarettir. Cuma guslü de öyledir. Cumaya gitmek için atılan her adım, yirmi yıllık amele bedeldir. Cumadan çıkınca da, 200 yıllık amel mükafatı verilir.) [Beyheki]

(Cuma günü gusledenin günahları affolur.) [Taberani]

(Cuma günü gusledenin günahları temizlenir, ona "Ameline yeniden başla" denir.) [Deylemi]

(Cuma günü ehline yakın olana iki sevap vardır. Biri kendi, diğeri de eşinin guslünün sevabı.) [Beyheki]

(Kim Cuma günü gusledip, mescide erken gider, hutbeyi dinler ve sükût ederse, onun attığı her adım için kendisine bir yıllık [nafile] oruç ve bir yıllık [nafile] namaz sevabı yazılır.) [Taberani]

(Cuma günü gusledip ilk saatlerde giden, bir deve kurban edip sadaka olarak dağıtmış gibi sevaba kavuşur. Daha sonra gelene bir inek; ondan sonra gelene bir koç, bundan da sonra gelene bir tavuk kesip sadaka olarak dağıtmış kadar sevap verilir. En son gelene de yumurta sadaka sevabı yazılır. İmam hutbeye çıkınca, melekler de, sevap yazmayı bırakıp hutbeyi dinler.) [Buhari, Müslim, Ebu Davud, Tirmizi, Nesai]

Cuma gecesi cünüplükten gusleden, Cuma guslü sevabına kavuşur.

Bir iş için üç niyet

Soru: Cünüp olan kimse, Cuma gecesi gusletse, ertesi günü aynı zamanda bayram olsa, bu kişi, hem cünüplükten temizlenmeye, hem Cuma ve bayram guslüne niyet etse hepsi için ayrı sevaba kavuşur mu?

CEVAP

Evet, hepsine niyet edince hepsi için sevaba kavuşacağı **Nimet-i İslam** kitabında yazılıdır.

(Cünüplükten yıkanana hiç sevab olur mu?) diyenler de çıkıyor. Cünüplükten gusletmek farzdır. Farzı işleyen çok büyük sevaba kavuşur. Bir hadis-i şerif mealî:

(Cünüplükten gusledene, üzerindeki kıl sayısınca sevab verilir, o kadar günahı affolur, Cennetteki derecesi yükselir. Guslü için ona verilecek sevab, dünyada bulunan her şeyden daha hayırlı olur. Allahü teâlâ meleklerine, "Bakın, bu kulum, gece üşenmeden kalkıp, emrime uymak için guslediyor. Şahit olun ki, bunun günahlarını af ve mağfiret eyledim" buyurur.) [Gunye]

Cuma günü için gusletmek sünnettir ve çok sevabdır. Hatta bu guslün önemini bildiren hadis-i şeriflerden dolayı, farz diyen âlimler de vardır. İki hadis-i şerif mealî:

(Cuma guslü her müslümana vacibdir.) [Buhari, Müslim, Ebu Davud, İ.Malik, İ.Ahmed, Deylemi, Taberani, Ebu Nuaym]

(Cuma günü gusledenin günahları temizlenir, ona, "[Haydi, günahsız olarak] ameline yeniden başla" denir.) [Deylemi]

Cuma guslü

Soru: Perşembe günü öğleden sonra gusledince, cuma günü gusletmiş sevabı hâsıl olur mu?

CEVAP

Evet, sünnet sevabı hâsıl olur. (Nimet-i İslâm)

Gusülde niyet şart mı?

Soru: Cuma günü yıkanıp camiye giden, cuma namazından sonra, geceleyin ihtilam olduğunu hatırlasa, yıkanırken cünüplükten temizlenmeye niyet etmediği için, cünüplükten temizlenmiş olmaz mı?

CEVAP

Hanefi mezhebinde, niyet etmeyen de, ağızına, burnuna su vererek yıkanınca veya denize dalıp çıkınca cünüplükten temizlenmiş olur. Çünkü **Hanefi**'de gusülde niyet farz değildir. Ama niyet edilmezse, cünüplükten temizlenmiş olunursa da, farz olan gusül sevabına kavuşulamaz. Çünkü niyetsiz yapılan işe sevab verilmez. (İbni Âbidin)

Diğer üç mezhepte ise, gusülde cünüplükten temizlenmeye niyet farzdır. **Mâlikî**'yi taklit edenin de niyet etmesi gerekir.

Gusülden önce abdest almak

Soru: Guslederken önce abdest almanın mantığını anlayamadım. Bir arkadaşımız da cünüp kimsenin abdest alması gereksiz dedi. Cünüp iken, gusletmeden önce abdest almak lüzumsuz değil mi?

CEVAP

Nakle itibar etmeden sırf akılla din olmaz. Gusletmeden önce abdest alın diyenler akılsız mı oluyor? Nasıl gusletmek gerektiğini **Peygamber efendimiz** bildiriyor ve (Önce namaz abdesti alın, sonra, vücudun her tarafına su dökmek gerekir) buyuruyor. Akılla bunun hikmetini anlayamasak da, mantığımızı uygun gelmese de, bildirilen emri aynen uygulamamız gerekir. Hatta hemen gusletmeyen, namaz abdesti alıp öyle durması daha uygun olur. Abdest de alamayanın, gusledene kadar, elini ağızını burnunu yıkaması iyidir.

Âişe validemize, şöyle bir soru soruluyor:

(**Resulullah** efendimiz, cünüp iken, uyumak istediği zaman gusledip de mi uyurdu, yoksa gusletmeden mi yatardı?)

Hazret-i Âişe validemiz cevaben buyuruyor ki:

(Çoğu zaman gusledip yatardı. Bazen de yalnız abdest alıp yatardı.)

Soruyu soran kişi, (Bu hususta bizi sıkıştırmayan Allahü teâlâya hamdü senalar olsun) dedi. (Müslim, Tirmizi, Nesai, Ebu Davud)

Yine buyurdu ki:

(**Resulullah** cünüp iken, yemek yiyeceği veya yatacağı zaman abdest alırdı.) [Buhari, Müslim, Tirmizi, Nesai]

Bir hadis-i şerif meali de şöyledir:

(Üç kişiye rahmet melekleri yaklaşmaz: Kâfire, kadınlara mahsus bir kokuyu sürünen erkeğe ve yemek veya uyumak istediğinde abdest almayan cünübe.) [Taberani]

Demek ki cünüp kimseye rahmet melekleri yaklaşmıyor. Abdest alana yaklaşıyor. Üstelik sünnete uymuş oluyoruz. Cünüpkken ağızımızı yıkamadan su içersek müstamel suyu içmiş oluyoruz, mekruh oluyor; ama ağızımızı yıkarsak mekruh olmuyor.

Gusül suyundaki necaset

Soru: Denize veya göle girip, her tarafı ıslanan, gusletmiş olur diyorlar. İhlas Kuzuluk Kaplıca Evlerinde, küvetteki suya girip çıkmakla da gusletmiş oluyor muyum?

CEVAP

Önce genel bir bilgi verelim. Yüzeyi 23 metrekareden küçük olan havuza küçük havuz denir. Kuvvetler böyledir. 23 metrekareden büyük olanlarına büyük havuz denir. Göl ve deniz 23 metrekareden büyük olduğu için büyük havuz hükmündedir.

Necaset, büyük havuza düşerse, pisliğin üç eserinden biri, yani rengi, kokusu veya tadı belli olmayan her tarafından abdest ve gusül caiz olur. Mesela göle idrar yapılmışsa, aşağı tarafında bir eseri görülmezse caiz olur.

Lağımaların aktığı kısımlar gibi, necis olan yerler hariç, denizin her tarafından abdest alınır. Temiz olan denize veya göle girip çıkan, ağızına ve burnuna su verince, gusletmiş olur.

Yağmurdan ıslanan da, ağızına ve burnuna su verince, gusletmiş olur.

Abdestte ve gusülde kullanılan suya müstamel su denir. Müstamel su, İmam-ı a'zama göre kaba necasettir. İmam-ı Ebu Yusuf'a göre de hafif necasettir. İmam-ı Muhammed'e göre de temizdir; fakat hadesi temizleyici değil, yani bu suyla tekrar abdest alınmaz, gusledilmez ve içilmez.

Müstamel suyu temiz kabul eden âlimlere göre, küçük havuza, mesela kuvete karışan müstamel su miktarı, sudan çok veya eşitse, abdest ve gusül caiz olmaz. İçine su akmayan küçük havuzdan abdest alanın, derisine değen su miktarı, yarısı olduğu ve havuza, az da olsa, necaset düştüğü bilinmedikçe, buradan abdest almak caiz olur.

Her gün suyu değiştirilen küçük havuzda birçok kimse abdest alsın ve müstamel sular havuza tekrar düşse, abdest sahih olur; fakat bu havuza, pek az da necaset düşse, abdest almak caiz olmaz.

Bazı âlimlere göre, küçük havuza, bir uzuv sokulup yıkanınca, bütün havuz, müstamel su olur. Bunun için, su bol olan yerlerde, uzuvları havuzda yıkamamalı, havuzdan avuçla su alıp, dışarıda yıkamalıdır! Suyu olmayan yerlerde caiz diyen âlimlere göre, havuzda abdest ve gusül alınabilir.

Bütün âlimlere göre guslün sahih olması için, kuvetteki suya girip yıkanmamalı, girilmişse, o suyu boşaltmalıdır! Tasla dökünerek veya duşla yıkanmalıdır! Müstamel sular akıp gitmeli, bedene dökülmemeli. Dökülen yer olursa, orayı temiz suyla yıkamalıdır!

Su necis olur mu?

Soru: Guslederken, guslettiğim suya bazen üstümden damla düşebiliyor. Bu su necis oluyor mu? Aldığım gusül sahih midir? Cünüpkən elimiz bu temiz suya girse, o suyla gusül caiz olur mu?

CEVAP

Abdest veya gusülde kullanılan suya müstamel su denir. Temiz suya karışan müstamel su miktarı temiz sudan azsa, bu suyla abdest ve gusül caiz olur. Mesela 5 litre suya 2 litre müstamel su karışsa bununla abdest veya gusül sahih olur.

Müstamel suyun küçük havuza akması ve abdestsiz elini sokması da aynıdır. Cünüp olan kimse veya kâfir, necaset bulaşmamış olan avucunu bir yere sokup su alsın veya kolunu sokup, içindeki tası alsın, o yerdeki su dört mezhepte de pis olmaz. Necaset üzerinden akan suyun yarından fazlası necasete temas ederse, bu su pis olur. Azı düşerse ve necasetin üç sıfatı suda bulunmazsa,

pis olmaz. Müstamel su, **Maliki**'de hem temizdir, hem de temizleyicidir. Yani müstamel suyla abdest alınır ve gusledilir. (Menahic-ül ibad)

Küvete bevletmek

Soru: Yıkandığımız küvetin içine küçük abdestimizi yapmakta mahzur var mıdır?

CEVAP

İdrar toplanan yerde gusletmek ve gusledilen yere idrar yapmak caiz değildir, fakat idrar toplanmayıp akar giderse, gusül caiz olur. Bir hadis-i şerif meali şöyledir:

(Yıkandığınız yere idrar yapmayın!) [Taberani]

Bir yerini yıkamayı unutan

Soru: Abdest alırken veya guslederken, bir uzvu yıkamayı unutan, abdestten, gusülden sonra veya birkaç gün sonra hatırlasa ne yapar?

CEVAP

Ağzını veya başka yerini yıkamağı unutup, namaz kılsa, sonra hatırlasa, orasını yıkayıp farzı tekrar kılar. **Maliki** mezhebinde ise yıkamayı unuttuğu yeri hatırlayınca, hemen yıkaması gerekir. Kıldığı namazları iade etmesi gerekmez. Yıkadım mı, yıkamadım mı diye şüphe etse, vesvese olur, yıkaması gerekmez. **Maliki**yi taklid eden **Hanefi**, kıldığı namazları tekrar kılmasa da olur. Vakti müsait ise kendi mezhebine göre tekrar kılması evla olur.

Guslettikten sonra, bir yerinde zamk gibi su geçirmeyen bir madde gören, kaldırıp altını yıkasa yeterlidir. Yeniden gusletmeye gerek yoktur, **Maliki**'de de böyledir.

Yıkanmadık yer kalırsa

Soru: **Maliki**'yi taklit anlatılırken, (Gusülde veya abdestte yıkanmadık yer kaldığını bir ay sonra bile hatırlayınca, yalnız orasını yıkamak kâfidir. Hemen yıkamazsa, guslü veya abdesti bâtil olur, fakat bir aydan beri kıldığı namazları kaza etmesi gerekmez) deniyor. Bu durum, **Hanefi** mezhebinde olan birinin başına gelse, bir aylık, hatta bir vakit namazı kılması harac olacağı için, **Maliki**'yi taklit ederek namazlarını kaza etmemesi caiz olur mu?

CEVAP

Caiz olmaz. Çünkü ağzını veya başka yerini yıkamağı unutup, namaz kılsa, sonra hatırlasa, orasını yıkayıp farzı tekrar kılar.

Örülü saçı çözmeli mi?

Soru: Kadınların örgülü saçlarını abdestte ve gusülde çözmeleri gerekir mi? **Maliki**'yi veya **Şafii**'yi taklit edenlerin durumu farklı mıdır?

CEVAP

Hanefi mezhebinde şöyledir:

Abdestte; örgülerini çözmeden saçlarını mesh edebilir. Sarkan saçlar mesh edilmez.

Gusülde; saçları örgülü kadının, yalnız saç diplerini ıslatması farzdır. Örgülü saçın dipleri ıslatılabilirse, örgüyü yıkamak gerekmez. Saç dipleri ıslanmazsa, örgüyü açmak gerektir. Örülmemiş saçlarına, her tarafını da yıkamak farzdır. ([Redd-ül muhtar](#))

Maliki mezhebinde şöyledir:

Abdestte; örülü saç çözülmez. Sarkan saçlar da mesh edilir.

Gusülde; saç dipleri ıslanmazsa, örgüyü açmak gerekir. Örülmemiş saçların her tarafını da yıkamak farzdır. Eğer sık örülü saçın diplerine su gitmezse, çözülüp her tarafını hilallemek farzdır. ([El-mukaddemet-ül-izziyye](#))

Şafii mezhebinde şöyledir:

Abdestte; örgüyü çözmeden mesheder.

Gusülde; örgülü saçı çözüp, arasını ıslatması farzdır. ([İslam Ahlakı](#))

Hanbeli mezhebinde şöyledir:

Abdestte; örgüyü çözmek gerekmez.

Gusülde; saç örgülerini çözmek, cünüplük için sünnet, hayız için farzdır. ([Mezahib-i erbea](#))

Gusle ve abdeste mani olanlar

Soru: Gusle ve abdeste mani olan ve olmayan durumlar nelerdir?

CEVAP

Maddeler halinde bildirelim:

1- Burundaki kuru kir altına ve dişlerin arasında ve diş çukurunda bulunan yemek artıklarının altına su geçmezse, altı yıkanmazsa gusül caiz olmaz.

2- Deriye yapışmış, hamur, mum, sakız, katı yağ, balık pulu, çiğnenmiş ekmek oje gibi su geçirmeyen şeylerin altını yıkamak farzdır.

3- Guslettikten sonra, bir yerinde zamk gibi su geçirmeyen bir madde gören, kaldırıp altını yıkasa yeterlidir. Yeniden gusletmeye gerek yoktur, **Maliki**'de de böyledir.

4- Kadınların taktıkları spiral ve önden veya arkadan kullandıkları fitil gusle mani değildir.

5- Başa saç ektirmek gusle mani değildir. Altındaki deriyi yıkamak yeterlidir.

6- Dövme yaptırmak günahtır. Ancak gusle, abdeste mani değildir; çünkü dövme deri altından yapılmaktadır. Deri üstünden yapılırsa ve çıkmayan bir boya olsa, altına su geçmezse, zamanla vücut onu atar. Onun için zamanla atan boya sürülmez. Peki çıkmayan yağlı boya yapılırsa ne olur? Çıkmadığı için zaruret olur ve yine gusle mani olmaz. Yani dövme kesinlikle gusle mani değildir.

7- Küpe deliğinde, küpe yoksa ve delik açıksa kulağı ıslatırken, biraz ovunca delik ıslanırsa, yetişir, iplik takmak gerekmez. Küpe deliği kapanmışsa, kapandığı için mahzuru olmaz, deliği açmak gerekmez.

8- Kına, mürekkep gibi boyalar gusle ve abdeste mani olmaz; çünkü altına su geçirir. Fakat yağlı boya, oje, zamk gibi şeyler altına su geçirmediği için gusle ve abdeste manidir.

9- Saç boyaları kına gibidir, altına su geçirir ve gusle mani olmaz.

10- Sıvı yağların altına su geçer. Yağın rengi kalsa da mahzuru yoktur. Gusle, abdeste mani değildir. Ancak katı yağların altına su geçmez.

Katran

Soru: Sigaranın dişlerde bıraktığı katran gusle mâni midir?

CEVAP

Sigaranın diş diplerinde meydana getirdiği katran, sıvı yağlara dâhildir. Gusle mâni değildir. Yıkanınca boyası kalırsa, kına gibidir, yine gusle mâni değildir.

Eldeki zamk

Soru: Ele bulaşan zamk, abdeste ve gusle mani olur mu?

CEVAP

Kolayca çıkan kısmı temizlenir. Zaruret olduğu için, kalanlar, abdeste ve gusle mani olmaz.

Sünnet derisinin altı

Soru: Sünnet olmamış kimsenin, gusülde sünnet derisinin altını yıkaması farz mıdır?

CEVAP

Hayır. Farz değil, müstehabdır.

Lens

Soru: Göze lens takmak abdeste ve gusle mani midir?

CEVAP

Gözün içi abdestte ve gusülde yıkanmaz. Bunun için lens gusle ve abdeste mani değildir. Yani abdest alırken ve gusle ederken lensleri çıkarmak gerekmez.

Siğil

Soru: Ellerimde siğil var. Bunun için ilaç kullanıyorum; fakat ilaç, tıpkı yapıştırıcı 404 gibi. Altına su da geçirmiyor. Gusül ve namaz abdesti için bir mahzuru var mı?

CEVAP

İlaç temizlenince çıkmıyorsa, 404 gibiyse, yani çıkmasına imkan yoksa zararı olmaz, mahzuru yoktur. Özürlü olmadan abdest alıp namaz kılarırsınız.

Çapak

Soru: Japon yapıştırıcı, oje, dişlerdeki tartar, sedef hastalığının kabuğu ve çapak, abdeste ve gusle mani olur mu?

CEVAP

Bunlardan oje mani olur, çıkarıp altını yıkamak gerekir. Dişlerdeki tartar, kendiliğinden hâsıl olup, kolayca çıkarabilecek bir ilaç da olmadığı için, abdeste ve gusle mani olmaz.

Sedef hastalığının kabuğu ve çapak da, kendiliğinden hâsıl olmaktaysa da, tahriş etmeden, bunlar çıkarılabildiği kadar çıkarılır. Kalan kısımları abdeste ve gusle mani olmaz. Japon yapıştırıcı ve yağlı boya gibi maddelerse, kolayca çıkarılamaz. Çıkarmak için deriyi kazımak da gerekmez. Deriyi tahriş etmeden, çıkarılabildiği kadar çıkarılır, kalan kısmı abdeste ve gusle mani olmaz.

Zeytinyağı

Soru: Saça sürülen zeytinyağı abdeste mani olur mu?

CEVAP

Sıvı yağlar meshe mani olmaz.

Jöle ve rimel

Soru: Saça sürülen jöle, kirpiğe sürülen rimel abdeste ve gusle mani midir?

CEVAP

Bunların altına su geçirirse, abdeste ve gusle mani olmaz. Geçirmezse veya geçirmeyenleri varsa, abdeste ve gusle mani olur. (Geçirmiyormuş diye duyduk) demekle, gusle ve abdest mani olmaz. Kesin bilinmesi lazım. Onun bunun söylemesi geçerli olmaz.

Saç boyası

Soru: Sürmeler ve saç boya abdeste, gusle mani midir?

CEVAP

Hayır, mani değildir. Kına gibidir, altına su geçirir. Altına su geçirmeyenler varsa, onlar mani olur.

Krem

Soru: Yüze krem sürdükten sonra altına su geçip geçmeme durumu nasıl olur, abdeste mani olur mu?

CEVAP

Eğer krem yoğurt gibi kalın sürülürse, altına su geçirmez. Tereyağ da böyle. Fakat iyice deriye yedirilip katı kısım kalmazsa altına su geçer, abdeste mani olmaz. Yani zeytinyağı gibi olursa abdeste mani olmaz.

Seçim boyası

Soru: Seçimlerde oy kullandıktan sonra ele sürülen boya, abdeste ve gusle mani midir?

CEVAP

Seçim boyası, abdeste ve gusle mani değildir.

Mürekkep

Soru: Mürekkep abdeste ve namaza mani mi?

CEVAP

Mani değildir. Kına, mürekkep gibi altına su geçiren boyalar gusle ve abdeste mani değildir. Oje ve yağlı boyalar, altına su geçirmediği için gusle ve abdeste manidir.

Diş taşları

Soru: Dişler arasındaki diş taşlarının abdeste bir zararı var mı?

CEVAP

Zararı olmaz, çünkü kendi elimizde değil ve kolayca da çıkaran bir ilaç yoktur.

Gusülde küpeyi çıkarmak

Soru: Gusülde annem, su ulaşmaz diye küpesini çıkarıyor. Teyzem de, küpe takmazken gusülde küpe takıyor? Hangisinin guslü sahih oluyor?

CEVAP

İkisinin de guslü sahih olur. Önemli olan kulak deliğine suyun ulaşmasıdır. Küpesiz olunca ıslak elle hafifçe dokunmakla su girer, küpe takmak gerekmez. Küpe takıyorsa ve küpesi çok sıkıysa, ıslak olarak hafif oynatmak yeter.

Oje gusle ve abdeste manidir

Soru: (Tırnaklar, saçlar ve dişler ayrı birer uzuv olmadığı için, buraları abdestte ve gusülde yıkamak gerekmez. Bu bakımdan oje, abdeste ve gusle mani olmaz) diyen reformcuya nasıl cevap verilebilir?

CEVAP

Tırnak uzvun tamamı değilse, parmak da uzvun tamamı değil, uzuvdan bir parçadır. Eli yıkayıp parmağı yıkamayınca abdest ve gusül olmaz. Bir uzvun tamamını yıkamak şarttır. Fıkıh kitaplarında deniyor ki:

İğne ucu kadar kuru bir yer kalsa veya tırnağının altına giren çamur orada kurusa, abdesti sahih olmaz. (Hindiyye)

Cünübün bedeninde, guslederken iğne ucu miktarında su değmedik yer kalsa, cünüplüğü gitmez, çünkü bütün bedene suyu ulaştırmak farzdır. (Halebi-yi sagir)

Gusülde, ağzının ve burnunun içini ve tepeden tırnağa kadar bütün bedenini, hiçbir kıl dibi kuru kalmamak üzere, güzelce yıkamak farzdır. (Nimet-i İslam)

Guslün farzının üçüncüsü, tepeden tırnağa kadar, bütün bedeni üzerinde, mum, hamur, göz çapağı gibi, altına suyun geçmesine mani bir şey bırakmamak üzere, bir kere yıkamaktır. (Nimet-i İslam)

Diş çukurundaki yemek artıkları sert olup, altına su geçmezse, gusül sahih olmaz. (Merakıl-felah, Tahtavi, Feth-ul-kadir, Halebi-yi kebir, Mecmua-i Zühdiyye)

Guslün farzı üçtür. Bunlar, ağza ve buruna su vermek ve vücudun tamamını yıkamaktır. Vücutta bir kıl dibi kuru kalmamalı, kalırsa cünüplükten kurtulamaz. (Tergib-üs-salat)

Yıkaması farz olan yerde, iğne ucu kadar ıslanmamış yer kalırsa, abdest sahih olmaz. (İ. Ahlakı)

Görüldüğü gibi, vücudun bir yerinde iğne ucu kadar ıslanmadık kuru yer kalsa gusül sahih olmuyor. Elin parçası olan tırnakları ve ağızın parçası olan dişleri de, gusülde yıkamak farzdır.

İğne ucu kadar kuru yer, kasten bırakılırsa gusle manidir, fakat farkında olmadan, avuç içi kadar da kuru yer kalsa yine gusle mani olmaz. Acaba kuru yer kaldı mı diye vesvese etmek, tekrar tekrar yıkamak günah olur.

Nasır ilacı

Soru: Nasır için verilen bir ilaç, oje gibi tabaka meydana getiriyor. Abdeste mani olur mu?

CEVAP

Altına su geçirmeyenler abdeste mani olur. Ancak salih ve uzman bir doktor, (Bu hastalığa bundan başka etkili bir ilaç yoktur) derse, o zaman abdest alırken çıkarmak gerekmez. Üstüne mesh edilir.

Tırnaktaki kir

Soru: Tırnak arasındaki su geçiren kirler gusle ve abdeste mani midir?

CEVAP

Altına su geçiyorsa abdeste ve gusle mani olmaz. Kirle necaset ayrıdır. Elbiseye bulaşan çamur, sümük, mazot, yağ gibi kirler temizlenmese bile, necis olmadıkları için namaza mani olmaz. Ancak temiz elbise varken kirli, yağlı iş elbisesiyle namaz kılmak mekruh olur. Elbiseye, namaza mani olacak kadar çok idrar veya necaset bulaşmışsa, o elbiseyle namaz kılınmaz.

Bunun gibi kirli, çamurlu ayakkabıyla cenaze namazı kılınabilirse de, necis ayakkabıyla kılınmaz.

Ağızın içi

Soru: Ağızın içi, abdestte ve oruçta, vücudun içinden mi, yoksa dışından mı sayılır?

CEVAP

Ağızın içi, abdestin bozulmasında iç organ, orucun bozulmasında ve gusülde bedeninin dışı sayılır. Birer örnekle açıklayalım:

1- Dişimiz kanasa, kanı yutsak, abdest bozulmuş olmaz.

2- Ağıza su alınırsa, ağız oruçta dış organ olduğu için, oruç bozulmuş olmaz. Kan yutulursa, vücudun dışından içeri kan girdiği için oruç bozulmuş olur.

3- Gusülde de ağız vücudun dışı kabul edildiği için, iğne ucu kadar kuru yer kalsa gusül sahih olmaz. Diş arasındaki yemek artığı, zamanla kuruyarak altına su geçirmese, gusül sahih olmaz. Diş dolgusu da böyle gusle mânidir. **Mâlikî** mezhebi taklit edilirse, mesele kalmıyor.

GUSÜLLE İLGİLİ BİLGİLER

1- Cünüp iken hanımla beraber olmak günah değildir, caizdir. Abdestli olmak iyi olur.

2- Tuvalette gusletmekte mahzur yoktur. Banyoya sağ ayakla girilir.

3- **Şafii**'de, abdest alırken tertip farzdır. Cünüp bir **Şafii**, gusle niyet ederek denize girip çıksa, bu haliyle namaz kılabilir; çünkü gusülde vücut tek organ sayılır.

4- Gusülde, avret yerleri kapalı iken, kibleye dönmek mekruh değildir.

5- Gusletmeden, namaz vaktini geçirmemek şartıyla uyunabilir.

6- İnsan bir gecede iki kere ihtilam olsa, hatta on kere de cünüp olsa, hepsi için bir kere gusül yeterlidir.

7- Gece cünüp olan uyanınca, sabah namazının vaktinin çıkmasına çok az bir vakit olduğunu görse, günaha girmemek için hemen gusletmeye çalışır, isterse vakit çıksın, yetiştiremesin. Nasıl olsa yetiştiremem diye güneşin doğmasını beklemek uygun olmaz.

8- Kadınlar guslederken, ön ve arkaya parmak sokarak temizlemeleri gerekmez. Böyle uydurma şeylerin aslı yoktur. Vücudun içinde, zaten necaset vardır. Görünmeyen yerler değil, sadece görünen kısımlar yıkanır.

9- Tüp bebek suretiyle çocuk sahibi olmak isteyince, şırıngayla döllenmiş yumurta rahme konunca kadın gebe kalırsa gusletmesi gerekir. Fercden başka yerine sürtmekle çıkan erkek menisi, rahme girse, kadın gusletmez. Bu suretle hamile kalsa, gusleder ve o günden beri kıldığı namazları kaza eder.

Suda boğulmak

Soru: Cünüpken denize veya göle atlayıp boğulan kimse, cünüp mü ölmüş olur?

CEVAP

Hayır, abdestli ölmüş olur. Suya girince her yerine su değip, ağzına burnuna su gireceği için gusletmiş olur. İmanı varsa şehit olarak da ölmüş olur.

Banyoya girerken

Soru: Banyomuzda klozet var. Banyoya girerken sağ ayakla mı, yoksa sol ayakla mı girmek gerekir?

CEVAP

Banyo yapmak maksadıyla girince, sağ ayakla, klozet için girilince, sol ayakla girilir. Çıkarken tersi yapılır.

Çıplak yıkanmamalı

Soru: (Banyoda çıplak yıkanmak mekruhtur) deniyor. Ne yaparsak mekruhluktan kurtulmuş oluruz?

CEVAP

Göbekte diz arasını örten bir peştamalla yıkanmalı. Peştamal bulunmazsa, haşema kullanmalı. Haşema tez kuruduğu için çok kullanışlıdır. Haşema da bulunmazsa, **Hanbelî** mezhebini taklit ederek sadece ön ve arka edep yerlerini örten bir şortla yıkanmalı. Peştamal veya haşema varken **Hanbelî** mezhebi taklit edilerek böyle şortla yıkanılmaz. Her ikisi de yoksa, o zaman taklit edilir. Mezhep taklidi bir ihtiyaç varsa yapılır. İhtiyaçsız yapılmaz.

Gusülde dua okumak

Soru: (Guslederken abdest duaları okunur, kibleye dönmekte de mahzuru olmaz) deniyor. Avret yerlerimiz açıkken bunları yapmak uygun olur mu?

CEVAP

İlmahal'de deniyor ki: (Guslün sünnetleri ve müstehabları, abdestin sünnetleri ve müstehabları gibidir. Yalnız gusülde, tertip yani sırayla yıkamak, sünnet değildir. Gusülde kibleye dönülmez ve dua okunmaz. Sadece besmele çekilir ve kelime-i şهادet söylenir.)

Eğer göbekte diz arasını örten peştamal, haşama gibi bir örtü varsa, o zaman kibleye de dönmekte mahzur yoktur. (Redd-ül muhtar)

Avret yeri kapalı olanın, dua okumasında da mahzur olmaz. Cünüp değilse, avret yeri kapalı olarak Kur'an bile okuyabilir. Fakat kendi avret yeri açıkken ve avret yeri açık olanlar yanında Kur'an-ı kerim okumak mekruhtur.

Gusülden önce dişleri fırçalamak

Soru: Yemek yedikten sonra, dişlerin arasında kalan yemek artığı gusle mâni olduğuna göre, gusülden önce dişleri fırçalamak farz mıdır?

CEVAP

Hayır, gusülden önce dişleri fırçalamak gerekmez. Çünkü yemek artıklarının altına su geçer. Günlerce diş temizlenmeyip yemek artıkları hamurlaşır ve kuruyup altına su geçirmezse o zaman gusle mâni olur.

Denize giren gusletmiş olur

Soru: Cünüp bir kimse, denize veya göle düşse, uyurken sel veya yağmur altında kalsa, ağzı burnu dâhil her yeri ıslansa, gusletmiş yani cünüplükten temiz oluyormuş. Bu doğru mudur? Niyet etmek gerekmiyor mu?

CEVAP

Evet, doğrudur. Niyet etmek **Hanefî**'de şart değildir. Fıkıh kitaplarında deniyor ki:

Cünüp kimse, bir akarsuya veya büyük havuza serinlemek için girse yahut yağmur altında kalıp bütün uzuvları ıslanmış olsa, cünüplükten çıkar, temiz olur. Zira maksat, yıkanmış olmaktır. Maksadın hâsil olmasında, kasıtlı veya kasıtsız yapılması arasında bir fark yoktur. (Halebî-yi sagir)

Yağmur altında kalan veya bir ırmağa düşen kimsenin, bütün vücudu ıslanırsa, abdesti de, guslü de sahih olur. Eğer ağzı ve burnu ıslanmamışsa sadece, ağzına ve burnuna su vermesi kâfi gelir. Siraciyye'de de böyledir. (Hindiyye)

Cünüp olduğunu unutarak yıkananın cünüplüğü kalkmış olur. (Redd-ül Muhtar)

Havuzda, nehirde, denizde, yağmur altında ıslanan, ağzını ve burnunu da yıkasa, abdest almış ve gusletmiş olur. Cünüp, denize dalıp çıkınca, sonra su içerse temiz olur. Yani, su içmesi ağzını yıkamak olur.

Ama (Niyet edilmese de, abdest ve gusül sahih oluyormuş) diyerek niyeti terk etmemeli. Abdeste, gusle sevab alabilmek için niyet gerekir. Çünkü fıkıh kitaplarında buyruluyor ki:

Herhangi bir kimse, gusle niyet etmeden yıkansa, cünüplükten temizlenirse de, guslü için, sevab hâsıl olmaz. (Halebî)

Cünüp, gusle niyet etmezse, cünüplükten temizlenmiş olursa da, farz olan gusül sevabına kavuşamaz. Çünkü niyetsiz sevab yoktur. (İbni Âbidin)

Abdestte ve gusülde niyet, Hanefî'de sünnetse de, diğer üç mezhepte farzdır. Mâlikî veya Şâfiî mezhebini, namazla ilgili bir iş için taklit eden Hanefî'nin de, gusülde ve abdestte niyet etmesi farzdır.

Saçları yıkamak da farzdır

Soru: (Saçları uzun olanların, gusülde saçlarını yıkamaları gerekmez. Sadece saç diplerinin ıslanması yeterlidir) diyenler oluyor. Saçları yıkamak farz değil midir?

CEVAP

Gusülde, örülmemiş saçların her tarafını da yıkamak farzdır. Saçın uzun olması özür değildir. Sadece kadınların saçları örgülü ise, gusülde örgüyü çözmeleri gerekmez, ama örgülü değilse saçlarının her tarafını yıkamaları farzdır. Erkeğin saçları uzun olsa ve örse de, örgüsünü açması lazımdır. (Hidâye, Hindiyye)

İbni Âbidin hazretleri, (Kadınların saçlarını kazımaları yasak olduğu için, örgüyü çözmeleri affedildi. Erkeklerde ise, bu zaruret yoktur) buyuruyor. Bunun için, erkeklerin örgülü saçını açıp yıkamaları lazımdır. Kadınların örgülü saçlarını açmamaları, erkeklerin örgüsünü açmamasına sebep olmuyor. Çünkü birincisinde zaruret ve harac birlikte vardır. Erkek saçında da harac varsa da, zaruret yoktur.

Demek ki kadının saçları örgülü değilse, saçlarının tamamını yıkaması farzdır. Erkeğin saçları örgülü olsa da, çözüp her tarafını yıkaması şarttır.

Yağın altına su geçer

Soru: Pehlivanlar yağlı güreş yapıyorlar. Vücutları yağlı iken gusletseler, gusülleri sahih olur mu?

CEVAP

Evet, sahih olur. Çünkü o şekilde sürülen sıvı yağların hepsinin altına su geçer. Hattâ böyle sürülmüş bir yağın altına, su geçmediği zannedilse bile, gusül yine sahih olur. (Hindiyye)

Netice

Mâlikî veya **Şâfiî** mezhebinde ağzın içini gusülde yıkamak farz olmadığı için, dış dolgusu yaptıran, bu iki mezhepten birini gusülde, abdestte ve namazda taklit ederse, guslü de, abdesti de namazı da sahih olur.

ABDEST

Soru: Güzel abdest almak, nasıl olur?

CEVAP

Önce güzel abdest almanın faziletini bildirelim. Hadis-i şeriflerde buyuruldu ki:

(Abdeste devam et ve güzel abdest al ki, ömrün uzasın.) []

(Güzel abdest alıp camiye giren Allah'ın misafiri olur. Allahü teâlâ da misafirine mutlaka ikram eder.) [**Beyheki**]

(Güzelce abdest aldıktan sonra, "Eşhedü en la ilahe illallahü vahdehü la şerikeleh ve eşhedü enne Muhammeden abdühü ve Resulühü" diyene Cennetin sekiz kapısı açılır.) [**Nesai**]

(Güzelce alınan abdest, imanın yarısıdır.) [**İbni Hibban**]

(İlk sorgu abdestten olacaktır. Abdesti güzel ise, sıra namaza gelir.) [**Beyheki**]

(Hiçbir günahkâr yoktur ki, güzelce abdest alıp iki rekât namaz kılarak mağfiret dilesin de, affedilmiş olmasın.) [**Tirmizi**]

(Güzelce abdest alıp namazını cemaatle kılanın bütün günahları affolur.) [**Müslim**]

(Güzelce abdest alan günahlarından sıyrılmış olur.) [**Buhari**]

(Güzelce abdest alıp bir din kardeşini ziyaret eden, Cehennemden uzaklaşır.) [**Ebu Davud**]

(Güneş yükselince [işrak vaktinde] güzelce abdest alıp iki rekât namaz kılanın bütün günahları affolur.) [**İ.Ahmed**]

(Soğukta, sıcakta güzelce abdest almak, günahlara kefarete olur.) [**Müslim**]

(Güzelce abdest alıp, huşu içinde namaz kılmak, küçük günahlara kefarete olur. Bu durum ömür boyu devam eder.) [**Müslim**]

Güzel abdest nasıl alınır?

Peygamber efendimiz bunu şöyle tarif etmiştir:

(Güzel abdest, abdestin farz ve sünnetlerini yerine getirmek suretiyle alınan, mükemmel abdesttir.) [**Tirmizi**]

Ağız, burun, yüz, kol ve ayakları, ayrı ayrı su ile, üç kere yıkamak gerekir. Her birinde, uzvun her yeri ıslanmalıdır. Üç kere su dökmek değil, üç kere yıkamak sünnettir. Üçten az veya fazla yıkamak mekruhtur.

Maalesef musluktan abdest alanlar, bu sünneti ihmal ediyorlar. Elleri, kolları ve ayakları birer kere yıkıyorlar. Ayak parmaklarını da bir kere hilallemeyle yetiniyorlar. Üç kere su döküp bir kere yıkamak sünnete aykırı olduğu gibi, bir kere çok su döküp de, üç kere yıkamak da sünnete aykırıdır. Ayrı ayrı üç kere su döküp, üç kere ovarak yıkamak gerekir.

ABDESTİN FARZLARI

Soru: Dört mezhebe göre, abdestin farzları nelerdir?

CEVAP

Hanefî mezhebinde:

- 1- Yüzü yıkamak,
- 2- İki kolu dirseklerle birlikte yıkamak [Eller kola dâhildir],
- 3- Başın en az dörtte birini mesh etmek,
- 4- İki ayağı topuklarla birlikte yıkamak.

Mâlikî mezhebinde:

- 1- Niyet,
- 2- Yüzü yıkamak,
- 3- İki kolu dirseklerle birlikte yıkamak,
- 4- Başın tamamını mesh etmek,
- 5- İki ayağı topuklarla birlikte yıkamak,
- 6- Muvalat [Ara vermeden, uzuvları peş peşe yıkamak],
- 7- Delk [Yıkanan yerleri ovmak].

Şâfiî mezhebinde:

- 1- Niyet,
- 2- Yüzü yıkamak,
- 3- İki kolu dirseklerle birlikte yıkamak,
- 4- Başın, az bir kısmını mesh etmek,
- 5- İki ayağı topuklarla birlikte yıkamak,
- 6- Tertip [Sırayla yıkamak].

Hanbelî mezhebinde: Abdestin farzı altıdır. Abdestin şartları da farzdır. Bu farzlar da dâhil edilince, abdestte farzlar on oluyor:

- 1- Niyet,
- 2- Besmele çekmek,
- 3- Ağız yıkamak,
- 4- Burnu yıkamak,
- 5- Yüzü yıkamak,
- 6- İki kolu dirseklerle birlikte yıkamak,
- 7- Başın tamamını mesh etmek [Kulaklar başa dâhildir],

- 8- İki ayağı topuklarla birlikte yıkamak,
- 9- Tertip,
- 10- Muvalat.

ABDESTİN SÜNNETLERİ

Soru: Abdestin sünnetleri nelerdir?

CEVAP

Bazıları şunlardır:

- 1- Abdeste başlarken, Besmele okumak.
- 2- Elleri, bilekleri ile beraber, üç kere yıkamak.
- 3- Ağızı, ayrı ayrı su ile, üç kere yıkamak.
- 4- Burnu, ayrı ayrı su ile, üç kere yıkamak.
- 5- Kaş, sakal ve bıyık altındaki görünmeyen deriyi, yüzü yıkarken ıslatmak.
- 6- Yüzünü yıkarken, iki kaşın altını ıslatmak.
- 7- Sakalın, sarkan kısmını mesh etmek.
- 8- Sakalın, sarkan kısmını sağ elin yaş parmaklarını tarak gibi sokarak hilallemek.
- 9- Dişleri bir şey ile ovmak, temizlemek.
- 10- Başın her tarafını bir kere mesh etmek.
- 11- İki kulağı bir kere mesh etmek.
- 12- El ve ayak parmaklarının arasını hilallemek.
- 13- Enseyi üçer bitişik parmaklarla, bir kere mesh etmek.
- 14- Yıkanacak yerleri, üç kere yıkamak.
- 15- Yüzü yıkarken abdeste kalb ile niyet etmek.
- 16- Tertibe riayet etmek. Yani uzuvları sıra ile yıkamak.
- 17- Delk etmek, yani yıkanan yerleri ovmak.
- 18- Muvalat. Yani her uzvu birbiri arkasından yıkarken başka işle uğraşmamak.

Abdeste unutulmuş sünnetler

Soru: Güzel abdest alınmalı deniyor. Güzel abdest, farzına, sünnetine ve müstehabına uyularak ve mekruhlarından sakınılarak alınan abdest olduğuna göre, günümüzde unutulmuş veya uyulmayan sünnet ve müstehablar nelerdir? İşlenen mekruhlar var mıdır?

CEVAP

Genel olarak unutulmuş sünnetlerden bazıları şunlardır:

- 1- Abdeste başlarken Besmele okumak. **Hanbeli'**de Besmele okumak farzdır.

2- Elleri bilekleriyle beraber, ayrı ayrı suyla üç kere yıkamak.

3- Ağızı ayrı ayrı suyla üç kere yıkamak. Ağızı yıkarken, oruçlu değilse hafif gargara yapmak veya suyu boğaza ulaştırmak, abdestte de, gusülde de sünnettir. Oruçluysen mekruhtur. [Daha çok unutulmuş sünnetlerden biri de budur.]

4- Dişleri bir şeyle temizlemek. Misvak tercih edilmelidir.

5- Yüzünü yıkarken, iki kaşın altına ıslatmak.

6- Başın tamamını bir kere mesh etmek. [Daha çok unutulmuş sünnetlerden biri de budur. **Maliki**'de başın tamamını mesh etmek farzdır.]

7- Yıkılacak yerleri, üç kere ayrı suyla yıkamak. [Genelde ayaklar bir kere yıkanıyor. Üç kere ayrı ayrı suyla yıkanması gerekir. En çok unutulmuş sünnetlerden biri budur.]

8- Yüzü yıkarken, abdestte niyet etmek. **Şafii**'de farzdır.

9- Her uzvu birbiri arkasından yıkarken başka işle uğraşmamak. **Maliki**'de farzdır.

Abdestin unutulmuş müstehablarından bazıları şunlardır:

1- Abdesti namaz vakti girmeden önce almak.

2- Kibleye karşı abdest almak.

3- Her uzvu yıkarken kelime-i şehadet okumak.

4- Ayak parmaklarının aralarını, sol elin küçük parmağıyla ve alt taraflarından hilallemek.

5- Ayak parmaklarını her üç yıkayıştta da hilallemek.

Abdestte işlenen mekruhlardan bazıları şunlardır:

1- Her uzvu üçten eksik veya fazla yıkamak. [Suyun pahalı olması, havanın çok soğuk olması, suya muhtaç olmak gibi özürlerle üçten eksik yıkamak mekruh olmaz.]

2- Ayaklarını yıkarken kibleye doğru uzatmak.

3- Abdestte ve gusülde suyu israf etmek.

Abdestin ilk sünneti

Soru: Abdestin ilk sünneti nedir?

CEVAP

Helâya girerken ve abdeste başlarken Bismele çekmektir.

Başın tamamını mesh etmek

Soru: Başın tamamını mesh etmek için, başın üstünde hiç kuru yer kalmaması mı gerekir? Başın tamamı, kulaklar ve ense, kolayca nasıl mesh edilir?

CEVAP

Mesh etmek, ıslak eli sürmek demektir. Yıkamada olduğu gibi, hiç kuru yer kalmaması gerekmez. Islak el, başın tamamına sürülürse mesele kalmaz. Artık kuru yer kaldı mı diye düşünmek, vesvese olur.

Başı, kulakları ve enseyi birlikte mesh edebilmek için iki el ıslatılıp, iki elde de üç bitişik ince parmak birbirine yapıştırılıp, iç tarafları başın önünde, saçların başlangıcına konmak üzere iki el başa konur. İki elin bu üç parmağının uçları, birbirine dokunmalıdır. Baş ve şehadet parmakları ve avuç içleri havada olup, başa dokunmaz. İki el, arkaya doğru çekilerek, üçer parmak, başı mesh eder. Eller, arkadaki saç kenarına gidince, üçer parmak, baştan ayrılıp, iki elin avuç içleri, başın yan tarafındaki saçlar üzerine yapıştırılıp, arkadan öne çekilerek, başın yan tarafları mesh edilir. Sonra şehadet parmakları kulakların iç tarafına ve başparmakların iç yüzü, kulak arkasına konup, kulaklar yukarıdan aşağı mesh edilir. Sonra, kullanılmamış olan diğer üç parmakların dış yüzleri enseye konup, ensenin ortasından, iki tarafına doğru çekilerek mesh edilir.

Kulaklar nasıl mesh edilir?

Soru: Kulaklar hangi parmakla mesh edilir?

CEVAP

Kulakların dışı başparmakla, içi şehadet parmağı ile mesh edilip, küçük parmaklar deliğe sokulup tahrik edilir. ([İslam Ahlakı](#))

Şehadet parmakları kulakların iç tarafına ve başparmakların iç yüzü, kulak arkasına konup, kulaklar yukarıdan aşağı mesh edilir. Kulağı mesh ederken birer parmağı, kulak deliğine sokmak müstehabdır.

ABDESTİN EDEPLERİ

Soru: Abdestin edepleri nelerdir?

CEVAP

Edep, burada yapılması sevab olup, yapılmazsa hiç günah olmayan şeyler demektir. Hâlbuki sünneti yapmak sevab olup, yapmamak, tenzihi mekruhtur.

Abdestin edeplerinden, bazıları şunlardır:

- 1- Abdesti, namaz vakti girmeden önce almak.
- 2- Helâda taharetlenirken, kıbleyi sağ veya sol tarafa almak.
- 3- Su ile taharetlenmek. Temizleninceye kadar yıkamalıdır.
- 4- Taharetlendikten sonra, bez ile kurulanmak.
- 5- Taharetlendikten sonra, avret mahallini hemen örtmek.
- 6- Başkasından yardım istemeyip, abdesti kendisi almak.
- 7- Kibleye karşı, abdest almak.
- 8- Abdest alırken konuşmamak.
- 9- Her uzvu yıkarken, kelime-i şehadet okumak.

- 10- Abdest dualarını okumak.
- 11- Ağzına sağ el ile su vermek.
- 12- Burnuna sağ el ile su vermek, sol el ile temizlemek.
- 13- Ağız yıkarken, dişleri Misvak ile temizlemek.
- 14- Ağız yıkarken, oruçlu değilse, ağız çalkalamak, yani boğazında hafif gargara yapmak.
- 15- Burnu yıkarken, suyu kemiğe yakın çekmek.
- 16- Kulağı mesh ederken birer parmağı, kulak deliğine sokmak.
- 17- Ayak parmaklarının aralarını tahlil ederken, sol elin küçük parmağı ile ve alt taraflarından tahlil etmek.
- 18- Elleri yıkarken, geniş yüzüğü yerinden oynatmak. Dar, sıkı yüzüğü oynatmak ise farzdır.
- 19- Su bol ise de, israf etmemek.
- 20- Suyu, yağ sürer gibi az kullanmamak.
- 21- Abdest aldığı kabı dolu bırakmak.
- 22- Abdest bitince veya ortasında, (Allahümmec'alnî minettevvâbîne vec'alnî minel-mütetahiriîne vec'alnî min ibâdikes-sâlihîne vec'alnî minellezîne lâ havfün aleyhim velâ hüm yahzenûn) duasını okumak.
- 23- Abdestten sonra Sübha, yani iki rekât namaz kılmak.
- 24- Abdestli iken, abdest almak. Yani namaz kıldıktan sonra, abdestli iken, yeni namaz için bir daha abdest almaktır.
- 25- Yüzü yıkarken, göz pınarını, çapakları temizlemek.
- 26- Yüzü, kolları, ayakları yıkarken, farz olan yerlerden biraz fazlasını yıkamak.
- 27- Abdest alırken, kullanılan sudan, elbiseye, üste, başa sıçratmamak.

ABDESTİN MEKRUHLARI

Soru: Abdestin mekruhları nelerdir?

CEVAP

Şunlardır:

- 1- Ayaklarını yıkarken kibleye doğru uzatmak.
- 2- Abdest alırken avret yerini açmaktır.
- 3- Suyu israf etmek, çok kullanmak.
- 4- Suyu yeterinden az, yağ sürer gibi az kullanmak.
- 5- Yüzüne suyu çarparak vurmak.
- 6- Abdest aldığı suya üfleme.

- 7- Abdest alırken konuşmak.
- 8- Abdest aldığı suya veya leğene tükürmek veya sümürmek.
- 9- Gargara yaparken boğazına su kaçırmak.
- 10- Gözünü yummak veya pek açmak.
- 11- Soldan başlamak.
- 12- Sağ eliyle sümürmek.
- 13- Sol eliyle ağzına veya burnuna su vermek.
- 14- Güneşte kalıp ısınmış su ile abdest almak.
- 15- Arkasını kibleye dönmek.
- 16- Müstamel sudan sakınmamak.
- 17- Dünya kelamı söylemek.
- 18- Üçten eksik veya fazla yıkamak.

ABDESTİ BOZAN ŞEYLER

Soru: Abdesti bozan şeyler özetle nelerdir?

CEVAP

Yedi şey abdesti bozar:

- 1- Önden ve arkadan çıkan şeyler, abdesti bozar. Yalnız, erkeğin ve kadının önünden çıkan yel, abdesti bozmaz. Bu, çok az kimsede olur. (Kulağa akıtılan ilaç, ağzından çıksa, idrar yoluna konan pamuk, ıslanıp düşse, kadınların rahme koyduğu ilaç, geri gelse abdesti bozar.)
- 2- Ağızdan çıkan necis şeyler. (Ağız dolusu kusmak, kan tükürmek bozar.)
- 3- Deriden kan ve irin gibi şeylerin çıkması. (Göz hastalığı sebebiyle, gözünden ağrıyla yaş akması, burnundan veya kulaktan gelen kan ve irinin dışarı çıkması bozar. **Maliki**'de ise bozmaz.)
- 4- Uyumak. (Bir yere dayanıp uyusa, dayandığı şey alınca düşecek gibi olursa bozulur.)
- 5- Bayılmak. (Sarısı tutarsa veya delirse abdest bozulur.)
- 6- Namazda kahkaha ile gülmek.
- 7- Mübaşeret-i fahişe, yani karı koca çıplak olarak avret yerlerini sürtünmek. (Başka yerlerine dokunmak şehvete sebep olsa da, **Hanefi**'de abdesti bozmaz.)

Ağızdaki kan ve abdest

Soru: Diş kanasa, ama kan ağızdan dışarı çıkmasa abdest bozulur mu?

CEVAP

Ağızdan dışarı çıkmadığı müddetçe bozmaz. Bütün fıkıh kitaplarında, ağızdan kan çıkınca, kan kusunca bozulur buyuruluyor. Hiçbir kitapta, kan yutunca abdest bozulur diye bir ifade yoktur.

Ağzın içi, abdestin bozulmasında, iç organ sayılır. Orucun bozulmasında, bedenın dışı sayılır. Bunun için, diş etindeki veya ağızdaki kan, dışarı çıkmadıkça abdesti bozmaz. Ağızdan dışarı çıkınca, tükürükten çoksa bozar. Baştan gelen katı kan, çok olsa da bozmaz. Mideden, ciğerden gelen kan sıvı ise, Şeyhayn'a [İmam-ı azam ve İmam-ı Ebu Yusuf'a] göre az olsa da, abdesti bozar.

Bir şeyi ısırınca, o şey üzerinde kan görürse, bozulmaz. Misvak, kürdan üzerinde kan görünce, ağzına bulaşmadıysa, bozulmaz. Fakat oraya parmağını koyunca, parmağında kan görürse bozulur. [Çünkü ağızdan dışarı kan çıkmış oluyor.] (Abdesti bozan şeyler bahsi)

Ağızda hâsıl olan kan, ağız dolusu değilse, bunun hâsıl olması ve bunu yutmak, abdesti de, namazı da bozmaz. Kay da böyledir. (Namazın mekruhları bahsi)

Ağız bazen bedenın içi sayılır. Bunun için, oruçlu kimse, tükürüğünü yutarsa, orucu bozulmaz. İnsanın içindeki necasetin mideden bağırsağa geçmesi gibi olur. Ağızdaki yaradan veya diş çekirmeden, iğne yapılan yerden yahut mideden ağza kan çıkması, abdesti ve orucu bozmaz. Bu kanı tükürünce veya yutunca, tükürük kandan çoksa, yani sarı ise, yine bozulmazlar. Mideden gelen başka şeyler ağza geldiği zaman da böyle olup, abdest ve oruç bozulmaz. Ağız dolusu olup, ağızdan dışarı çıkarsa, ikisi de bozulur. Ağzın içi, bazen de, bedenın dışı gibi olur. Ağzına su alınca oruç bozulmaz. Görülüyor ki, diş çıkartınca, çok kan geliyorsa, tükürünce orucu bozulmaz. Yutunca, abdesti bozulmaz.

Dürr-ül-muhtar'da diyor ki:

Ağız dolusu safra, pıhtılaşmış kara kan, yemek veya su kusmak abdesti bozar. [Kusulduğu yani ağızdan dışarı çıktığı için bozuluyor.] (Abdest bahsi)

Abdesti bozan şey pisliğin çıkmasıdır. Yoksa çıkmak şartıyla pisliğin kendisi değildir. Yellenmenin abdesti bozması, kendisi necis olduğu için değil, necaset yerinden kopup geldiği içindir. (İbni Abidin)

Kan ve diğer necis şeylerin, vücuttan dışarı çıkmadıkça, abdesti bozmadığı buradan da anlaşılmaktadır. Kanlı basuru olanın, kanı dışarı çıkmadığı sürece abdesti bozulmaz. Abdestin bozulmasında ölçü necasetin vücuttan dışarı çıkmasıdır.

Kan ve irin tükürükten fazla olursa veya tükürüğe eşit olursa abdesti bozar. Eğer tükürük fazla olursa abdesti bozmaz. (Dürer ve Gurer) [Burada da ağızdan dışarı çıkmak kast ediliyor. Hiçbir kitapta, kan yutmak abdesti bozar demiyor.]

Ağızdaki kanı yutmak abdesti bozmadığı gibi namazı da bozmaz. Namaz kılan, dişlerinin arasındaki kanı yutarsa, bu kan tükürüğünden çok olsa da, namazı bozulmaz. Namaz kılan biri, ister kasten olsun, ister unutarak olsun, bir şey yiyip içerse namazı bozulur. Ama namaz kılan, dişlerinin arasından çıkan kanı yutarsa, bu kan, ağız dolusu değilse, namazı bozulmaz. (Hindiyye)

Ağızdan tükürüğe eşit veya fazla miktarda kan çıkarsa abdest bozulur. (Nimet-i İslam) [Ağızdan kan çıkması deniyor, ağızda hâsıl olan kandan bahsedilmiyor.]

Kan, baştan kulağa veya burna aksa, eğer o kan gusülde yıkanması gereken burun deliklerinin ve kulağın deliğine aksa, ama dışarı çıkmasa abdesti bozmaz. (Halebîyi sagir) Burada da, kanın meydana gelmesi değil, dışarı çıkması abdesti bozuyor. Ağzın içi abdestin bozulmasında vücudun içi

kabul edildiğinden dolayı, dişler kanasa, fakat kan dışarı çıkmadığı sürece abdesti bozmuyor; yutulsa da bozmuyor.

Akıntı abdesti bozar

Soru: (Kadınların günlük akıntısı necis değildir, abdesti bozmaz. Eski âlimler, akıntının özelliğini bilmedikleri için, abdesti bozar demişlerse de, teknolojinin ilerlediği günümüzde, akıntının necis olmadığı tespit edilmiştir) denilmesi uygun mudur? Akıntının necis olup olmamasının teknolojiyle ne alakası var? Mesela idrar necis midir değil midir? Din ilmi bunu bilemez mi? İlla tahlil mi yaptırmak gerekir? Dinimiz, (Önden ve arkadan çıkan şeyler abdesti bozar) dememiş midir? İdrar yolundan çıkan sıvı nasıl temiz olur? Normal bir su bile çiksa kirlenmez mi?

CEVAP

Eski âlimleri kötölemenin teknolojiyle alakası yoktur. Bu, dinde reformcuların bir oyunudur. Fıkıh kitaplarında buyuruluyor ki:

Hanefi mezhebinde yedi şey, abdesti bozar: Birincisi, önden ve arkadan çıkan şeyler abdesti bozar. Lavman aletinin ucu ve insan parmağı, arkadan sokup çıkarılınca, etrafı yaşsa bozar. Bir şeyin hepsi girip çıkarsa, abdesti de, orucu da bozar. (Halebî)

Kadın, [memba suyu ile] vajinal lavaj yapınca, çıkan sıvı, abdesti bozar.

Temiz olan memba suyu bile, içeride kirleniyor ki abdesti bozuyor. Öne veya arkaya sokulan parmak, ıslak çikınca içeriden necis bir sıvı çıktığı için abdest bozuluyor.

Türedilerin, (Eski âlimler bilmiyordu) diyerek, **Resulullah**'ın vârisleri olan âlimleri cahillikle suçlamaları, kıyamet alametlerindedir. Birkaç hadis-i şerif meali şöyledir:

(Bu ümmetin son zamanlarında gelenleri, önceki âlimleri kötölediği zaman, ilmimi gizleyen, Allah'ın indirdiği Kur'anı gizlemiş olur.) [İbni Mace, İbni Adiy, İbni Asakir]

(Öyle bir zaman gelecek ki, sonra gelenler, önceki âlimleri cahillikle suçlayacak.) [Asakir]

(Din âlimi kalmayacak, din adamı yerine geçirilen cahiller, bilmeden fetva verecek, herkesi, doğru yoldan çıkarmaya çalışacak.) [Buhari]

(Her asır, önceki asırdan daha bozuk olur. Böylece kıyamete kadar hep bozulur.) [Tezkire-i Kurtubi muhtasarı, Hadika]

(Kıyamete yakın ilim azalır, cehalet artar.) [İbni Mace]

Eski âlimlerimizi kötöleyen türedilere yazıklar olsun!

Uyumak abdesti bozar

Soru: Umreye gitmiştim. Yatıp uyuduktan sonra, namaz kılanları gördüm. Hangi mezhepten olduklarını sordum. (Bizim belli bir mezhebimiz yok. Biz, Peygamber mezhebindeniz. Ona uyarız. O uyuyup abdest almadan namaz kılardı. Biz de onun yolundayız) dediler. Uyumak abdesti bozmaz mı?

CEVAP

Uyumak dört mezhepte de abdesti bozar. Uyumanın **Resulullah** efendimizin abdestini bozmaması, ona mahsus bir hâldir. **Peygamber efendimize** haram olan bir şey, ümmetine helâl

olabilir. **Peygamber efendimize** farz olan bir şey, ümmetine farz olmayabilir. Ümmetine haram olan bir şey, **Peygamber efendimize** caiz olabilir.

Birkaç örnek verelim:

1- Ümmetine dörtten fazla kadın almak haram iken, **Peygamber efendimize** caizdi.

2- Hanımı boşamak ümmetine caiz iken, **Peygamber efendimize** yasaktı.

3- Ölen kimsenin hanımı başkasıyla evlenebilir. Fakat **Resulullah** efendimizin hanımları bundan müstesnadır, evlenemezler. Onlar müminlerin anneleridir. Anneyle evlenilmez.

4- Kurban kesmek **Resulullah**'a farzdı. Ümmetine ise, **Hanefi**'de vacip, diğer üç mezhepte sünnettir.

5- Gece namazı **Peygamber efendimize** farzdı. Fakat ümmetine nâfiledir.

6- Altın ve ipek kullanmak ümmetine haramdır. Bir hadis-i şerifte, **(Altın ve ipek, ümmetimin kadınlarına helâl, erkeklerine haramdır)** buyurulmuştur. Ümmetine haram, ona caizdi. Peygamberler asla günah işlemezler.

7- Uyuması abdestini bozmazdı. Çünkü mübarek gözleri uyur, kalb-i şerifi uyumazdı. Âişe validemizin sualine cevaben **Resulullah** efendimiz, **(Ey Âişe, gözlerim uyur, fakat kalbim uyumaz)** buyurdu. **(Buharî, Müslim, Ebu Davud, Nesaî, Tirmizî)**

Demek ki, **(Ben Peygamber mezhebindenim), (Ben İslam mezhebindenim), (Benim mezhebim Kur'an)** diyen mezhepsizlerin birer sapık oldukları buradan da anlaşılmaktadır.

(Abdesti olmayanın namazı kabul olmaz. Makattan sesli veya sessiz yel çıkınca hades vaki olur, yani abdest bozulmuş olur.) [Buhari]

(Makatında bir kıpırtı hissedene, ses ve koku duymadıkça, mescidden çıkmasın [namazına devam etsin].) [Buhari, Müslim, Ebu Davud, Tirmizi, Nesâî]

Abdestte dört mezhebe uymak

Soru: Abdest alırken dört mezhebe uymaya da, niyet etmek uygun olur mu?

CEVAP

İyi olur. Zaten **Hanefi** mezhebine uygun, yani farz, sünnet ve müstehablarına uyarak abdest alan kimse, diğer üç mezhebe de uymuş olur. Mesela abdest alırken:

1- Niyet **Hanefi**'de sünnet, diğer üç mezhepte farzdır.

2- Besmele çekmek, **Hanefi**'de sünnet, **Hanbeli**'de farzdır.

3- Ağza, burna su vermek, **Hanefi**'de sünnet, **Hanbeli**'de farzdır.

4- Başın tamamını meshetmek, **Hanefi**'de sünnet, **Maliki** ve **Hanbeli**'de farzdır.

5- Tertip yani sıra ile yıkamak, **Hanefi**'de sünnet, **Safii** ve **Hanbeli**'de farzdır.

6- Muvalat, yani ara vermeden yıkamak **Hanefi**'de sünnet, **Maliki**'de ve **Hanbeli**'de farzdır.

7- Delk, yani uzuvları ovmak, **Hanefi**'de sünnet, **Maliki**'de farzdır.

Görüldüğü gibi, **Hanefi'**ye uygun abdest alan, yani farz, sünnet ve müstehablarına da riayet eden diğer mezheplere göre de abdest almış olur.

Dört mezhepte abdesti bozan şeyler

Soru: Diğer hak mezheplerimize göre abdesti bozan şeyler nelerdir?

CEVAP

Deriden kan çıkınca, **Hanefi'**de abdest bozulur. Diğer üç mezhepte bozulmaz.

Deve eti yemek ve ölü yıkamak **Hanbeli'**de abdesti bozar, diğer üç mezhepte bozamaz.

Mahrem olmayan kadının eline veya derisine çıplak olarak dokununca **Şafii'**de abdest bozulur. **Hanbeli** ve **Maliki'**de şehvetli dokunursa bozar. **Hanefi'**de şehvetli de olsa bozamaz.

Yüz, kollar ve ayaklar

Soru: Abdestte yüz, kollar ve ayakların neresi yıkanır?

CEVAP

Yüz, iki kulak memesi ve saç kesimiyle çene arasındır. İki kol, dirsekleriyle birlikte; iki ayaksa, iki yandaki topuk kemikleriyle birlikte yıkanır. Bu uzuvların farz olan yerden biraz fazlasını yıkamak müstehab, daha fazla yıkamak mekruh olur.

Çene altını yıkamak

Soru: Abdestte çene altını yıkamak gerekir mi?

CEVAP

Hanefi'de çene altı yıkanmaz. **Şafii'**de ise çene altını yıkamak farzdır.

Elleri yıkamak farzdır

Soru: Abdestin farzları içinde elleri yıkamak bildirilmeyip sünnetleri arasında bildirildiğine göre, elleri yıkamak sünnet mi oluyor?

CEVAP

El kola dâhil olduğu için, elleri kollarla beraber yıkamak farzdır. Abdeste başlarken elleri yıkamak ise, sünnettir.

Başı mesh ederken

Soru: Abdestte elimizdeki ıslaklığın saçımızın dibine yani başımıza temas etmesi gerekiyor mu?

CEVAP

Hayır, sadece saçların üstüne değmesi gerekir.

Saçın arkasını mesh etmek

Soru: Abdestte başın dörtte birini mesh etmek farzdır. Saçımız bozulmasın diye saçımızın arkasını mesh etsek caiz olur mu?

CEVAP

Farz yerine gelir. Ancak sünnete uygun mesh etmek için başın tamamını mesh etmek gerekir.

Eşarba mesh etmek

Soru: Kadın olarak, dışarıda abdest alırken, saçımızın görünmemesi için, eşarbın üstüne mesh etmek caiz olur mu?

CEVAP

Hayır, caiz olmaz. **Hanefi'**de başın tamamını mesh etmek sünnet, dörtte birini mesh etmekse farzdır. Bunun için, eşarba çözmeden, saçlar görünmeden dörtte birini mesh etmek gerekir. Mesela başın arka kısmı da mesh edilebilir. **Maliki'**yi taklit edenin başının tamamını mesh etmesi farzdır.

Takke üstüne mesh

Soru: Takke veya sarık üzerine mesh caiz mi?

CEVAP

Hayır.

Uzun saçı mesh ederken

Soru: Kadının çok uzun saçını mesh etmesi nasıl olur? Saçın üst yüzüne ıslak eli değdirmek mi yoksa hem üstünü hem altını iyice elini gezdirip ıslatmak mı gerekir?

CEVAP

Saçı uzunsa, ıslatılmış elle başı mesh ederken, sarkan saçlarını tutup aşağıya doğru, yani saçın sonuna kadar çeker. Altını üstünü ıslatmak gerekmez, ıslaklık azalsa da, hattâ hiç kalmasa da elin değmesi yeter.

Eldeki yaşlıkla mesh

Soru: Kolları yıkadıktan sonra, eldeki yaşlıkla başı mesh caiz mi?

CEVAP

Hayır.

Başörtü üstünden mesh

Soru: (Kolaylık olması için kadınlar, başörtülerinin üstünden mesh edebilirler) deniyor. Başörtü üstünden mesh caiz olur mu?

CEVAP

Hayır, başörtü üstünden mesh edilmez. Mesh etmiş olmak için, ıslak eli saçlara sürmek gerekir. Bunun gibi, bazı mezhepsizler de, (Çoraba mesh edilebilir) diyorlar. Bunlar dinde kolaylık değil, birer bid'attir. Bir hadis-i şerif:

(İbadetleri bizim gibi yapmayan bizden değildir.) [Mizan-ül kübra]

Kolaylık olsun diye dinin emirlerini değiştirmeye, kimsenin hakkı yoktur. Biri de çıkar, kolaylık olsun diye (Hiç abdeste lüzum yok, haftada bir abdest alsanız yeter) diyebilir. Akılla din olur mu?

Her uzuv üç kere yıkanır

Soru: Abdestte her uzvu üç kere yıkıyoruz. Fakat ayakları ben bir defa yıkıyorum, su akarken kalbimden üç kere saymam yetmiyor mu?

CEVAP

Kalbden üç kere saymakla olmaz. Ayakları da ayrı su ile üç kere yıkamak gerekir. İlmihal'de diyor ki:

(Yıkınacak yerleri, üç kere yıkamaktır. Her birinde, uzvun her yeri ıslanmalıdır. Üç kere su dökmek değil, üç kere yıkamak sünnettir.)

Nimet-i İslam kitabında, abdestin sünnetlerinin dokuzuncusunda diyor ki:

(Yıkınacak uzvu üçer kere yıkamaktır. Maksud, su ile üç defa kaplayarak yıkamaktır. Yoksa bir uzvu yıkarken, bir defa aldığı su ile o uzvu üç kere yıkamakla sünnet hâsıl olmaz. Üçten fazla yıkayan haddi aşmış olur, üçten eksik yıkayan da zulmetmiş olur.) [Maksud: Kastedilen şey, gaye, arzu.]

Eğer her yıkayıpta, musluk kapatılır veya ayak musluktan çekilirse, sünnete uyulmuş olur.

Abdestli durmanın fazileti

Soru: Abdestli durmanın fazileti nedir?

CEVAP

Abdestli bulunmanın fazileti çoktur. Hadis-i şeriflerde buyuruldu ki:

(Abdestli bulunan oruç tutan gibidir.) [Deylemi]

(Güzelce alınan abdest, imanın yarısıdır.) [İbni Hibban]

(Abdest alanın, ağaçtan yaprakların döküldüğü gibi günahları dökülür.) [Taberani]

(Can alıcı melek gelince, abdestli olan, şehitlik mertebesine kavuşur.) [Taberani]

(Bir mümin, abdest için yüzünü yıkayınca, gözü ile işlediği günahların hepsi su ile birlikte dökülür. Ellerini yıkayınca, elleriyle işlediği günahlar, suyun son damlası ile dökülür. Ayaklarını yıkayınca, ayakları ile işlediği günahlar, su ile dökülür. Böylece bütün [küçük] günahlardan temizlenmiş olur.) [Müslim]

(Abdest için yüzünü yıkayınca günahların kirpiklerinden dökülür. Ellerini yıkayınca el tırnaklarından, başını mesh edince başından, ayaklarını yıkayınca ayak tırnaklarından günahların dökülür. Namazın sevabı yanına kalır.) [Ramuz]

Abdest alanın bütün küçük günahları affolur. Büyük günahları, insan ve hayvan hakları kendisine veya vârislerine ödenmedikçe günahları affedilmez. Nafile ibadetin sevabına kavuşabilmek için imanda ve farzlarda kusurlu olmamak, haramlardan kaçıp günahlara tevbe etmek ve o işi ibadet olarak yapmaya niyet etmek şarttır. (İ. Ahlakı)

Namaz kıldıktan sonra tekrar abdest almak sevabdır. Hadis-i şeriflerde buyuruldu ki:

(Abdestli iken abdest alana on sevab verilir.) [İbni Mace]

(Abdest üzerine abdest, nur üzerine nurdur.) [İ. Gazali]

(Meşakkat olmasaydı, her namaz için abdest almayı emrederdim.) [İ. Gazali]

(Abdestini tazeleyeninin imanı tazelenmiş [parlamış] olur.) [İ. Gazali]

(Allahü teâlâ buyurdu ki: Abdesti bozulunca abdest almayan bana cefa etmiş olur. Abdest alıp da, iki rekât namaz kılmayan da bana cefa etmiş olur. İki rekât namaz kılıp da benden bir ihtiyacını istemezse yine bana cefa etmiş olur. Abdest alıp, iki rekât namaz kıldıktan sonra dua edenin duasını kabul etmezsem ben de ona cefa etmiş olurum. Halbuki ben cefa etmem.) [Şir'a]

(Abdest alınan suyun artanından içmek 70 türlü derde devadır. Bunun en aşağısı hem [sıkıntı, keder]dir.) [Deylemi]

(Abdestten sonra Kadir suresini okuyanın elli yıllık günahı affolur.) [Halebi]

(Abdestten sonra Kadir suresini okuyan siddıklardan, 2 defa okuyan şehitlerden yazılır. 3 defa okuyan, Peygamberlerle haşrolur.) [Deylemi]

(Abdest alıp, iki rekât namaz kılan, Cennete girmeye layık olur.) [Halebi]

(Abdest alıp, 2 rekât namaz kılanın günahları affolur.) [Buhari]

(Güzelce abdest alanın, iki namaz [kılacağı namaz ile gelecek namaz vakti] arasındaki günahlarının hepsi affolur.) [Buhari]

(Abdestten sonra, on defa salevat-ı şerife getirenin gamı gider, duası kabul olur.) [Ey Oğul İlmihali]

(Ancak [kâmil] mümin, devamlı abdestli durabilir.) [İbni Mace]

Abdestli olmaya devam edene, Allahü teâlâ şunları ihsan eder:

- 1- Melekler onun yanından ayrılmaz.
- 2- Devamlı sevab yazarlar.
- 3- Bütün azaları tesbih eder.
- 4- Uyuyunca melekler, insan ve cin şerrinden korur.
- 5- Sekerat-ı mevti kolaylaşır.
- 6- Abdestli iken Allahü teâlânın emanında olur.
- 7- İftitah tekbirini kaçırmaz.

Allahü teâlâ, Hazret-i Musa'ya buyurdu ki:

(Ya Musa, sana bir musibet gelince abdestsiz isen, kusuru kendinde bul!) [Şir'a]

Evliya-i kiram, her zaman abdestli durabilmek için, az yiyip az içerlerdi. İmam-ı Malik hazretleri, üç günde bir yemek yedi. Sebebi sorulunca, (Allahü teâlânın huzurunda sık sık helaya gidip gelmekten utanıyorum) buyurdu. (Envar-ül-Kudsiyye)

Yatağa abdestli girmenin fazileti de büyüktür. Hadis-i şeriflerde buyuruldu ki:

(Kim, yatağa abdestli yatarsa, o gece bir melek sabaha kadar "Ya Rabbi bu kulunu affet!" diye dua eder.) [Hâkim]

(Abdestli yatıp Allahü teâlâyı anarak uyuyan, uyanana kadar namazda sayılır. Bir melek onun için ibadet eder. Uyandığı zaman yine Allahü teâlâyı anarsa, o melek, bu kulun affı için Allah'a dua eder.) [İbni Hibban]

(Abdestli yatan, gece ibadet eden, gündüz oruç tutan gibidir.) [Deylemi]

(Abdestli yatan, gece vefat ederse şehit olur.) [İbni Sünni]

Abdestsiz durmak günah mı?

Soru: Bir hadiste, abdesti bozulunca abdest almayanın ve abdest alıp da namaz kılmayanın Allahü teâlâyı cefa etmiş olacağı bildiriliyor. Her zaman abdestli mi durmak, abdest alınca da illa namaz kılmak mı gerekiyor?

CEVAP

Biz, hadis-i şeriflerden hüküm çıkaramayız. Mezhebimizin hükmüne bakarız. Abdestsiz gezmek ve abdest alınca bir namaz kılmamak günah değildir.

Abdesti bozulunca tekrar abdest almak ve mekruh vakit değilse, o abdestle iki rekât Sübha yani abdeste şükür namazı kılmak müstehabdır.

Sünneti terk

Soru: Bir özürden dolayı abdestin bir sünnetini terk etmek caiz mi?

CEVAP

Özür varsa caizdir.

Sadece farzlarını yapmak

Soru: Abdestin sadece farzlarını uygulasak mekruh olur mu?

CEVAP

Evet, zaruretsiz öyle yapılırsa mekruh olur. Sünnetlerini de yapmalıdır. Mesela her organı bir iki kere yıkamak mekruhtur. Üç kere yıkamak sünnettir. Bir keresi farzdır.

Abdestin ve guslün faydaları

Soru: Abdestin ve guslün, sağlığa faydaları var mıdır?

CEVAP

Evet, faydaları çoktur. Fakat sırf dünyevî faydasından dolayı abdest almak caiz olmaz. Maddî hiçbir faydası olmasa bile, Allahü teâlânın emri olduğu için yapmak gerekir. Abdestin ve guslün sağlığa faydalarından birkaçı şöyledir:

1- Her gün, ellerimiz çeşitli yerlere dokunuyor, mikroplar bulaşıyor. El, yüz ve ayakları yıkamak, cilt hastalıklarından ve iltihaplarından iyi bir korunma yöntemidir.

2- Burnu yıkamakla, burnun süzdüğü toz ve mikrop yığınlarının vücuda girmeleri önlenmiş olur.

3- Yüzün yıkanması da cildi kuvvetlendirir, baştaki ağırlığı ve yorgunluğu hafifletir. Damarları ve sinirleri harekete geçirir. Devamlı abdest alanın, yaşlansa bile, yüzündeki güzellik, tazelik gitmez.

4- Gusülle vücut eski zindeliğini kazanır. Vücudu belirli aralıklarla yıkamak, koruyucu hekimlik yönünden çok önemlidir. Dinimiz, bekâr da olsa, her cuma günü gusletmeyi emretmektedir.

5- Vücutta bir statik elektrik dengesi vardır. Bu elektriksel yük, öfkelenince normalin 4 katına, cünüp olunca, 12 katına çıkar. Günümüzde, kızılötesi ışınlarla dış derinin fotoğrafları çekilmiş, bu fotoğraflarda, ilişkiden sonra, vücudun bütün yüzeyinin fazla statik elektrik tabakasıyla örtüldüğü tespit edilmiştir. Yıkanınca su zerrelere, olumsuz elektrik gerilimini alarak, vücudu topraklayıp, yeniden normale döndürüyor. Bu açıdan gusül, tıbbî yönden de, yapılması gereken bir temizliktir.

6- Abdestin ve guslün, dolaşım sistemine de olumlu etkisi vardır. Damarlardaki sertleşme ve daralmayı önler. Lenf sisteminin, en önemli merkezlerinden biri olan burun arkası ve bademcikler yıkanarak uyarılır. Ayrıca boyun ve yanlarının yaş elle mesh edilmesi de, lenf sistemine tesir eder. Abdest ve gusülle kolaylaşan lenf dolaşımı sayesinde, lenfosit denilen savaşçı hücreler vücudu zararlı unsurlardan korur ve vücut direncini arttırlar.

7- Toprakla yapılan teyemmüm de, vücuttaki statik elektriği büyük ölçüde yok eder.

Guslü ve abdesti, Allah'ın emri olduğu için yerine getiren, dünyada geçici faydalarını gördüğü gibi, ahirette sonsuz nimetlere de kavuşur.

Abdest ve gusülde niyet

Soru: Abdest veya gusleırken niyet, eli yıkarken mi yoksa yüzü yıkarken mi yapılır?

CEVAP

Her ikisi de olur, burnu yıkarken de, ağzı yıkarken de olur. Niyet edilmese bile **Hanefi'**de abdest ve gusül yine sahih olur.

Niyet nedir?

Soru: Gusül ve abdestte niyet, kalben etmek mi yoksa ne yaptığını bilmek midir?

CEVAP

Kalben niyet etmektir, bilmek değil sadece.

Ağza ve burna su vermek

Soru: Abdestte, ağza ve burna su vermek, dört mezhepte de, sünnet midir?

CEVAP

Hanbelî mezhebinde farz, diğer üç mezhepte sünnettir. ([Mezahib-i Erbea](#))

Su tasarrufu için

Soru: Su tasarrufu için, abdestte uzuvları birer kere yıkamak uygun olur mu?

CEVAP

Hayır. Su çok azsa, su bulma imkânı da yoksa o zaman bir kere yıkamak caiz olur.

Parmakları hilallemek

Soru: Şir'at-ül İslam tercümesinin 95. sayfasında, (El parmaklarının arasını hilallemek sünnet, ayak parmaklarını hilallemek ise farzdır) deniyor. Bu yanlış değil mi?

CEVAP

Evet, yanlıştır. Şir'a şerhinde, bunun gibi başka hataların da olduğunu, daha önceki yazılarımızda bildirmiştik. Muteber kitaplarda deniyor ki:

Abdestte, el ve ayak parmaklarını hilallemek, müekked sünnettir. (Redd-ül-muhtar, F. Hindiye, M. Erbea, Dürer ve Gurer)

Abdestte sıra

Soru: Bazı kimseler abdestte, yüzlerini yıkadıktan sonra başa mesh yapıp sonra kolları yıkıyorlar. Sünnet şekli yüzü, sonra kolları yıkamak, sonra başa mesh etmek değil midir?

CEVAP

Evet **Hanefi'**de o sıra ile yıkamak sünnettir. **Şafii'**de ise farzdır. Bütün din kitapları böyle yazar. Kur'an-ı kerimde abdest âyetinin meali şöyledir:

(Ey inananlar, namaza kalktığınızda yüzlerinizi, dirseklere kadar ellerinizi, başlarınızı meshedip topuk kemiklerine kadar ayaklarınızı yıkayın.) [Maide 6]

Abdestin âyetteki sıraya göre alınacağı hadis-i şeriflerde de bildirilmiştir. Birinin meali şöyledir:

(Hazret-i Osman abdest alırken, üç defa ellerini yıkadı; sonra üç defa ağzını ve burnun içini; sonra üç defa yüzünü; üç defa dirseklerine kadar sağ ve sol kolunu yıkadı; sonra da başının tamamını meshedip üç defa sağ ayağını, üç defa sol ayağını topuklarına kadar yıkadı. Sonra, "**Resulullah** böyle abdest alıyor" dedi.) [Buhari, Müslim, Ebu Davud, Tirmizi]

Boğazı mesh etmek

Soru: Abdestin sünnetleri sayılırken boynu mesh etmek tabiri geçiyor. Boyun mesh edilirken ense ve boğaz da mesh edilir mi?

CEVAP

Ense mesh edilir, boynun yanları mesh edilir, fakat boğazı mesh etmek bid'attir.

Boynu mesh etmek

Soru: Boynu mesh etmek bid'at mı?

CEVAP

Boynu mesh etmek, bid'at değil sünnettir. Bir hadis-i şerif meali şöyledir:

Resulullah, başının tamamını, kulaklarının da iç ve dış kısımlarını mesh ederdi. (Tirmizi, Ebu Davud)

Boynu meshetmeye müstehap diyenler var ise de, el-Bahr ve diğer kitaplarda sünnet olduğu bildirilmiştir. Gırtlığı mesh etmek ise bid'attir. (Redd-ül-muhtar)

Yine **Nimet-i İslam** kitabının abdestin sünnetlerinin on altıncısında diyor ki:

(Baş ve kulaklardan sonra, iki elin arkası ile boynu mesh etmek.)

Boynu meshetmenin sünnet olduğu bütün fıkıh kitaplarında vardır.

Kaşın altını ıslatmak

Soru: İlmahâl'de, (Yüzü yıkarken, iki kaşın altını ıslatmak sünnettir) ifadesi geçiyor. Kaşın altından maksat, kaşlarla göz kapakları arası mıdır?

CEVAP

Hayır, kaşların dipleri demektir.

Abdestte protezi çıkarmak

Soru: Protez dişi her abdestte çıkarıp takmak zor oluyor. Abdest alırken çıkabilen protez dişleri çıkarmadan alınan abdest, sahih midir?

CEVAP

Evet, sahihtir.

İkinci küçük parmak

Soru: İlmahâl'de (Ağzı yıkarken misvak bulunmazsa, fırça da kullanılabilir. Bu da yoksa, sağ elin baş parmağını sağ yandaki dişler üzerine, ikinci küçük parmağını sol dişler üzerine üç kere sürerek temizlemelidir) deniyor. İkinci küçük parmak hangisidir?

CEVAP

İslam Ahlakı kitabında, (Misvak bulamayan, baş parmak sağ, şehadet parmak sol taraftan ağza sokularak, dişler ovalanır) deniyor. (s. 374)

Demek ki şehadet [işaret] parmağına, ikinci küçük parmak da deniyor.

Abdestte üç kere yıkamak

Soru: Abdestte her uzvu üç kere yıkarken, ayakları bir kere yıkıyorum, su akarken kalbimizden üç kere saymak veya suyun altında üç kere yıkayacak kadar zaman tutmak yetmiyor mu?

CEVAP

Kalbden üç kere saymakla, suyun altında çok tutmakla olmaz. Ayrı su ile, yani suyun altından çekerek veya musluğu kapatarak, üç kere yıkamak gerekir. İlmihâl'de, (Yıkınacak yerler, üç kere yıkanır. Her birinde, uzvun her yeri ıslanmalıdır. Üç kere su dökmek değil, üç kere yıkamak sünnettir) deniyor. Yıllarca bir kere yıkamaya alışmış olmak, o işin doğru olduğunu göstermez. (Bildiği gibi yapmayan, yaptığı gibi inanmaya başlar) denmiştir. Bunun için Hazret-i Ömer, (Dininizi doğru öğrenip, buna uygun yaşayın! Yoksa yaşadığınızı din zannedersiniz) buyuruyor. Böylece insan, doğru din bilgilerine yanlış diye itiraz eder. Şu hâlde alışkanlığımıza değil, kitapların yazdığına uymalıyız.

Sünneti terk etmemeli

Soru: Abdestte ayakları bir kere yıkayanlar oluyor. Üç kere yıkamak sünnet değil mi? Sünnet niye terk ediliyor?

CEVAP

Sünneti kasten terk etmeyip alıştıkları için öyle yapıyorlar. Hazret-i Ömer'in, (İnandığı gibi yaşamayan, yaşadığı gibi inanmaya başlar. Dininizi doğru öğrenip, buna uygun yaşayın! Yoksa yaşadığınızı din zannedersiniz) sözü böylece gerçekleşmiş oluyor. Ayağını bir kere yıkamaya alışan kimse, sünnet şeklini bir kere yıkamak zannediyor.

Bunun gibi, abdestte başın dörtte birini mesh etmeye alışan kimse, kaplama meshin sünnet olduğunu düşünemiyor. Bu müekked sünneti, her abdestte terk etmiş oluyor. Türkiye'de kaplama meshi yapan çok az kişiye rastlarız. Başın dörtte birini mesh etmeye alışıldığı için, sünnetin terk edilmesi hiç yadırganmıyor.

Şâfiîlerden bazıları, abdestte başlarını tek parmakla mesh ediyor, sadece farzı yapmakla yetiniyor. Hâlbuki başın tamamını mesh etmek, **Şâfiî**'de de sünnettir. **Mâlikî**'de ve **Hanbelî**'de başın tamamını mesh etmek farzdır. Her mezhepte sünnet olsa bile, sünneti zaruretsiz, mazeretsiz terk etmek yanlış olur.

Ta'dil-i erkân yani kavme ve celsede Sübhanallah diyecek kadar hareketsiz durmak, **Hanefî**'de vacib, diğer üç mezhepte farzdır. Daha fazla durmak ise sünnettir. Farz ve vacib ile yetinilmekte, sünnet burada da terk edilmektedir. Buralarda da, bir rükün yani üç kere Sübhanallah diyecek kadar durmalı, sünneti terk etmemelidir. Bir hadis-i şerif:

(Unutulmuş bir sünnetimi meydana çıkarana yüz şehit sevabı vardır.) [Hâkim]

Abdest alınca kurulanmak

Soru: Abdestten sonra havlu ile kurulanmak caiz midir? **Şafii**ler niçin kurulanmıyor?

CEVAP

Hanefî'de abdest aldıktan sonra kurulanmak caizdir, mahzuru yoktur. Hatta müstehap diyen âlimler vardır. Kışın soğukta kurulanmasa zararı olabilir. Ekvatora yakın sıcak memleketlerde kurulanmak o kadar önemli değildir. **Şafii**'de kurulanmamak evlâdır. Bir hadis-i şerif meali şöyledir:

(Abdest aldıktan sonra temiz bir havlu ile kurulanmakta beis yoktur. Kurulanmamak iyidir. Çünkü abdest suyu, diğer amellerle beraber tartıya girer.) [İ. Asakir]

Çeşmeden içmek

Soru: Abdestten artan suyu, kıbleye karşı ayak üzere içmek müstehabdır. Çeşmeden içmek de olur mu?

CEVAP

Evet.

Üç defa hilallemek

Soru: Abdestte ayak parmaklarını üç defa hilallemek müstehap mı?

CEVAP

Evet.

Sol elle hilallemek

Soru: Ayak parmaklarını, sol elin başparmağı ile de hilallemek caiz mi?

CEVAP

Evet.

Kolları sıvarken

Soru: Abdest için kolları sıvamaya sağdan mı başlanır?

CEVAP

Evet.

Ayak parmaklarını hilallemek

Soru: Ayak parmakları nasıl hilallenir?

CEVAP

Sağ ayağı yıkarken, sol elin küçük parmağı ile sağ ayağın küçük parmağından başlanır, başparmağa doğru, ayak parmaklarının alt tarafından araları hilallenir. Sol ayağı yıkarken, sol elin küçük parmağı ile sol ayağın başparmağından başlanır, küçük parmağa doğru, ayak parmaklarının alt tarafından araları hilallenir. Müstehabdır.

Su serpmek

Soru: Mızraklı İlmihâl kitabında, (Abdestten sonra şalvarına biraz su serpmek müstehabdır) diye yazıyor. Su serpmekle bir yer temizlenmez. Bu bir hurafe değil midir?

CEVAP

Akılla, mantıkla dinî hüküm verilmez. Mızraklı İlmihâl diye bilinen ilmihâl kitabının asıl ismi, Miftah-ul-Cennet olup, muteber bir eserdir. Vesveseyi önlemek için su serpmek emredilmiştir. Süfyan bin Sekafi hazretleri bildiriyor ki: (**Resulullah** efendimiz, [Müslümanlara öğretmek için] abdest aldıklarında, bir avuç suyu önlerine serperlerdi.) [Nesaî, İbni Mace, Ebu Davud, İ. Ahmed]

Abdest alırken başımızı mesh ediyoruz. Mesh etmekle saç yıkanmış olmuyor, ama din emrettiği için yapıyoruz. Bu emre de, aklımız ermese de uymamız şarttır.

Ayak parmakları nasıl hilâllenir?

Soru: kitabında, (Ayak parmaklarını hilâllemek sünnettir. Sol elin küçük parmağıyla ve alt taraflarından üç kere hilâllemek ise müstehabdır. Ayak parmaklarını tahlil için, sol elin küçük parmağı, sağ ayağın küçük parmağından ve sonra, sol ayağın büyük parmağından başlayarak, ayak parmakları arasına, sırayla alt taraftan sokulur) deniyor. Ayak parmaklarını, küçük parmakla değil de, başka parmakla yapsak, alttan değil de, üstten yapsak, yine müstehab yerine gelir mi?

CEVAP

Evet, müstehab yerine gelir, yani hilâllenmiş olur, ancak orada bildirilen müstehabların bazılarında uyulmadığından, uyulmayan müstehabların sevabından mahrum kalınır. Sol elin parmağıyla, hilâllemek müstehabdır. Sol elin küçük parmağıyla hilâllemek, ayrı bir müstehabdır.

Hilâlemeyi alt taraftan yapmak [yani alttan başlayıp üste doğru çekmek], ayrı bir müstehabdır. Sağ ayağın küçük parmağından ve sonra, sol ayağın büyük parmağından başlamak, ayrı bir müstehabdır. Sırayla yapmak, ayrı bir müstehabdır. Bu müstehabların biri veya birkaçı eksik yapılırsa, sevabı da eksik olur. İmam-ı Rabbânî hazretleri buyuruyor ki:

Ayak parmaklarını hilâllerken, sol elin küçük parmağını, ayak parmaklarının alt taraflarından, aralarına sokmalı. Buna önem vermeli, müstehab diye geçmemeli. Müstehabları hafif görmemeli. Bunlar, Allahü teâlânın sevdiği ve beğendiği şeylerdir. Eğer, bütün dünyayı vermekle, beğendiği bir işin yapılabileceği bilinmiş olsa ve dünyayı verip o iş yapılabilse, çok kâr edilmiş olur. Bu, birkaç saksı parçası verip, kıymetli bir elması ele geçirmeye benzer veya birkaç çakıl parçasını verip, ölmüş bir sevgilinin ruhunu geriye getirerek, hayat kazandırmak gibidir. (1/266)

Abdest alırken

Soru: Abdest alırken yapılması uygun olmayan şeyler nelerdir?

CEVAP

Bazıları şunlardır:

1- Helâda, kırdada abdest bozarken, kıbleyi öne, arkaya getirmek mekruhtur.

2- Taharetlenmek için, biri yanında avret yerini açmak haramdır.

3- Sağ el ile taharetlenmemelidir.

4- Su olmadığı zaman, gıda maddesiyle, gübre ile, kemik ile, hayvan gıdası ile, kömür ile ve başkasının malı ile, saksı, kiremit parçası ile, kamış ile ve yaprak ile ve bez ile, kağıt ile taharetlenmek mekruhtur.

5- Abdest a'zasını, hududundan pek aşırı veya eksik olarak yıkamamalı ve üçten az veya çok yıkamak mekruhtur.

6- Ağzı ve gözleri sıkı kapamamalıdır. Dudağın görünen kısmında ve göz kapağında ıslanmadık az bir yer kalırsa, abdest kabul olmaz.

7- Baş, kulaklar veya enseden birini, her defasında eli ayrı ayrı ıslatarak, birden fazla mesh etmemeli. Her defasında ıslatmadan tekrarlanabilir.

8- İhtiyaç olmadıkça, abdest alırken dünya kelamı konuşmamalı.

Tembih: Zaruret, mecburiyet olmadıkça aşağıdaki hususlara da riayet etmelidir:

1- İki eli çolak olan, taharetlenemez. Kolları toprağa, yüzünü duvara sürerek teyemmüm eder. Yüzünde de yara varsa, namazı abdestsiz kılar, terk etmez.

2- Hasta olana, hanımı, çocukları, kardeşleri abdest aldirabilir.

3- Taş ve benzerleri ile taharetlenmek, su yerine geçer.

4- Deli olan veya bayılan kimse, 24 saatte ayılamazsa, iyi olunca, namazlarını kaza etmez. İçki ile veya uyuşturucuyla, ilaç ile akli giden, her namazı kaza eder. Yatarak başı ile ima edemeyecek kadar ağır hastalığı 24 saatten çok devam eden kimseden, akli başında olsa bile, namaz sakıt olur.

5- Helâyâ özel pijama veya elbise ile ve başı örtülü girmek müstehaptır.

6- Helâya girerken elinde, Allahü teâlânın ismi ve Kur'an-ı kerim yazılı bir şey bulunmamalı. Cepte olursa mahzuru olmaz. Muskanın da mahzuru olmaz.

7- Helâya sol ayakla girip, sağ ayakla çıkmalıdır.

8- Helâda konuşmamalıdır.

9- Avret yerine ve necasete bakmamalı, helâya tükürmemelidir.

10- Helâda bir şey yiyip içmemeli, şarkı söylememeli, sigara içmemeli, sakız çiğnememelidir.

11- Hiçbir suya, cami duvarına, kabristana ve yola abdest bozmamalıdır.

Suya abdest bozmak

Soru: Hiçbir suya abdest bozmamalı deniyor, klozet içindeki sular da, buna dâhil midir?

CEVAP

Hayır, klozetteki su, buna dâhil değildir. Orası zaten abdest bozma yeridir. Abdest bozulması uygun olmayan sular; insan veya hayvanların içtiği yahut insanların kullandığı sulardır. Bunlar da, ırmak, çay, göl, gölet, havuz ve su birikintileridir.

Dört kere yıkamak

Soru: Abdestte bir uzvu üçten az veya fazla yıkamak mekruh oluyor. Şaşırp bir uzvu dört yıkasak mekruh olur mu? Bir de namaz kılariken rükû veya secdelerde tesbihleri dalgınlıkla üç yerine dört söylesek ne gerekir?

CEVAP

Dinimizde unutmak, yanılmak, şaşırmak özür olur. Abdest alırken bir uzvu, iki mi, üç mü yıkadım diye tereddüt edilse, bir kere daha yıkanılıp bırakılır. Bu yıkadığımız dördüncü bile olsa, kasten yapmadığımız için mekruh olmaz. Rükû veya secdelerde tesbihler 3, 5, 7, 9 ve 11 gibi tek söylenir. Şaşırp da, 4, 6 gibi çift söylenirse hiç mahzuru olmaz.

Şüphe eden

Soru: Bazen abdest alırken, bir yeri, üç kere mi, iki kere mi yıkadım diye şüphe ediyorum. Üçten eksik veya fazla yıkamak mekruh olduğuna göre, ne yapmam gerekir?

CEVAP

Her zaman böyle oluyorsa vesvesedir, bir şey yapmak gerekmez. Çok nadir oluyorsa, bir kere daha yıkanır, böyle olunca dört kere yıkanmış olsa bile mekruh olmaz; çünkü kasıtlı olarak dört defa yıkanmış olmuyor. Kasıtlı olarak, yani bilerek, bir uzvu üç defadan az veya çok yıkamak mekruhtur.

Güneş enerjisi

Soru: Güneş enerjisi ile ısınan su ile abdest almak mekruh mu?

CEVAP

Güneş enerjisinden aletler vasıtası ile ısınyorsa, mekruh olmaz. Güneşte kalarak ısınmışsa tenzihen mekruh olur.

Nur üstüne nur

Soru: İlmahal'de, (Namaz kıldıktan sonra, abdestli iken, yeni namaz için bir daha abdest almak müstehabdır) denirken, bir başka yerde, (Abdesti kullanmadan yeni bir abdest almak mekruhtur) deniyor. Aradaki fark nedir?

CEVAP

Abdest aldıktan sonra, onu kullanmadan, mesela Mushaf'a dokunmadan veya namaz kılmadan, tekrar abdest almak mekruh olur. Kullandıktan sonra, tekrar abdest almak ise, nur üstüne nurdur, müstehabdır. Üç hadis-i şerif meali:

(Eğer ümmetime meşakkat vereceğimi bilmeseydim, onlara her namaz kılacakları vakit [abdestli olsalar da], abdest almalarını emrederdim.) [İ. Ahmed]

(Abdestli iken abdest alana, on hasene [on sevab] yazılır.) [Tirmizi]

(Abdest üstüne abdest almak, nur üstüne nurdur.) [İhya, Dürr-ül muhtar]

Sıcak su için

Soru: Soğuk günlerde abdest alırken sıcak su gelmesi için musluğu fazla açmak israfa girer mi?

CEVAP

İsraf olmaz, kasten yapılmıyor.

Ayakları yıkarken

Soru: Kibleye karşı abdest alırken lavaboya ayağımızı kaldırıncaya diz kibleye geliyor. Mahzuru var mı?

CEVAP

Kibleye ayakları uzatmak mekruh olur. Ya yan durmalı veya varsa başka muslukta yıkamalı.

Abdestte israf

Soru: Abdest alırken, musluğu hep açık tutmak israf olur mu?

CEVAP

Az açmak, israf olmaz.

Yellenince

Soru: Yellenince yıkamak gerekir mi?

CEVAP

Yellenince yıkamak mekruh olur; ama yellenirken pislik de çıkarsa yıkamak gerekir.

Diş fırçalamak

Soru: Abdest aldıktan sonra diş fırçalamak mekruh mu?

CEVAP

Hayır; fakat dış kanayabilir ve abdest bozulabilir. Abdestten önce yapmak gerekir.

Abdest suyu

Soru: Abdest suyunu ağaç dibine dökmekte mahzur var mıdır?

CEVAP

Hiç mahzuru yoktur.

Oturarak giymek

Soru: Pantolon gibi çorabı da oturarak mı giymek gerekir?

CEVAP

Evet, daha uygun olur. Çorabı oturarak giymek rahat olur. Ayakta giyilirse düşme tehlikesi vardır. Oturma durumu yoksa, duvara falan dayanarak giymeli. Çorabı giyerken ayaklar kıbleye gelmeyecek şekilde oturmalı. Mesela arkamızı kıbleye doğru çevirerek oturursak, ayaklarımız kıbleye gelmemiş olur. Yan durulursa ayağın biri kıbleye gelebilir. Ayak kıbleye gelirse mekruh olur.

Üçten az yıkamak mekruhtur

Soru: Abdestte ayaklarını birer kere yıkamayı âdet edinen bir arkadaşa, bunun sebebini sorunca, (Üç kere yıkamak daha sevab, ama ben az sevaba da razı olduğum için bir kere yıkıyorum) dedi. Üçten az yıkamak mekruh değil mi?

CEVAP

Evet, mekruhtur. Her uzvu üçer kere yıkamak sünnettir. Abdestin sünnetlerini terk etmek mekruhtur. Çok kimse, bu mekruha dikkat etmiyor. Mekruh olarak alınan abdestin sevabı noksan olur. Sünnete veya mekruha önem vermemek ise daha tehlikelidir, küfre kadar götürür.

Mübaşeret-i fahişe

Soru: 'nin abdesti bozanların yedincisinde, (Mübaşeret-i fahişe yani çıplak olarak, çirkin yerlerini birbirine sürtmek, erkeğin de, kadının da abdestini bozar) deniyor. Bazı kitaplar bozmaz diyor. Hangi kavli esas almalıdır?

CEVAP

Bu hususta iki ayrı kavil vardır. İbni Âbidin hazretleri bildiriyor ki:

Mübaşeret-i fahişede, ıslaklık olmasa da, mutemed olan, İmam-ı a'zam ile İmam-ı Ebu Yusuf'un, kavline göre abdest bozulur. İmam-ı Muhammed'e göre ise, ıslaklık yoksa abdest bozulmaz. El-Haik kitabının sahibi, İmam-ı Muhammed'in kavlini sahih kabul etmiştir. El-Bahr ve En-Nehir sahipleri ise, (Sahih olan, El-Hılye'nin naklettiği, İmam-ı a'zam ile İmam-ı Ebu Yusuf'un kavlidir) demişlerdir. (Redd-ül muhtar)

Bazı kitaplar, İmam-ı Muhammed'in kavlini esas almışlarsa da, Halebi, Dürr-ül-muhtar, Mizan-ül-kübra gibi kıymetli kitaplarda, Şeyhain'in kavlinin müftabih olduğu, bununla amel etmek gerektiği bildirilmektedir.

Böyle durumlarda ihtiyata riayet etmek elbette iyidir. Hattâ başka mezhepte bozar denilen şeyi yapmamak da müstehabdır. Mesela **Şâfiî** mezhebinde çıplak olarak hanımının veya yabancı kadının eline dokunmak abdesti bozar. Hanımına dokunan **Hanefî**'nin, meşakkat yoksa, yeniden abdest alması müstehab olur. Her zaman ihtiyatlı hareket etmek iyi ise de, meşakkat olunca, kendini zorlamayıp, ruhsatla amel etmek daha iyidir.

Fitil

Soru: İlmihal'de, (Bir şeyin hepsi girip çıkarsa, abdesti de, orucu da bozar) diyor. Erkeğin arkadan, kadının ön veya arkadan kullandığı fitil, abdesti ve orucu bozar mı? Bir de çubuklu bir aletle hap konuyor, bu farklı mı?

CEVAP

Gündüz oruç iken, içeri tamamen giren şey, orucu bozar. Fitil de bozar. Yarısı dışarıda kalırsa orucu bozamaz. Fitil içeri girdikten sonra, dışarı çıkarsa abdesti bozar. Fitil içeri girip çıkmazsa, abdesti bozamaz. Çubukla konan farklıdır; çünkü içeri girince, çubuğa az da olsa içeriden bir yaşlık bulaşır. Yaşlık, çubukla dışarı çıkınca abdest bozulur.

ABDESTİN BOZULMASI

Soru: Avret yerine dokunmakla **Şâfiî** ile **Mâlikî**'de abdestin bozulması farklı mıdır?

CEVAP

Evet, farklıdır. **Mâlikî**'de sadece erkek, kendi ön avret yerine dokununca abdest bozulur, başkalarının avret yerine dokunsa bozulmaz. **Şâfiî**'de ise, kendinin, başkalarının, hattâ altını temizlediği erkek veya kız bebeğin ön veya arkasına dokunmakla abdest bozulur. **Mâlikî**'de bozamaz.

Şâfiî'de parmak uçları ve aralarıyla dokunulsa abdest bozulmaz. Sadece çıplak olarak parmakların içiyle ve avuç içiyle dokunmak bozar.

Mâlikî'de ise, avuç içi veya elin yan tarafları veya parmakların alt ve yan kısımları veya baş taraflarıyla ön avret yerine çıplak olarak dokunursa abdesti bozulur. (El-fikhü alel mezahibil-erbea)

Şâfiî'de abdesti bozar

Soru: **Şâfiî** mezhebinde, genç bir erkeğin çok yaşlı bir kadının eline dokunması abdestini bozar mı? Diğer üç hak mezhepte durum nasıldır?

CEVAP

Şâfiî'de bozar. Hattâ çok yaşlı pirifâni denilen bir erkek, çok yaşlı bir nineye dokunsa her ikisinin de abdesti bozulur. Şehvet kastı olmasa da, nine çok çirkin olsa da, hattâ ölü olsa da yine abdesti bozulur. Yedi yaşından büyük kız çocuklarına dokunmak da abdesti bozar. Yedi yaşından küçük ise bozamaz. **Hanbelî** mezhebinin hükmü de bu konuda **Şâfiî** gibidir. (El-fikhü alel mezahibil-erbea)

Mâlikî mezhebinde ise lezzet kastıyla dokunursa bozulur. Lezzet kastıyla dokunmaz, ama dokununca lezzet alırsa abdesti bozulur. Lezzet kastıyla dokunur, fakat lezzet duymasa da abdesti bozulur. Yedi yaşından küçük bir kız çocuğuna veya çok yaşlı kadına dokunmak abdesti bozamaz. Kadının saçına lezzet kastıyla dokunmak da abdesti bozar veya lezzet kastı olmadan kadın saçına

dokunulur da lezzet duyarsa abdest bozulur. Ama kadın saçları erkeğe dokunursa kadının abdesti bozulmaz. Çünkü kadın, bundan bir şey hissetmez. **Hanbelî** ve **Şâfiî**'de ise, saça dokunmak abdesti bozmadır. (El-fikhü alel mezahibil-erbea)

Hanefî mezhebinde ise, genç de olsa kadına dokunmak abdesti bozmadır. Hattâ şehvetle de dokunsa bozmadır. Dokununca şehvetlense de, şehvetlenmese de, mezi gelmedikçe abdesti bozulmuş olmaz.

Namazda gülmek

Soru: kitabında, (Namazda gülmeyi yanındakiler işitirse, kahkaha denir. Kahkahayla gülmek abdesti bozar) deniyor. Ben bu ifadeden, yanımda kimse yoksa veya oradakiler sağırsa yahut çok gürültü olup duyamıyorlarsa, kahkahayla da gülsem, abdestimin bozulmayacağını anlıyorum. Anladığım doğru mu?

CEVAP

Doğru değildir. Yanımızda insan olmasa da, yanımızdakiler duyabilecek kadar bir sesle gülmek abdesti bozar. İsterse yanımızda hiç kimse olmasın, ölçü onların duyması değil, oradaki kimselerin duyabileceği derecede gülmektir.

Bunun gibi, namazda kendi işiteceğimiz kadar bir sesle okumamız gerekir. Gürültü olur da, kendimiz işitmesek, yine aynı tonda okuduğumuz için namaz sahih olur.

Uyku abdesti bozar

Soru: Vehhabiler, Mekke'de yatıp uyuduktan sonra, kalkıp namaz kıyıyorlar. Bunların mezhebinde uyumak abdesti bozmuyor mu?

CEVAP

Dört hak mezhepte de yatıp uyumak abdesti bozar. Vehhabiler, dört hak mezhebin dışında oldukları için öyle yapıyorlar. Uykunun abdesti bozmasında dört mezhebe göre bazı farklılıklar vardır:

Hanefî mezhebinde: Makatın gevşek olacağı bir hâlde, mesela yan veya sırt üstü yatarak veya dirseğine yahut bir şeye dayanıp uyumak abdesti bozar. Dayandığı şey çekilince düşmezse, bozulmaz. Namazda düşmeden uyumak abdesti bozmadığı gibi, namaz dışında dizleri dikip, başını dizlerine koyarak, diz çökerek, bağdaş kurarak, teverrük ederek uyumak da bozmadır.

Hanbelî mezhebinde: Her ne hâl ve şekilde olursa olsun, uyku abdesti bozar. Ancak az sayılan oturma ve ayakta durma hâlindeki hafif uyku abdesti bozmadır.

Mâlikî mezhebinde: Ağır uyku, kısa sürse de abdesti bozar. Yatsa da, otursa da, secde hâlinde olsa da, hattâ ayakta olsa da abdesti bozar. Kısa bir an olursa bozmadır.

Şâfiî mezhebinde: Eğer makatı yere yerleşmişse, uyumak abdesti bozmadır. Bunun haricindeki uyku şekilleri bozar.

Şu hâlde yatarak uyumak dört mezhepte de abdesti bozuyor. (Mezahib-i Erbaa, Mizan-ül Kübra, Hindiyeye)

Demek ki, dayanmadan uyumak, sadece **Hanefî**'de bozmuyor. Onların yatıp uyuduktan sonra, kalkıp abdest almadan namaz kılmaları, dört mezhepte de caiz değildir.

Abdestsiz namaz kılmak

Soru: Abdestsiz namaz kılınır mı?

CEVAP

Elbette kılınmaz. Abdest, namazın şartlarından biridir. Abdestin farzları, sünnetleri, edepleri ve yasak olan şeyleri vardır. Abdestsiz olduğunu bilerek, zaruretsiz namaz kılan kâfir olur.

Abdestin bozulmasıyla günah farklıdır

Soru: Deniz kenarında bikinili bayanları görüyoruz. Bu durumda guslümüz ve abdestimiz bozulur mu?

CEVAP

Bikinili kadınlara bakınca namaz abdesti de bozulmaz, gusül abdesti de. Fakat bakmak günah olur.

Abdesti yok sanmak

Soru: Abdestim yok zannı fazla olmasına rağmen yine de namaz kıldım. Daha sonra abdestimin olduğunu kesin olarak hatırladım. Abdestli olarak kıldığım bu namaz sahih oldu mu?

CEVAP

Abdestsiz olduğunu sanarak namaz kılıp, sonra abdestinin olduğunu hatırlayanın namazını tekrar kılması gerekir. Kibleyi tespit etmeden, vaktin girdiğini bilmeden de, namaza durulmaz.

Namazda yel kaçırın

Soru: Bir kimse her namazda yel kaçırdığını hissediyor. Başka zaman olmuyor, ne yapmak lazım?

CEVAP

Bu konuda hadis-i şerif var. Bunu şeytan yapıyormuş. Dübür kısmını üflüyor, insanı şüpheye düşürüyormuş. Onun için **Peygamber efendimiz**, (Bir ses ve koku duymadıkça abdestiniz bozulmuş olmaz) buyuruyor. Demek ki bu vesvesedir, önem vermemek gerekir. Eğer, elinde olmadan gerçekten yel çıkıyorsa, o zaman **Maliki** mezhebini taklit eder. Çünkü **Maliki** mezhebinde elde olmadan çıkan gaz abdesti bozamaz.

Abdestsiz kıldığını hatırlayan

Soru: Öğleyi kıldıktan sonra abdestsiz olduğumu hatırladım. Yeniden kılmam gerekir mi?

CEVAP

Evet, yeniden kılmak gerekir. Namaz vakti çıktıktan sonra hatırlayan da, kaza eder. Abdestli olduğunu zannederek, abdestsiz kılınan namaz sahih olmaz; fakat niyetine karşılık çok sevab verilir. Temiz zannederek necis su ile abdest alıp kılınan namazın şartı noksan olduğu için sahih olmaz ise de, niyet ettiği için sevab verilir. Şartlarına uygun olduğu için sahih olan bir namaz, riya ile, gösteriş için kılınırsa, sevab hâsil olmaz. (Eşbah)

Soru: kitabında anlayamadığım yerleri, maddeler halinde bildiriyorum:

1- **Mâlikî**'yi taklit anlatılırken, (Yıkamadık yer kaldığını bir ay sonra bile hatırlayınca, yalnız orayı hemen yıkar. Hemen yıkamazsa, guslü bâtil olur) deniyor. Peki hemen yıkarsa, abdesti ve guslü sahih olduğu gibi, bir ay boyu kıldığı namazlar da mı sahih oluyor?

CEVAP

Evet. Hemen yıkamazsa, **Mâlikî**'de abdesti ve guslü bâtil olacağı için, bu abdest veya gusülle kılacağı namazlar sahih olmaz, ama bilmeden kıldığı namazlar sahih olur.

2- (İmam, unutarak abdestsiz kıldırılmışsa, namazdan sonra hatırlarsa, o cemaatten ulaşabildiklerine haber verir. Haber alan iade eder, alamayan affolur. Bir kavilde de imamın cemaate haber vermesi lâzım değildir) deniyor. Haber vermediklerinin, abdestsiz imamla kıldıkları namaz nasıl sahih oluyor?

CEVAP

Kasıt olmadığı için sahih oluyor.

3- (İki elinin ve iki ayağının yıkaması farz olan yerleri kesik olanın, yüzü de yaraysa, teyemmüm edemeyeceğinden abdestsiz kılar ve namazı iade etmez) deniyor. Abdestsiz kılmak yerine, hiç kılmasa ne fark eder?

CEVAP

Namaz kılmaz diyen âlimler de olmuşsa da, kılabilenin kılması lazımdır.

4- (Teyemmüm ederek namaz kıldıktan sonra suyu gören kimse namazını iade etmez) deniyor. Su geldiğine göre, mazereti kalmıyor, abdest alıp niye namazı iade etmiyor?

CEVAP

O an su bulunmadığı için, dinî bir mazeretle teyemmüm edilerek namaz kılınmış oluyor. Dinimizin bildirdiği sebeplerle kılındığı için tekrar kılınması gerekmiyor.

5- (Elbisenin veya vücudun bir yerine necaset gelse, bu yeri bulamasa, zannettiği yeri yıkasa temiz olur. Namazdan sonra necis yer meydana çıksa, namazı iade etmez) deniyor. Yanlış yerin yıkandığı meydana çıkıp, necis yer belli olduğuna göre, necasetle kılınan namazı niye iade etmiyor?

CEVAP

Dinimizin bir kaidesidir bu. Niye böyle kural kondu denmez. Kasten necis elbiseyle namaz kılmıyor. Necaseti temizlediğini zannederek kılıyor. Bu hareketi, namazın iade edilmesini gerektirmiyor.

6- (Elbisesinde necaset olup da bilmese namaz sahih olur. Necaseti namazdan sonra görse, kaza etmek lâzım gelmez) deniyor. Necaseti gördüğü halde, namazı niye kaza etmiyor?

CEVAP

Resulullah efendimiz, namaz içinde nalınını çıkarıp, (Cebrail aleyhisselam, nalının kirli olduğunu haber verdi) buyurdu ve namazı kaza etmedi. Bunu esas alan müctehid âlimler, namazı kaza etmek gerekmediğini bildirdiler.

7- (Kibleyi araştırır, karar verdiği cihete doğru kılar. Sonradan, yanlış olduğunu anlarsa, namazı iade etmez) deniyor. Kibleye karşı namaz kılmak farz olduğuna göre, farz terk edilerek kılınan namaz niye iade edilmiyor?

CEVAP

Kibleyi araştırmakla, dinin emrine uyulmuş oluyor. Dinin emrine uyulunca, kiblede başka yöne doğru da kılınmış olsa, namaz sahih oluyor.

8- (Gerekli araştırmayı yaptıktan sonra, Müslüman diye zekât verdiği kimse kâfir çıksa veya fakir sanarak zekât verdiği kimse, zengin çıksa bunlara verilen zekâtı iade etmez) deniyor. Zengine ve kâfire verilen zekât nasıl caiz oluyor?

CEVAP

Gerekli araştırmayı yapıyor. Fakir ve Müslüman olduğuna kanaat getirdikten sonra zekât veriyor. Araştırma yapması, onu tekrar zekât vermekten kurtarıyor. Bunun gibi, Tergib-üs-salât kitabında, (İmam, gayrimüslim olduğunu söylerse, arkasında yıllarca kılınan namazları kaza etmek gerekmez) deniyor, çünkü dinimiz zahire bakıyor. Kalblerdekini yalnız Allahü teâlâ bilir. Adamın gayrimüslim olduğunu niye bilemedin diye sorguya çekmiyor.

Burnu kanayanın abdesti

Soru: Bir hastalık sebebiyle zaman zaman burun kanasa abdest bozulmuş olur mu?

CEVAP

Burundan kan akarsa elbette abdest bozulur; ama **Maliki**'yi taklit edenin abdestini bozmaz; çünkü elinde olmadan akıyor. Semavi bir özürle aktığı için abdesti bozmaz. Burnunu bir yere vurup kanatsa semavi özür olmadığı için abdesti bozulur.

Özürlü olanın

Soru: Eldeki kandan özürlü olanın, ayağı kanasa, abdest bozulur mu?

CEVAP

Evet.

Yaradan su çıkınca

Soru: Kaşındığımız yaralardan su çıkınca abdest bozulur mu?

CEVAP

Mayasıl, parmak arası pişinti, kabarcık, uyuz, çiçek suları ve yakı konulan yerden çıkan sular abdesti bozmaz diyen âlimler vardır. Zaruret halinde buna göre amel olunur. ([Redd-ül-muhtar](#))

Sivilceden çıkan kan

Soru: Abdest alırken sivilcelerin kimi patlıyor ve çok uzun süre kan akıyor. Bunlarla ilgili abdest alırken nasıl hareket etmeliyim?

CEVAP

Kan işinin en kolay yolu **Maliki** mezhebini taklit etmektir. **Maliki** mezhebini taklit ediyorum diye kalbinizden geçirirseniz sivilcelerden çıkan kanlar abdestinizi bozmaz.

Renksiz su

Soru: Yaradan çıkan sarı su veya renksiz su abdesti bozar mı?

CEVAP

Yaradan ağırlı çıkan renksiz su, abdesti bozar. Ağrısız olarak çıkıyorsa, abdesti bozmaz. Ağrısız gibi, ağırlı çıkan renksiz suyun da, abdesti bozmayacağını bildiren âlimler olduğu için, uyuz, çiçek ve egzamalı olanların bu kavle uymaları caiz olur.

Toksinli su

Soru: Bazı hastalıklar için ayak altına Chi patche denilen Çin yakısı vuruluyor. Bu yakı, vücuttaki toksinleri emiyor. Yakı, çıkarıldığı zaman su ile ıslatmış gibi yamyaş oluyor. Sağlam deriden çıkan bu toksinli su, abdesti bozar mı?

CEVAP

Aynen ter gibidir, dört mezhepte de abdesti bozmaz.

İlaç dışarı çıkarsa

Soru: Deri altına enjektörle verilen ilaç, dışarı çıkınca abdest bozulur mu?

CEVAP

Bozulmaz. İlaçla birlikte kan da çıkarsa bozulur.

Kulağa damlatılan ilaç

Soru: Kulağıma damlattığım yağlı ilaç, ağızımdan ve burnumdan geldi. Abdestim bozuldu mu?

CEVAP

Kulağa damlatılan yağ, burundan çıkınca bozmaz, ağızdan çıkarsa bozar.

Ellerini çenesine dayayarak uyumak

Soru: Teşehhüddeki gibi oturup veya bağdaş kurup iki dirseğini iki dizi üzerine koyarak ellerini çenesine dayayıp uyumak veya taburede dirseğini dizine dayayıp uyumak abdesti bozar mı?

CEVAP

Evet, bozar.

Taburede otururken

Soru: Taburede oturup uyumak abdesti bozar mı?

CEVAP

Temkinli oturup uyunursa abdest bozulmaz.

Temkinli uyumak

Soru: Sandalye veya koltukta sırtımızı arkaya dayamadan, kollarımızı, dizlerimizin üstüne yaslayarak otururken uyumak bozar mı?

CEVAP

Temkinli olursa bozmaz. Temkinli olmak demek, abdestin bozulmaması için dikkatli olmak demektir. Dayandığı şey çekilince düşmezse temkinli uyuyor demektir, bozmaz.

Gözyaşı

Soru: Baş ağrısı sebebiyle gözden yaş gelse, abdest bozulur mu?

CEVAP

Bozulmaz. Gözdeki bir ağrı sebebiyle gelirse bozar.

Soğan doğrarken

Soru: Soğan doğrarken, gözden çıkan yaş, abdesti bozar mı?

CEVAP

Hayır, bozmaz.

Çapak

Soru: Gözden çapak çıkması abdesti bozar mı?

CEVAP

Bozmaz.

Sivilceden çıkan

Soru: Yüzdeki sivilceden veya siyah kabarcığın içinden çıkan kuru iltihap gibi olan şey abdesti bozar mı?

CEVAP

Bahsettiğiniz şeyler, yağ bezleri falan ise abdesti bozmaz.

Baş dönmesi

Soru: Hap içip başı dönse, sallanarak yürüse abdest bozulur mu?

CEVAP

Baş dönmesi bozmaz, hap sarhoş etmişse bozulur.

Kulaktaki akıntı

Soru: Kulaktaki akıntı, ağrısız olarak dışarı çıksa abdesti bozar mı?

CEVAP

Evet.

Kıl kurdu ve solucan

Soru: Kendiliğinden çıkan kıl kurdu ve solucan, abdesti bozar mı?

CEVAP

Bozar.

Kıl çekince

Soru: Yüzden kıl çekilince, kıl dibindeki yağ bezesi de kıl ile dışarı çıkarsa abdest bozulur mu?

CEVAP

Bozulmaz.

Şeytan tırnağı

Soru: Şeytan tırnağı denilen, tırnak kenarında ete batan kısım koparılınca abdest bozulur mu?

CEVAP

Abdest bozulmuş olmaz. Saç, sakal, bıyık, tırnak kesmekle de abdest bozulmuş olmaz. Kesilen yerleri yıkamak lazım olmaz. Derideki yaraya merhem sürülmüş ise, merhemin üstü yıkanır. Yıkamak yaraya zarar verirse, mesh edilir. Yıkadıktan sonra merhem düşerse, altı iyi olmuş ise, altı yıkanır, iyi olmamış ise, yıkanmaz.

Yel ve idrar kaçırmak

Soru: Ara sıra elde olmadan tutamayarak yel ve idrar kaçırmak abdesti bozar mı?

CEVAP

Maliki taklit edilirse bozmaz.

Alkollü parfüm

Soru: Alkollü parfüm kullanmak abdesti bozar mı?

CEVAP

Bozmaz, namaza da mani olmaz.

Şehvetle bakmak

Soru: Yabancı kadına şehvetle bakmak **Hanefi** ve **Maliki** mezheplerinde abdesti bozar mı?

CEVAP

Şehvetle bakmak haram ise de abdesti bozmaz. İbadetlerin sevablarını yok eder.

Müstehcen resime bakmak

Soru: Müstehcen resim ve porno filmleri izlemek guslü ve abdesti bozar mı?

CEVAP

Guslü de bozmaz, namaz abdestini de; ama bunları seyretmek haramdır, günahdır. Mezi gelirse abdesti, meni gelirse guslü de bozar.

Alkollü krem ve kolonya

Soru: İçinde alkol bulunan cilt kremi veya kolonya abdesti bozmaz mı?

CEVAP

Bozmaz, namaza da mani olmaz.

Saçını erkeklerin görmesi

Soru: Bir bayanın abdest aldıktan sonra, saçlarını erkeklerin görmesi abdesti bozar mı?

CEVAP

Bozmaz. Günah ayrı abdestin bozulmuş olması ayrıdır.

Kadın doktorunun abdesti

Soru: Erkek veya bayan kadın doktoru veya ebe, Ramazanda, abdestli iken bir kadına doğum yaptırsa, orucu, guslü veya abdesti bozulur mu?

CEVAP

Hanefi mezhebindeki kadın doktorunun veya ebenin, Ramazan-ı şerifte doğum yaptırmakla orucu, abdesti ve guslü bozulmuş olmaz. Zaruretsiz erkek doktora doğum yaptırmak caiz olmaz.

Kumar ve abdest

Soru: Kumar oynamak abdesti bozar mı?

CEVAP

Kumar oynamak büyük günah ise de, kumar oynamakla abdest bozulmaz; fakat tekrar abdest almak müstehabdır. ([Ebussuud Efendi Fetvaları](#))

Oyun kâğıtları

Soru: Oyun kâğıtlarına el sürmek ve parasız eğlence için oynamak abdesti bozar mı?

CEVAP

Bozmaz, fakat kâğıt oynamak mekruhtur. Çayına bile oynansa haram olur.

Tavla oynamak

Soru: Tavla oynamak abdesti bozar mı?

CEVAP

Bir hadis-i şerifte buyuruluyor ki:

(Tavla oynadıktan sonra kalkıp namaz kılan, irin ve domuz kanı ile abdest alıp namaz kılana benzer.) [İ. Ahmed]

Yani tavla oynamak her ne kadar abdesti bozmaz ise de, yeniden abdest almalıdır.

Ayağa batan ok

Soru: Hazret-i Ali, ayağına batan bir okun acısını duymamak için, ([Ben namaza durunca çıkarın](#)) buyuruyor. Hâlbuki ayağı yaralı olduğu için kan akıyor. Bu durumda abdest bozulacağı için namaz bozulmuş olmaz mı? Hazret-i Ali niye böyle namaz kıldı?

CEVAP

Yarasından kan akan özür sahibi olabilir. O haliyle namaz kılar. Devamlı idrar ve yel kaçırın yani gelen yeli tutamayan da özürlü olarak namazını kılar. Sonra diğer üç mezhepte kanamak abdesti bozmaz. Belki Hazret-i Ali'nin ictihadı da öyle idi.

Kerahat vaktinde

Soru: Bir kimse, ikindi namazını geciktirip akşama çok az bir zaman kala kılarken, namazda kahkahayla gülse, namazı bozulduğu gibi abdesti de bozulmuş olur mu?

CEVAP

Mekruh vakitte olduğu için abdesti bozulmuş olmaz. Mekruh vakit olmasaydı abdesti de bozulmuş olurdu. (Fetava-i Kadıhan, Hindiyye)

Avret yerini yıkamak

Soru: Su bulunmayan yerde küçük abdestini yapan, su bulunca, abdest alıp sonra idrar bulaşıklarını yıkarken, elini ön avret yerine değdirse abdesti bozulur mu?

CEVAP

Hayır, abdesti bozulmaz. **Şâfiî**'de kadın ve erkeğin abdesti bozulur. **Mâlikî** ve **Hanbelî**'de, sadece erkeğin abdesti bozulur.

Bademcik iltihabı

Soru: Abdest alırken, bademciklerden nohut büyüklüğünde iltihap gelse, abdesti bozar mı?

CEVAP

Hayır, bozmaz.

Kulak kiri

Soru: Kulağın içinden çıkan kirler abdesti bozar mı?

CEVAP

Bozmaz.

Basur çıkması ve abdest

Soru: Çıkan basur, el veya bir bezle yerine konsa, abdest bozulur mu?

CEVAP

Evet, bozulur, çünkü eline necasetten bir şey bulaşmıştır. Yani içeriden bir şey dışarı çıkmış oluyor. (Hindiyye)

Sigara ve abdest

Soru: Sigara veya bira içmek, abdesti bozar mı?

CEVAP

İkisi de bozmaz. Biranın haram olması ayrı, abdesti bozup bozmaması ayrıdır. İnsan haram olan idrarı veya kanı içse haram işlemiş olur; fakat abdesti bozulmuş olmaz.

Sargılı yara

Soru: Yaradan çıkan kan ve irin, sargıdan dışarı çıkarsa abdest bozulur mu?

CEVAP

Evet, abdest bozulur, sargının dışına çıkmazsa bozulmaz. Eğer sargı iki üç kat olur da ıslaklık bir kısmına geçerse, yine abdest bozulur. (Hindiyye)

Böyle yaralı durumlarda, **Mâlikî** mezhebi taklit edilirse akıntılar abdesti bozamaz.

Bebeğin altını temizlerken

Soru: Bebeğin altını temizlerken, ön veya arka avret yerine elinin içiyle dokununca abdest bozulur mu?

CEVAP

Hanefî'de ve **Maliki**'de bozulmaz. **Şafii**'de ve **Hanbeli**'de bozulur.

Gülmek

Soru: Cenaze namazında ve tilavet secdesi yaparken, kahkaha ile gülmek, abdesti bozar mı?

CEVAP

Abdesti bozamaz ama namaz ve tilavet secdesi bozulmuş olur. (Redd-ül-muhtar, Hindiyye)

Dişteki kan

Soru: Dişim kanıyor. Tükürünce tükürükten fazla oluyor. Bazen ayda bir veya haftada bir burnum kanıyor. Elde olmadan gelen bu kanlar abdesti bozar mı?

CEVAP

Evet, bozar; ama **Maliki** mezhebi taklit edilirse, böyle elde olmadan akan kanlar semavi özür olduğu için bozmuyor. Yaradan çıbandan kan akması, basurdan kan gelmesi, elde olmadan idrar damlaması birer semavi özür oluyor ve **Maliki**'de abdesti bozmuyor. Onun için **Maliki**'yi taklit etmenizi tavsiye ederiz.

Tükürükteki kan

Soru: Tükürükteki kanın tükürükten çok olması, renk yönünden midir?

CEVAP

Evet.

Kan emilince

Soru: Sülük, tahtakurusu, sivrisinek gibi haşereler kan emse abdest bozulur mu?

CEVAP

Sülük, çok kan emerse, etrafa yayılıp abdesti bozar. Diğerleri bozamaz.

Sivrisinek

Soru: Sivrisinek soktuğu zaman abdest bozulur mu?

CEVAP

Bozulmuş olmaz.

Kan pıhtısı

Soru: Sümük içindeki kan pıhtısı abdesti bozar mı?

CEVAP

Kan pıhtısı abdesti bozmaz. Akan kan abdesti bozar.

Burundan gelen katı kan

Soru: Burundan katı kan gelmesi abdesti bozar mı?

CEVAP

Bozmaz.

Toplu iğnenin başı kadar

Soru: Toplu iğnenin başı kadar çıkan kan, abdesti bozar mı?

CEVAP

Bozmaz.

Kan abdesti bozar mı?

Soru: Bir yerim kanadığında abdestim bozulmuyor mu?

CEVAP

Elimizi bıçak kesse, kan çıksa abdestimiz bozulur, fakat bundan sonra o yaralı yerden kan çıksa artık abdestimiz bozulmuş olmaz. İlk çıkan kan bozar ondan sonrakiler **Maliki**'yi taklit edenin abdestini bozmaz. İlk defa sözünü yanlış anlamamalı! Elin kesildi kan çıktı abdest bozuldu, ondan sonra oradaki yaradan yani aynı yaradan çıkan kan ve irinler abdesti bozmaz. Ama öteki elini bıçak kesince yine abdestin bozulur, oradan da sonraki çıkanlar abdesti bozmaz. Yani hastalık sebebiyle gelen kan, irin, yel, idrar vesaire abdesti bozmaz. Durup dururken burnumuz kanasa semavi özür olduğu için abdestimiz bozulmuş olmaz. Elde olmadan yellenmek yani gelen yeli tutamamak, elde olmadan idrar kaçırmak gibi semavi özürler **Maliki**'de abdesti bozmaz.

Şehvetsiz öpmek

Soru: **Maliki**'yi taklit eden bir kimse, eşini şehvetle veya şehvetsiz öpünce abdesti bozulur mu?

CEVAP

Şehvetle öperse bozulur, veda öpüşü denilen öpüşle öperse bozulmaz. Genelde insan kendi eşine karşı fazla şehvet duymaz, yani öpmekle hemen şehvetlenmez. Ama şehvetlenmiş ise abdesti bozulur. **Hanefi**'de şehvetlense de bozmaz.

ABDEST DUALARI

Soru: Abdest duaları ve anlamları nelerdir?

CEVAP

Abdest alırken, dua okumak veya her uzvu yıkarken kelime-i şhadet getirmek müstehabdır. Arapçasını bilmeyen Türkçesini okur. Abdest duaları şöyledir:

1- Abdeste başlarken şu dua okunur:

بِسْمِ اللَّهِ الْعَظِيمِ * وَالْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى دِينِ الْإِسْلَامِ * وَعَلَى تَوْفِيقِ الْإِيمَانِ * الْحَمْدُ لِلَّهِ
الَّذِي جَعَلَ الْمَاءَ طَهُورًا * وَجَعَلَ الْإِسْلَامَ نُورًا

(Bismillâhil-azîm. Vel-hamdü lillâhi alâ dînil-İslâm ve alâ tevfikıl-îmân El-hamdü lillâhil-lezî ce'alel-mâe tahûren ve ce'alel-islâme nûren.)

[Azim olan Allah'ın ismiyle başlarım. Bize İslâm dinini ve imanı ihsan eden; suyu temizleyici, İslâm'ı nur kılan Allah'a hamd olsun!]

2- Ağza su verirken:

اللَّهُمَّ اسْقِنِي مِنْ حَوْضِ نَبِيِّكَ كَأْسًا لَا أَظْمَأُ بَعْدَهُ أَبَدًا

(Allahümmes-kınî min havdi nebiyyike ke'sen lâ ezmeu ba'dehü ebeden.)

[Yâ Rabbî, içtikten sonra bir daha hiç susuzluk duyulmayan havz-ı Nebi'den içir!]

3- Burna su verirken:

اللَّهُمَّ ارْحِنِي رَائِحَةَ الْجَنَّةِ وَارْزُقْنِي مِنْ نَعِيمِهَا * وَلَا تُرْحِنِي رَائِحَةَ النَّارِ

(Allahümme erihnî râyihatel cenneti verzüknî min naîmihâ ve lâ türihnî râyihaten-nâr.)

[Yâ Rabbî, Cennet kokusunu koklat ve beni Cennet nimetleriyle rızıklandır! Cehennem kokusundan uzaklaştır!]

4- Yüzü yıkarken:

اللَّهُمَّ بَيِّضْ وَجْهِي بِنُورِكَ يَوْمَ تَبْيَضُّ وُجُوهُ أَوْلِيَائِكَ وَلَا تَسْوَدُ وَجْهِي بِذُنُوبِي يَوْمَ
تَسْوَدُ وُجُوهُ أَعْدَائِكَ

(Allahümme beyyid vechî binûrike yevme tebyaddü vücûhü evliyâike ve lâ tüsevvid vechî bi zünûbî yevme tesveddü vücûhü a'dâike.)

[Yâ Rabbî, nurunla, evliyanın yüzünü ağarttığın gibi, yüzümü ağart! Düşmanlarının yüzü karardığı günde, yüzümü karartma!]

5- Sağ kolu yıkarken:

اللَّهُمَّ اعْطِنِي كِتَابِي بِيَمِينِي وَحَاسِبْنِي حِسَاباً يَسِيراً

(Allahümme a'tinî kitâbî biyemîni ve hâsibnî hisâben yesîren.)

[Yâ Rabbî, kitabımı sağımdan ver ve hesabımı kolay eyle!]

6- Sol kolu yıkarken:

اللَّهُمَّ لَا تُعْطِنِي كِتَابِي بِشِمَالِي وَلَا مِنْ وَرَاءِ ظَهْرِي وَلَا تُحَاسِبْنِي حِسَاباً شَدِيداً

(Allahümme lâ tü'tinî kitâbî bi şimâli ve lâ min verâi zahrî ve lâ tühâsibnî hisâben şedîden.)

[Yâ Rabbî, kitabımı solumdan, arkamdan verme, hesabımı zor etme!]

7- Başı mesh ederken:

اللَّهُمَّ حَرِّمْ شَعْرِي وَبَشْرِي عَلَى النَّارِ * وَأَظْلِنِي تَحْتَ ظِلِّ عَرْشِكَ يَوْمَ لَا ظِلَّ إِلَّا ظِلُّ عَرْشِكَ.

(Allahümme harrim şa'rî ve beşerî alen-Nâr. Ve ezillenî tahte zillî arşike yevme lâ zille illâ zillü arşike.)

[Yâ Rabbî, vücudumu ve saçlarımı Cehenneme atma! Başka gölgenin olmadığı günde Arşın gölgesinde gölgelendir!]

8- Kulakları mesh ederken:

اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي مِنَ الَّذِينَ يَسْتَمِعُونَ الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُونَ أَحْسَنَهُ

(Allahümme alnî minellezîne yestemi'ûnel-kavle fe yettebiûne ahsenehû.)

[Yâ Rabbî, beni, söz dinleyip, en güzeline uyanlardan eyle!]

9- Enseyi meshte:

اللَّهُمَّ اغْنِقْ رَقَبَتِي مِنَ النَّارِ.

(Allahümme a'tık rakabetî minen-Nâr.)

[Yâ Rabbî, boynumu ateşten azat et!]

10- Sağ ayağı yıkarken:

اللَّهُمَّ ثَبِّتْ قَدَمِي عَلَى الصِّرَاطِ يَوْمَ تَزُلُّ فِيهِ الْأَقْدَامُ

(Allahümme sebbit kademeyye ales-sırâtı yevme tezüllü fihil-ekdâmü.)

[Yâ Rabbî, ayakların kaydığı günde, sıratta ayaklarımı sabit kıl!]

11- Sol ayağı yıkarken:

اللَّهُمَّ لَا تَطْرُدْ قَدَمَيَّ عَلَى الصِّرَاطِ يَوْمَ تَطْرُدُ كُلُّ أَقْدَامٍ أَعْدَائِكَ
اللَّهُمَّ اجْعَلْ سَعْيِي مَشْكُورًا وَذَنْبِي مَغْفُورًا وَعَمَلِي مَقْبُولًا وَتِجَارَتِي لَنْ تَبُورَ

(Allahümme lâ tatrud kademeyye ales-sırâtı yevme tatrudü küllü akdâmi a'dâike.

Allahümme'c-al sa'yî meşkûren ve zenbî mağfûren ve amelî makbûlen ve ticâretî len tebûre.)

[Yâ Rabbî, Sıratda, düşmanlarının ayaklarının kaydığı günde, ayaklarımı kaydırma! Çalışmamı meşkûr et! Günahımı affet! Amelimi kabul ve ticaretimi helâl et!]

12-Abdestten sonra:

سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ * أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ وَحْدَكَ لَا شَرِيكَ لَكَ وَأَنَّ مُحَمَّدًا
عَبْدُكَ وَرَسُولُكَ

(Sübhânekel-lâhümme ve bi-hamdike. Eşhedü en lâ ilâhe illâ ente vahdeke lâ şerike leke ve enne Muhammeden abdüke ve Resûlüke.)

[Ey Allah'ım! Seni, hamdinle tesbih ve tenzih ederim. Senden başka mabut olmadığına, bir olduğuna ve şerikin [ortağın] olmadığına ve Muhammed aleyhisselamın senin kulun ve Resulün olduğuna şahadet ederim.]

13-Abdest aldıktan sonra Kadir suresini okumak ve salevat getirmek de çok sevaptır.

Birkaç hadis-i şerif meali:

(Güzlerce abdest aldıktan sonra "Eşhedü en la ilahe illallahü vahdehü la şerikeleh ve eşhedü enne Muhammeden abdühü ve Resulühü" diyene Cennetin sekiz kapısı açılır, istediğinden içeri girer.)
[Nesai]

(Abdestten sonra Kadir suresini okuyanın 50 yıllık günahı affolur.) [Halebi]

(Abdestten sonra Kadir suresini 1 defa okuyan sıdıklardan, 2 defa okuyan şehitlerden yazılır. 3 defa okuyan, Peygamberlerle haşrolur.) [Deylemi]

(Abdestten sonra, 10 defa salevat-ı şerife getirenin gamı gider, duası kabul olur.) [Ey Oğul İlmihali]

Abdest dualarını okurken

Soru: Kitaplarda abdest alırken; yüzü yıkarken şu dua, kolları yıkarken şu dua okunur deniyor. Bahsedilen dualar, hızlı veya yavaş okununca, o sıraya denk gelmezse, mahzuru olur mu?

CEVAP

Mahzuru olmaz.

MİSVAK

Soru: Misvakın önemi nedir? Misvak kullanırken dikkat edeceğimiz hususlar nelerdir?

CEVAP

Bugün, modern tıbbın diş sağlığı konusunda ortaya koymaya yeni başladığı tedavi usullerini, İslamiyet 14 asır önce öğretmiştir. Diş sağlığına büyük bir fayda temin eden misvak, gayet basit ve en iyi diş temizleme vasıtasıdır. Dişlerin çürümesini önlemek için misvak kullanmak çok faydalıdır. Larousse İllustre Medical isimli tıp kitabında diyor ki:

(Bütün diş macunları ve tozları, dişlere zarar verir. En iyisi, sert bir fırçadır. Önce, dişleri kanatırsa da, korkmamalıdır. Diş etlerini kuvvetlendirir ve artık kanamaz.)

Bu şekildeki diş temizliğini sağlayan en iyi vasıta misvaktır. Diş macunları, ağızdaki faydalı ve zararlı bütün mikropları öldürürken, misvak sadece zararlı mikropları öldürür. Misvak abdestin sünnetidir, **Şafii'**de namazın sünnetidir. Hadis-i şeriflerde buyuruldu ki:

(Misvak kullanarak kılınan namaz, misvaksız kılınan namazdan 70 kat üstündür.) [İ. Neccar]

(Cebraail aleyhisselam, misvak kullanmayı o kadar tavsiye etti ki, misvakın farz olacağından korktum.) [İbni Mace]

(Eğer ümmetime güçlük vermeyeceğini bilseydim, her namaz için abdest almalarını ve her abdestte misvak kullanmalarını emrederdim.) [Buhari, Müslim]

(Gece namazı için kalkınca, ağzınızı misvakla temizleyin! Çünkü bir melek, namazda Kur'an okuyanın ağızına yaklaşarak dinler.) [Deylemi]

(Ağzınız Kur'an yoludur, misvakla temizleyin.) [Ebu Nuaym]

(Peygamberlerin beş sünneti: Hayâ, hilm, hacamat, misvak, güzel koku.) [Taberani]

(Misvak erkeğin fesahatini [konuşma güzelliğini] artırır.) [İ. Adiy, Hatib]

(Misvak; ağız temizler, görmeyi keskinleştirir, diş etlerini güçlendirir, dişleri beyazlaştırır ve çürümeyi önler, hazmı kolaylaştırır, mideye sıhhat verir, balgamı keser, hasenatı artırır. Misvak kullanan, Allahü teâlâyı razı eder, melekleri sevindirir.) [Ebu Nuaym]

Misvakın faydaları 30dan fazladır. En aşağısı sıkıntıyı giderir, en iyisi de ölürken şehadet getirmeyi hatırlatır. Misvak, ölümden başka her derde şifadır. Sırat üzerinde yürümeyi de kolaylaştırır, yaşlanmayı da yavaşlatır.

Misvak ağız temizler, gözü cilalandırır, ağız kokusunu ve kirini giderir, dişleri beyazlatır. Diş etlerini kuvvetlendirir. Yemeği hazmettirir, balgamı keser. Namazın sevabını artırır. Kur'an-ı kerim yolu olan ağız temizler. Ağız kokusunu güzelleştirir, fesahati artırır, mideyi takviye eder, şeytanı

perişan eder, sevabları çoğaltır, safrayı keser. Baş damarlarını yatıştırır, ağrısını dindirir ve ruhun çıkmasını kolaylaştırır.

Peygamber efendimiz, her zaman yanında ayna, tarak ve misvak taşırdı. Eshab-ı kiram, savaşlarda bile misvaklarını kullanmayı ihmal etmezlerdi. Misvak; dişler sararınca, ağzın kokusu değişince, uykudan uyanınca, namaza kalkınca, eve girince, toplantılara giderken, Kur'an okumaya başlarken ve bir de abdest alırken kullanmak müstehabdır.

İmam-ı a'zam hazretleri, **(Misvak kullanmak, dinin sünnetlerindedir)** buyurdu. Misvakı kullanmanın en az miktarı üst dişlere üç, alt dişlere de üç defa sürmektir. Misvaklarken dişlerin içi, dışı, üst ve alt kısımları ovuşturulur. Misvakı sağ elle kullanmalıdır. Misvakı avucunun içine almamalı ve emmemeli. Misvak, sağ elin küçük ve başparmağı altta, diğer üç parmak üstte olarak tutulur.

Misvaka başladığında ağızdaki yaşlığı yutmak bazı hastalıklara faydalıdır. Daha sonraki yaşlıklar yutulmaz. Yutulursa vesveseye sebep olur. Kullandıktan sonra misvakı yıkamalıdır. Yıkanmazsa şeytan kullanır. Misvakı yere yatırmamalı, ağız kısmı aşağıya gelecek şekilde dikine koymalı. Misvak, çok yaş, çok kuru ve bir karıştan uzun olmamalı! Kalınlığı küçük parmak kalınlığında olmalı. **(Reddül muhtar)**

Erak ağacı

Soru: Misvak erak ağacından oluyor. Bu ağaç Türkiye'de yoktur. Başka ağaçtan misvak yapılamaz mı?

CEVAP

Erak ağacından yapılan misvak diğerlerine tercih edilir. Erak ağacı bulunmadığı zaman zeytinden de yapılır. Nar dalından misvak olmaz.

Hadis-i şerifte buyuruldu ki:

(Mübarek bir ağaç olan zeytinden yapılan misvak ne güzeldir. O benim ve benden önceki Peygamberlerin misvakıdır.) **[Taberani]**

Zeytinden de olsa, misvak kullanmayı ihmal etmemelidir. Çünkü misvak, yaşlanmayı yavaşlatır, gözün görmesini kuvvetlendirir, ağız kokusunu giderir. Daha birçok faydası vardır. **(Redd-ül-muhtar)**

Dişleri temizlemek

Soru: Namaz kitabında, abdest alırken dişleri misvak ile temizlemek müstehabdır denirken, abdestin sünnetleri bahsinde ise, misvak önemli sünnet deniyor. Burada bir çelişki yok mu?

CEVAP

Abdest alırken dişleri temizlemek, fırçalamak sünnettir. Bunu misvak ile yapmak müstehabdır, daha iyidir. Yani misvak kullanılınca hem sünnet yerine geliyor hem müstehab, parmakla veya diş fırçası ile dişler temizlenirse sadece sünnet yerine gelir. Bu sünnet misvakla yapılıncaya ayrıca müstehab sevabı da alınıyor.

Tel haline getirmek için

Soru: Misvakların ucunu yumuşatırken tel tel haline getiremiyorum. Ne kadar kullansam da tahta parçası gibidir. Kıl haline getiremiyorum. Ne yapmalıyım?

CEVAP

Yeni alınan misvakın ucu hafifçe çekiçle dövülünce tel tel ayrılır. Suya koymak gerekmez.

Her zaman kullanılır

Soru: Misvak sadece abdestte mi sünnettir?

CEVAP

Misvak her zaman kullanılır. Bilhassa yataktan kalkınca namaza dururken, yemek yedikten sonra ve abdeste başlarken, daha çok kullanılır.

Ne zaman kullanılır?

Soru: Abdest alırken misvak ne zaman kullanılır?

CEVAP

Abdeste başlarken.

Üçten fazla sürmek

Soru: Misvak, dişlere üçten fazla sürülse sünnete aykırı olur mu?

CEVAP

Hayır, olmaz.

Takma diş

Soru: Takma dişe misvak sürmekle sünnet ifa edilmiş olur mu?

CEVAP

Evet olur.

Dişi olmayan

Soru: Dişsiz kişi, misvakı damağına sürse, sünnet sevabı alır mı?

CEVAP

Evet, alır.

Kısalınca

Soru: Misvak, kısalınca da kullanılır mı?

CEVAP

Evet, kullanılır.

Misvak yerine sakız

Soru: Kadınların misvak kullanmaları caiz mi?

CEVAP

Evet. Sakız çiğnemeleri misvak yerine geçer.

Misvak yoksa

Soru: Abdest alırken, misvak yoksa ne yapmak gerekir?

CEVAP

Dişleri, yemekten sonra ve abdest alırken temizlemek sünnettir. Bu sünneti, misvak ile yapmak ayrıca müstehabdır. Misvak bulunmazsa, fırça ile, fırça da bulunmazsa parmaklar ile temizlemelidir. Sağ elin başparmağı, sağ yandaki dişler üzerine; ikinci küçük parmağı, yani işaret parmağı da, sol dişler üzerine üç defa sürerek temizlenir.

Misvak parçaları

Soru: Misvak parçalarını yutmakta mahzur var mıdır?

CEVAP

İsteyerek yutulmaz. İstemedenden yutulursa mahzuru olmaz.

Misvak kullanmak

Soru: Misvak kullanmanın, birçok faydasının olduğunu duydum. Bir de, ölümler kelime-i şehadeti hatırlamaya sebep olduğu doğru mudur?

CEVAP

Evet, ölümler kelime-i şehadeti hatırlamaya, imanla ölmeye sebep olur. (Dürr-ül-muhtar, Merakıl-felah haşiyesi, Siracül-vehhac, Miftah-ul-Cennet)

Misvak ve diş macunu

Soru: İlmihâl kitabında, (Herkes uyararak macun kullanıyordum, iki dişim çürümeye başladı. Fransızca tıp kitabını okuyunca, misvak kullanmaya başladım, dişlerimin çürümesi durdu) deniyor. Bu çok yanlıştır. Yani Fransızlar misvak kullanılsın mı diyorlar?

CEVAP

Kitaptan bir cümle alıp, paragrafın tamamı alınmayınca böyle yanlış anlaşılır. O paragraf şöyledir:

(Dişleri çürütmemelidir. Bunun için de dişlere, dinimizin emrettiği gibi bakmalı ve misvak kullanılmalıdır. (Larousse İllustré Medical) ismindeki Fransa'nın kıymetli tıp kitabı, ağız temizliği hususunda diyor ki, (Bütün diş macunları ve tozları ve suları, dişlere zarar verir. En iyi diş temizleme vasıtası, sert bir fırçadır. Önce, dişleri kanatırsa da, korkmamalıdır. Diş etlerini kuvvetlendirir ve artık kanamaz.) Herkes uyararak, macun kullanıyordum. İki dişim çürümeğe başladı. Fransızca kitabı okuyunca, [macunu bırakıp] misvak kullanmaya başladım. Dişlerimin çürümesi durdu. Altmış seneyi geçti, dişlerimden ve midemden hiç şikâyetim olmadı.)

Fransızca tıp kitabında diş macunlarının zararı anlatılıyor. (Sert fırça tavsiye ediliyor) deniyor. (Misvak, Fransızlar tarafından tavsiye ediliyor) denmiyor. Aksine, (Dinimizin emrettiği gibi dişlere

bakmalı ve misvak kullanmalıdır) deniyor. Bu şekilde, paragraftan bir cümle almak ve kitabı suçlamak doğru olmaz, kitaba iftira olur.

ABDESTLE İLGİLİ ÇEŞİTLİ SORULAR

Abdest alırken

Soru: Abdest dualarını bilmeyen, hep kelime-i şهادet getirse veya (Estagfirullah) dese yahut (Rabbena âtina) gibi duaları okusa bir mahzuru olur mu?

CEVAP

Hayır, mahzuru olmaz.

Abdestte şüphe ne demek

Soru: Hanefi'de ve Maliki'de abdesti bozan şüphe nedir? Hangi şüpheler abdesti bozmaz? Abdestinin bozulduğunda şüphe eden veya abdestli olduğunu unutan kimse, daha sonra abdestinin olduğunu hatırlasa yine önceki şüpheden dolayı abdesti bozulmuş olur mu?

CEVAP

Daha sonra bozulmadığını hatırlarsa Maliki'de de bozulmamış olur.

Hanefi'de, abdest aldığı bilip, sonra bozulduğunda şüphe ederse, abdesti var kabul edilir. Abdesti bozulduğunu bilip, sonra abdest aldığı şüphe ederse, abdest alması gerekir.

Maliki'de, abdest alıp almadığını hatırlamazsa, abdesti yok kabul edilir. Daha sonra abdesti olduğunu hatırlarsa yine abdesti var demektir. Yani abdestli olduğunu unutmak abdesti bozmuş olmaz. Yine Maliki'de abdestini bozup bozmadığını kesin olarak bilemiyorsa, şüphe içinde ise yeniden abdest alması gerekir.

Abdestli olduğunu unutmak

Soru: Abdestli olduğumuzu hep hatırdaki tutmak mı gerekir? Bir işle meşgul olunca abdestli olduğumuzu da unutuyoruz. Unutunca abdestimiz bozulmuş mu olur?

CEVAP

Hayır, unutmakla abdest bozulmuş olmaz. Zaten hep hatırdaki tutmak imkânsızdır.

Bir kimse, abdest aldığı bilip, sonra bozulduğunda şüphe ederse, abdesti var kabul edilir. Abdestini bozduktan sonra abdest aldığı hatırlamasa, abdest alması gerekir.

Unutmak bozmaz

Soru: Bir kimse abdest aldığı biliyor. Aradan saatler geçiyor. Sonra diyor ki ben abdestimi unuttum. Hanefi ve Maliki'de bu kimsenin abdesti var mıdır?

CEVAP

Abdestli olduğunu unutmak her iki mezhepte de abdesti bozmaz. Yani o kimse abdest aldığı hatırlıyorsa ve abdestini bozmadığını biliyorsa, abdestli olduğunu unutmuş olması Hanefi'de de, Maliki'de de abdestine zarar vermez.

Hastalıkta abdest

Soru: Yatalak bir hasta, nasıl abdest alır, nasıl namaz kılar?

CEVAP

Abdest alması veya aldırılması mümkün değilse, teyemmüm eder, namazlarını ima ile kılar.
(Merakıl-felah)

Kesilen yeri yıkar

Soru: Ayağı topuk kemiğinden kesik olan, kesilen yeri abdestte yıkaması gerekir mi?

CEVAP

Evet.

Ayağında protez olan

Soru: Ayağım topuk kemiğinden kesik olduğu için protez kullanıyorum. Protezi giyip çıkarmam zordur. Bu özür olur mu?

CEVAP

Evet. Protezin üstünden mesh etmek caizdir.

Elde olmadan yel kaçıran

Soru: Akıntısı olan ve yel kaçıran yani gelen yeli tutamayan hanımlar da **Maliki**'yi taklit edebilir mi?

CEVAP

Evet. Sadece erkeklere mahsus değil. Kadın da yel kaçıtır. Elinde olmadan kaçırmak **Maliki**'yi taklit edenin abdestini bozmaz. Namaz kılarken böyle bir durum meydana gelirse namaz bittikten sonra abdesti devam eder, namazı da bozulmaz.

Abdestini bozmaz

Soru: Bir insanın hem yel hem idrar özü varsa yani gelen yeli ve idrarı tutamıyorsa, nasıl yapmalı?

CEVAP

Maliki'yi taklit etmeli. İsterse beş tane özü olsun, hiç biri abdesti bozmaz. Yani elde olmadan çıkan yel, idrar, akıntı, ishal, basur kanı, yaradan çıbandan çıkan kan irin, burun kanaması, gözden ağrı ile gelen yaşlar vb. abdesti bozmaz. Başka abdesti bozan bir şey olmazsa, sabahtan yatsıya kadar namaz kılar Kur'an okur. Çünkü abdesti bozulmadı. Ama **Hanefi** mezhebinde farklı, **Hanefi**'de her namaz vakti girince abdest alması gerekir.

İdrar kaçıran kimse

Soru: İdrar kaçıran özürlü bir **Hanefi**, az da olsa isteyerek idrar yapsa, abdesti bozulmuş olur mu?

CEVAP

Özürlü olduğu için elde olmadan zaten idrarı damlıyor, idrarını tutamıyor. Bu arada kendi zorlamasıyla da olsa idrar yapsa abdesti bozulmuş olmaz.

İdrar kaçıranın namazı

Soru: Günde bir defa veya iki günde bir defa idrar kaçıyorum. Bazen namazda kaçırdığımı sanıyorum. Namazım sahih oluyor mu?

CEVAP

İdrar kaçıran, fakat sizin gibi özür sahibi olmayan kimse, temiz olarak bağladığı bezde yaşlık görür, ne vakit damladığını bilmezse, hayz kanında olduğu gibi, gördüğü anda damladı sayılır. Şüphe eden kimse, namaza dururken beze bakar, yaşlık görürse, yeniden abdest alır. Namazda iken şüphelenirse, selam verince hemen bakıp, damlamış olduğunu görürse, namazını iade eder. Selamdan birkaç dakika sonra bakıp görürse, namazını abdestli kılmış sayılır.

Bu durumda olan kimse, **Hanefi**'de özürlü sayılmaz ise de, **Maliki**'de özürlü sayılır. Onun için **Maliki** mezhebini taklit ederse, idrar kaçırmakla abdesti bozulmuş olmaz ve namazda iken beze veya çamaşıra akan idrar da necis sayılmaz. Bu ruhsattan faydalanıp kendimizi sıkıntıya sokmamalıyız.

Necasetli çamaşırla namaz

Soru: İdrar için, sonda takıldı. İdrar, bir torbada birikiyor. Üstüm başım necasetlidir. Bu durumda **Maliki**'yi taklit edip necasetli çamaşır ile namaz kılmam caiz midir? Yoksa kılmayıp iyi olunca mı kaza etmeliyim?

CEVAP

Kazaya bırakmak haramdır, başka çareniz olmadığı için, o hâliyle kılmak caizdir. **Maliki**'de necaset namaza mani değildir.

Ameliyatlı hastadan gelen necaset

Soru: Ameliyatla, karnımdan delik açılarak torba bağladılar. Torbadan bazen necaset sızıyor. **Maliki**'yi taklit caiz mi?

CEVAP

Evet.

Kendiliğinden olan akıntı

Soru: İdrar yollarımı üşüttüğüm için devamlı tuvalete gitme ihtiyacı duyuyorum. Namaz kılarken beni rahatsız ediyor, bu durumda kılmam mekruh olur mu? Kaza namazlarına iyileşinceye kadar ara vermem daha mı iyi olur?

CEVAP

Mekruh olmaz. **Maliki**'yi taklit ederseniz, kendiliğinden akıntı olursa abdestiniz bozulmaz. Kaza kılmayı geciktirmeyin. **Maliki**'yi taklit edip, o hâlinizle kılın.

Ağızdan gelen kan

Soru: Dişini çektiren kimsenin kanaması devam ediyorsa, vaktin sonunu mu bekler, yoksa hemen kılabilir mi?

CEVAP

Vaktin sonunu beklemesine lüzum yoktur, hemen kılabilir. Çünkü ağızdan kan çıkmadığı müddetçe, abdest bozulmuş olmaz.

Ağız tuz ile gargara yaptıktan sonra, pamuk konur. Sonra abdest alıp namaz kılınır. Şayet namaz kılarken ağızdan dışarı kan çıkarsa abdest bozulur. Abdestin bu sebeple bozulmaması için, abdest alırken **Maliki** taklit edilir. O zaman dişten gelen kan, ağızdan dışarı çıksa da abdest bozulmuş olmaz.

Diş etleri kanayan

Soru: Diş etleri kanayan nasıl abdest alır?

CEVAP

Hanefi mezhebine göre özür sahibi olabilmek için, kanamanın bir namaz vaktinin başından sonuna kadar devam etmesi gerekir. Sonraki vakitlerde de, en az bir defa akarsa özür sahibi olur. Bir defa akmazsa özür sahibi olmaz. **Hanefi** mezhebine göre özür sahibi olamayan bir kişi, **Mâlikî** mezhebini taklit eder. **Mâlikî** mezhebinde diş kanamaları abdesti bozamaz. Bir abdest ile, abdesti bozan başka şey olmazsa istediği kadar namaz kılar. Mesela sabah abdesti ile yatsıyı bile kılar.

Yardımcısız hasta

Soru: Bir yardımcısız hasta, nasıl abdest alır ve gusleder?

CEVAP

Abdest alamayan bir hasta, bir yardımcı bulamazsa, teyemmüm edip namaz kılar.

Yaşlıların abdesti

Soru: Yaşlı anne babam abdestte çok sıkıntı çekiyorlar. Ne tavsiye edersiniz?

CEVAP

Yaşlılar genelde özür sahibi olurlar. Bunlar **Maliki**'yi taklit ederse akıntıları, yel kaçırmaları yani gelen yeli tutamamaları, idrar kaçırmaları, kanamaları abdestlerini bozamaz. Nasıl diş dolgusu için **Maliki** taklit ediliyorsa, hastalık için de aynen taklit edilir.

Haram işlememek için

Soru: Çalışan bir bayanım. Tenha yer bulup abdest almakta zorluk çekiyorum. Hastalığım sebebiyle iğne oluyorum, kan çıkabiliyor. İçinde bulunduğum durumdan dolayı **Maliki**'yi taklit etmem caiz olur mu?

CEVAP

Evet, caiz olur. Yabancı erkekler yanında kolları açmak haramdır. Haram işlememek için de mezhep taklit edilir.

Yaradan kan akarken

Soru: Bir yerimiz kanıyor. Kan az da olsa akıyor. Namaz vakti de çıkacaksa veya daha vakit var ise ne yapmalıyız?

CEVAP

Yaranın üstüne yara bandı sarmalı. Abdest alıp **Maliki**'ye uyararak namaz kılmalıdır. Bandın üstünü mesh etmek yeterlidir. Bu abdestle, abdesti bozan başka bir şey olmadığı müddetçe sayısız vakit namaz kılınabilir. Yaradan kan akıyor diye tekrar abdest almak gerekmez.

Elinde yara olanın abdesti

Soru: Elinde çatlak, yara veya egzama olan nasıl abdest alır ve gusleder?

CEVAP

Elindeki çatlak, yara veya egzamayı ıslatmak zarar verirse, eline eldiven takıp, eldiven ile abdest alabilirse, böyle abdest alması gerekir. Eldiven bulamazsa, ellerine su alamaz ve yüzünü, başını, ayaklarını suya sokamaz ise, teyemmüm eder. Yaralı kısımları ıslatmadan gusledemezse, yine teyemmüm eder.

Ellerini kullanamayan

Soru: İki eli çolak veya felçli olup kullanamayan nasıl taharet edip abdest alır?

CEVAP

Elleri çolak olan, taharetlenmez. Kollarını toprağa, yüzünü duvara sürüp teyemmüm eder.

Abdest uzuvları yaralı olan

Soru: Abdest uzuvlarının bir kısmı yaralı olan nasıl abdest alır?

CEVAP

Abdest uzuvlarından hepsinin yarısından çoğu veya dört abdest uzvundan ikisi sağlam ise, abdest alıp, yaralı yerleri mesh eder. Mesh zarar verirse, sargı üzerine mesh eder. Abdest uzuvlarının yarısından çoğu yaralı ise teyemmüm eder. Teyemmüm edenin, bazı yerleri yıkaması caiz değildir.

Başı ve yüzü yara olan

Soru: Başım ve yüzüm tamamen yara beredir. Vücudumu yıkarken yüzüme de su sıçrayabiliyor. Doktor, su değmemesini söyledi. Bu durumda nasıl abdest alırım ve nasıl guslederim?

CEVAP

Baştan boynunuza kadar olan kısma renksiz bir poşet geçirirsiniz. Vücudunuzun diğer yerlerini yıkarsınız. Islak el ile, baş ve yüzünüzü poşetin üstünden mesh edersiniz. Eğer poşetin üstünden başınızdan aşağı su dökerseniz mesh yerine geçer. Ayrıca mesh etmenizin de mahzuru olmaz.

Sargı üstüne mesh

Soru: Abdest veya gusülde, su değmemesi gereken bir yerin üstüne sarılan sargının veya poşetin üstünü mesh etsek, sonra bunları kaldırınca yıkanmamış yeri mesh etmek gerekir mi?

CEVAP

Yaranın, çıbanın, derideki çatlak veya yarıkların üzerine veya içine konan merhem, pamuk, fitil, gazlı bez, sargı gibi şeylerin çözülmesi, çıkarılması yaraya zarar verirse veya bunlar çıkınca, yıkamak veya mesh etmek zarar verirse, bunlardan merhem, poşet gibi, su geçirmeyenler üzerine su akıtılır. Su geçirenler üzerine mesh edilir. Zarar vermek, şifanın gecikmesi yahut ağrının artması demektir.

Mesh ettikten sonra, bunlar, yara iyi olmadan alınır veya düşerlerse, mesh bozulmaz. Yara iyi olup da düşerlerse, altlarını yıkamak gerekir. Bunlar üzerine mesh, altlarını yıkamak yerine geçer. Bunlara mesh eden, özür sahibi olmaz, böyle biri, sağlam kimselere imam olabilir. Salih ve uzman doktorun (Islatılmaması lazımdır) dediği bir yer, yara gibi olur. Bunlara mesh etmekte, abdestsiz ve cünüp arasında, fark yoktur.

Alçının üstü mesh edilir

Soru: Sağ ayağım burkulduğu için alçıya aldılar, herhangi bir kanama veya yara yok, buna rağmen her vakit namazda abdest tazelemem lazım mı, yoksa bir abdestle iki üç vakit namazı kılabilir miyim?

CEVAP

Evet, abdest bozulmadan beş vakit de kılabilirsiniz. Bozulunca, abdest alırken alçının üstü mesh edilir.

Özür sahibi

Soru: Trafik kazası geçirdim. Birkaç haftadır, alçılı koluma mesh ederek abdest alıyorum. Bir hoca, (Sen özürsün, vaktin sonuna kadar bekleyerek her namaz vaktinde abdest alman gerekir) dedi. Doğru mudur?

CEVAP

Çok yanlıştır. Bir kere, kolu sargılı olan özürlü olmaz, bir akıntısı olan özür sahibi olabilir. Sabah aldığı abdestle, abdesti bozan bir şey olmadıkça, yatsıyı da aynı abdestle kılabilir. İkincisi, özürlü olan da yine vaktin sonunu beklemez. Özür sahibi olmayıp da, akıntısı ilk defa olan kimse, vaktin sonuna kadar bekler. Bunun, alçılı kol ile alakası yoktur.

Spiral taktırınca

Soru: Spiral taktırıldığında birkaç gün kanama olabiliyormuş. Bu durumda diş dolgusu sebebiyle **Maliki** mezhebini taklit eden bir kişi bu süre zarfında namazlarını kılabilir mi?

CEVAP

Geçen aydaki temiz ve hayzlı günlerin bilinmesi gerekir. Geçen aydaki de istihazalı ise, ondan önceki ayın temiz ve kanlı günlerinin bildirilmesi gerekir. Bilinmezse **cevap** verilemez. Eğer 15 temiz gün içinde spiral takılmışsa ve kan gelmişse, namazını kılar. Spiral âdet düzenini de bozabilir. Her namaz vakti abdest alarak kılabilir. **Maliki**'yi taklit ederse, her namaz vakti abdest almaya lüzum yok. Abdesti bozan başka bir şey olmadıkça, spiralden meydana gelen kanama abdesti bozamaz. Ancak 15 günden sonra gelmişse hayız kabul edilir.

Sık sık kusanın abdesti

Soru: Hastalık veya hamilelik sebebiyle sık sık kusan kimsenin abdesti bozulur mu?

CEVAP

Maliki'yi taklit ederse bozulmaz.

Namazda burnu kanayan

Soru: Sık sık veya ara sıra burnu kanayan kimsenin, namazda iken burnu kanasa abdesti ve namazı bozulur mu?

CEVAP

Maliki'yi taklit ederse, abdesti de namazı da bozulmuş olmaz.

Malikiyi taklit eden beklemez

Soru: Bir vaktin girmesiyle eli veya herhangi bir yeri kanayan bir kimse, farzı kılacak kadar bir zamanda kan durmazsa, vaktin sonuna doğru o haliyle vaktin farz namazını kılabiliyorken, yatsı vaktinin girmesiyle eli kanayan ve kanaması devam eden bir kimse yatsı namazını ve vitri kılmak için yatsının son vakti olan imsak vaktine kadar mı beklemesi lazım?

CEVAP

Evet; ancak **Maliki** taklit edilirse hemen kılınır, sabaha kadar beklenmez.

Ayaktaki yaradan çıkan kan

Soru: Ayağında mantar ve yara olan, ayakta durunca tazyikten dolayı kan veya irin çıkan abdestinin bozulmaması için oturarak kılması caiz midir?

CEVAP

Evet, caizdir. (**Hindiyye**)

Böyle hallerde **Maliki** mezhebini taklit etmek iyi olur. **Maliki** taklit edilirse, çıkan kan, irin abdesti bozmaz. Bunun gibi sebeplerle veya başka bir özürden dolayı **Maliki** mezhebi taklit edilirken, gusülde, abdestte ve namazda **Maliki**'nin farzlarına ve müfsitlerine riayet etmek gerekir.

Basurdan akan kan

Soru: Basur hastasıyım, kanama oluyor, çamaşırim kirleniyor. Abdestli durmam zor. Bir kolayı yok mu?

CEVAP

Kolayı var. **Maliki** mezhebini bu konuda taklit ederseniz, basurdan akan kan, abdesti bozmadığı gibi, necis de sayılmaz. Yani namaz içinde kan gelse, hem abdestiniz bozulmaz, hem de çamaşırı kirleten kan, necis sayılmadığı için o hâliyle kılabilirsiniz.

Namazdan önce kan gelirse, yine abdestinizi bozmaz ancak imkan ve vakit varsa çamaşırinizi değiştirmeniz gerekir, çünkü kendi mezhebimizden çıkmış değiliz. İmkan yoksa, o hâliyle kılmak caizdir.

Günde bir defa

Soru: Kadın, günde bir defa gelen akıntı için, **Maliki**'yi taklit eder mi?

CEVAP

Evet.

Maliki'de özür sahibi olur

Soru: Günde 2-3 sefer akıntısı olan bir hanım özür sahibi midir? Akıntısının ne zaman olduğunu hissetmediği zaman da oluyor. Abdestinden devamlı şüpheleniyor. Bu durumda ne yapması gerekir?

CEVAP

Hanefi'de özürlü olabilmek için iki namaz arasında en az bir kere gelmesi gerekir. Yani günde beş kere akıntı gelmesi lazım ki özürlü olasınız. **Maliki'**de ise günde bir kere gelse hatta üç beş günde bir kere gelse bile yine özürlü oluyor. Onun için **Maliki'**yi taklit ederseniz akıntılar abdesti bozamaz, isterse namazda gelsin mahzuru olmaz.

Abdestte kolaylık

Soru: Doktor bir bayanım. Bayanlarda mensturuel sıklusun yani aylık âdet döngüsünün dönemlerine bağlı olarak miktarı ve kıvamı değişen fizyolojik yani doğal akıntı vardır. Bu akıntı meselesi abdest ve namaz konusunda bayanların yaşadığı en büyük sıkıntı. Ancak benim birçok tesettürlü arkadaşım var ve hiçbirinin böyle bir şeyden yani **Maliki** mezhebini taklitten haberleri yok. O zaman kadınlar **Maliki'**yi neden taklit etmiyorlar?

CEVAP

Bilmedikleri için taklit etmiyorlar. Çekinip rahatça soru soramamalarından bu sıkıntıyı çekiyorlar. **Maliki'**yi taklit etseler rahat edecekler. Bu akıntılar ne abdestlerini ne de namazlarını bozacak.

Ayrıca, iç çamaşırına akıntı bulaşmış ise, temizini bulmak zor olursa, bunu değiştirmeden namaz kılabilir. **Maliki'**de necaseti temizlemek farz değil. İhtiyaç halinde necasetle namaz kılmak caizdir.

Doğal akıntı nasıl olur?

Soru: Doğal akıntı sarı akıntı mı, rengi nasıl? Evlide bekârda değişir mi? Menopozdan sonra da doğal akıntı olur mu? Bu doğal akıntı nedir, diğerlerinden farkını nasıl anlayacağız?

CEVAP

Nisaiye uzmanı bayan doktor diyor ki:

Doğal akıntı denilen şeyin rengi aslında şeffaf-beyaz arasındadır. Ancak bu akıntı çamaşırdaki veya pamukta birikince ve biraz bekleyince sarımsı renk alır. Dolayısıyla çamaşırdaki görülen sarı renk doğaldır. Evlide bekârda aynıdır. Menopozdan sonra olmaz, ancak eğer hormon hapı kullanılıyorsa, bir rahatsızlık varsa olabilir.

Maliki'de bozmaz

Soru: Kadınların hayzı bittikten sonra, istihaza yani özür hâli oluyor. Normal akıntıları da oluyor. Bunlar için **Maliki'**yi taklit edebilir mi?

CEVAP

Evet, taklit eder ve bu durumlar abdesti bozmaz.

Akıntısı olan

Soru: 13 yaşında buluğa eren kızım akıntıdan dolayı **Maliki** mezhebine uyabilir mi?

CEVAP

Elbette, akıntısı o zaman abdestini bozmaz.

Abdestle ilgili çeşitli sorular

Soru: Namaz âyeti Mekke'de, abdest âyeti ise Medine'de indiğine göre, Mekke'de namaz abdestsiz mi kılınıyordu?

CEVAP

Abdest, Mekke'de [Miracda] namaz ile birlikte farz oldu. Hatta, evvelki ümmetlere de farz idi. Miracdan önce, Eshab-ı kiram da abdestle namaz kıları. Kıyamete kadar, ümmetin ihtilafa düşmemesi için, Maide suresinde emredilerek önemi bildirildi. (Redd-ül-muhtar)

Tuvalet yanında abdest

Soru: Banyomuzda alafranga tuvalet de var. Böyle banyoda abdest alınır mı?

CEVAP

Banyoda tuvalet olsa da, abdest alınır, abdest duaları okunur, gusledilir.

Abdest alana selam

Soru: Abdest alana selam verilir mi?

CEVAP

Evet.

Karanlıkta abdest

Soru: Zifiri karanlıkta abdest almak caiz mi?

CEVAP

Evet.

Abdestmatik

Soru: Abdestmatik aletiyle abdest almanın mahzuru var mıdır?

CEVAP

Şu şartlar yerine getirilirse mahzuru olmaz:

- 1- Her uzuv ayrı ayrı üç kere, ayrı su ile yıkanabiliyorsa,
- 2- Su israf edilmiyorsa,
- 3- Her uzvu yıkarken, delk yapılabiliyorsa yani ovalanabiliyorsa.

Abdestten sonraki vesvese

Soru: Abdestten sonra ara sıra, (Acaba başımı mesh ettim mi?) veya (Abdestim var mı?) diye şüphe eden ne yapar?

CEVAP

Vesvesedir, buna itibar etmez, yeniden abdest almaz.

İhtilam ve abdestli yatmak

Soru: Abdestli yatan ihtilam olmaz mı?

CEVAP

İhtilam olmak tabii haldir. Abdestli yatmakla bir ilgisi yoktur. Yani abdestli yatan da ihtilam olabilir.

Abdestsiz camiye girmek

Soru: Namaz kılip camiden çıkınca abdesti bozulan kimse, camide şemsiyesini unuttuğunu hatırlasa, şemsiyesini almak için camiye abdestsiz girmesi caiz mi?

CEVAP

İhtiyaç olduğu için girip hemen çıkması caizdir.

Hayrını gör

Soru: Abdest almış olana, (Hayrını gör) demek caiz midir?

CEVAP

Evet caizdir; çünkü o bir duadır.

İç sürmesi

Soru: İlmihal'de özür bahsinde, abdesti bozduğu bildirilen iç sürmesi ne demektir?

CEVAP

İç sürmesi, ishal demektir.

Abdesti bozanlar

Soru: Hanefî birinin, diğer üç mezhepte abdesti bozacak şeyi yapınca, mesela yabancı kadının eline veya kendinin yahut çocuğun avret yerine dokununca, ölü yıkayınca, abdesti bozulur mu?

CEVAP

Hayır, kendi mezhebinde bozmayan hususlar, abdesti bozmaz. Ancak, başka mezhepte farz olan bir şeyi yapmak, kendi mezhebimizde mekruh değilse, bunu yapmak müstehab olur.

Yara kabuğunun düşmesi

Soru: Yara kabuğunun düşmesiyle, su değmemiş kuru yer kalacağı için, abdest bozulmuş olur mu?

CEVAP

Hayır, abdest bozulmuş olmaz.

Kullanılan elle mesh

Soru: Abdestte kollardan artan suyla baş mesh edilebilir mi?

CEVAP

Kollardan artan suyla başı mesh etmek caiz değildir. (Redd-ül-muhtar)

Abdest alırken

Soru: Abdest uzuvlarını, bildirilen huduttan daha fazla yıkamak uygun mudur?

CEVAP

Bildirilen huduttan çok fazla yıkamamalı, fakat yüzü, kolları, ayakları yıkarken, farz olan yerlerden biraz fazlasını yıkamak müstehabdır. Mesela, kolları dirsekleri biraz aşarak yıkamak iyi olur, ama aşırı davranıp omuzlara kadar yıkamak uygun olmaz.

Meal abdestsiz tutulmaz

Soru: Latin harfleriyle yazılmış Kur'an-ı kerim meallerini veya tefsirlerini abdestsiz tutmak caiz midir?

CEVAP

Hayır, abdestsiz tutmak caiz değildir.

Abdesti tez almalı

Soru: Kuru yer veya delk edilmemiş, ovulmamış yer kalır endişesiyle, abdest almayı uzatıyorum. Bunun bir sakıncası var mıdır?

CEVAP

Abdest almayı uzatmak vesveseden kaynaklanır. Vesvese ise günahdır. Birkaç dakika içinde almalı. Namazı ise acele etmeden tâdil-i erkâna riayet ederek kılmalı.

Abdestin tez alınması, namazın yavaş kılınması hakkında halk arasında çeşitli sözler söylenir: Mesela, (Abdesti yel gibi, namazı yıl gibi) ve (Abdesti kuş gibi, namazı taş gibi) dendiği gibi, (Abdesti deli gibi almalı, namazı ölü gibi kılmalı) veya (Veli gibi kılmalı) da denir.

Baş mesh etmek

Soru: Kur'anda, abdestin farzları arasında, (Baş mesh etmek) ifadesi geçiyor. **Peygamberimiz**, tatbikatıyla başın ne kadarının mesh edileceğini bildirmemiş mi de, mezheplerde farklılık gösteriyor?

CEVAP

Evet, **Peygamber efendimiz** "sallallahü aleyhi ve sellem", nasıl abdest alındığını tatbiki olarak göstermiştir. Başın tamamını mesh etmiştir. Ancak **Peygamber efendimizin** her yaptığı sünnet olmuyor, farz olanları da yapıyor. **Resulullah** "sallallahü aleyhi ve sellem" başın tamamını sünnet olarak mı, yoksa farz olarak mı mesh etti? Bu durum açıkça bilinemediği için müctehidler, farklı icthad ettiler.

(Abdestte başınızı mesh edin!) âyet-i kerimesi için, İmam-ı Mâlik ile İmam-ı Ahmed bin Hanbel, (Baş denince başın tamamı anlaşılır ve başın tamamını mesh etmek farzdır) şeklinde ictihad ettiler. İmam-ı a'zam hazretleri ise, (Bir şeyin dörtte biri tamamı yerine geçer. Başın dörtte birini mesh eden tamamını mesh etmiş olur) buyurdu. İmam-ı **Şâfiî** ise, (Mesh demek yıkamak demek değildir, ıslak eli sürmektir. Başa bir parmakla sürülse de mesh edilmiş olur) diye ictihad etti.

İmam-ı Mâlik ile İmam-ı Ahmed, (**Resulullah** başın tamamını farz olarak mesh etmiştir) hükmüne varırken, İmam-ı a'zam ve İmam-ı **Şâfiî**, (**Resulullah** başın tamamını sünnet olarak mesh etmiştir) hükmüne vardılar. Diğer iki hak mezhepte farz olduğu için, başın tamamını mesh etmeyi hiç terk etmemelidir.

Abdest gusle bağlıdır

Soru: Abdestin farzları arasında gusletmek olmadığına göre, abdestin sahih olması için, abdestin farzlarına uymak yetmez mi? (Abdestin sahih olması, guslün sahih olmasına bağlıdır) demek yanlış değil mi?

CEVAP

Yanlış değildir. Guslü sahih olmayanın, abdesti de, namazı da sahih olmaz. Yani cünüp olan kimse, gusletmeden sadece abdest alsa, o abdestle namaz kılamaz. Gusül, abdest ve namaz birbirine bağlıdır. Cünüplükten gusletmedikçe, abdest ve namaz geçerli olmaz. Guslün sahih olması için de, gusle mâni olan her şeyi ortadan kaldırmalıdır. Mesela sakız, oje gibi şeyler varsa bunların altına su geçmez ve gusül sahih olmaz. Diş dolgusu da bunlardan biridir. Diş dolgusu olanın, mutlaka **Mâlikî** veya **Şâfiî** mezhebini taklit etmesi gerekir.

Diş çektiren

Soru: (Diş çektiren, abdestinin bozulmaması için, abdest alırken ağızdaki kanı su ile yutmalıdır) deniyor. Niye bize kan yutturuluyor ki? Kan yutulmazsa abdest olmaz mı?

CEVAP

Zaruretsiz kan yutmak da, kan yutturmamak da doğru olmaz. Abdestte ağız yıkamak farz değildir. Kan durmazsa ve vaktin çıkma tehlikesi varsa, böyle bir mazeretle ağız yıkamak gerekmez. Zaten kan yutulsa bile, yine kan çıkar. Yani kan yutmak bir çare değildir. Mazeretinden dolayı, dişine pamuk koyarak, ağızını hiç yıkamadan abdestini alıp namazını kılabilir.

Eğer **Mâlikî**'yi taklit ediyorsa, ağızından kan çıksa da, abdesti bozulmuş olmaz.

Abdestin farz olması

Soru: Namaz âyeti Mekke'de, abdest âyeti ise Medine'de inmiştir. Mekke'de namaz abdestsiz mi kılınyordu?

CEVAP

Hayır, abdestle kılınyorlardı. Abdest almanın farz olduğu **Peygamber efendimize** bildirilmişti. Hattâ önceki ümmetlere de farzdı. Yani namazı abdestsiz kılan ümmet olmadı. Miracdan önce, Eshab-ı kiram da, namazı abdest alarak kıldılar. Eğer abdest âyeti inmeseydi, (Yalnız Kur'an) diyen mezhepsizler, (Kur'anda abdest âyeti yoktur) diyerek Müslümanlara abdestsiz namaz kıldırırlardı.

İşte bunun gibi olumsuz durumların meydana çıkmaması için, abdest âyet-i kerimesi inerek abdestin önemi bildirildi. (Redd-ül-muhtar)

Abdest âyeti gelmeden önce, alınan abdestle ilgili Sahih-i Müslim'deki bir hadis-i şerif şöyledir:

Câbir radiyallahü anh, abdest alıp mestleri üzerine mesh edince (Niçin böyle yaptın?) diye sordular. O da, (Ben **Resulullah**'tan "sallallahü aleyhi ve sellem" böyle gördüm) dedi. Mecmau'I-Beyân adlı eserde deniyor ki:

Resulullah "sallallahü aleyhi ve sellem" bu âyet ininceye kadar her amelini abdestli yapardı. Hattâ sorulan suallere bile abdestsiz **cevap** vermezdi. Şu hâlde abdestin, vahy-i gayri metlû olduğu gibi, eski şeriatlardan beri devam ettiği de anlaşılmaktadır. Çünkü **Resulullah** "sallallahü aleyhi ve sellem" abdest alıp, (İşte bu aldığım abdest, benim ve benden önceki Peygamberlerin abdestidir) buyurmuştur. (Dürer ve Gurer)

Müstehabı yapan, sünneti de yapmış olur

Soru: Kitaplarda, sünnetin sevabının müstehabdan çok fazla olduğu bildiriliyor. Fakat (Rükû ve secde tesbihlerini 3 kere söylemek sünnettir. 5, 7, 9 veya 11 kere söylemek ise müstehabdır. Abdestte ağız yıkarken, dişleri diş fırçasıyla veya başka bir şeyle temizlemek sünnettir. Bu işi misvakla yapmak müstehabdır) deniyor. Müstehabı yapıp da, sünnetten mahrum kalmak doğru olur mu?

CEVAP

Müstehab olanı yapınca, sünnet de yapılmış oluyor, daha fazla sevab alınıyor, sünnetten mahrum kalınmıyor. Daha fazla sevabdan mahrum kalmamak için, müstehabları da yapmaya çalışmalıyız.

"Yel" abdesti bozar

Soru: İlmihal bilgilerine zıt çıkışlarıyla tanınan ilahiyatçı bir hoca, yellenmenin abdesti bozmayacağını köşesinde yazdı. Bu konuda hadis yok mu? Mezheplerin kavli nedir?

CEVAP

Dört mezhepte de yellenmek abdesti bozar. (Mezahib-i Erbea)

Bu konuda hadis-i şerifler de vardır. Birkaçı şöyledir:

(Namaz kılarken yellenen namazdan çıkıp abdest alsın, namazı da iade etsin.) [Tirmizi, Nesai, Ebu Davud, İ.Ahmed, Beyheki, Taberani]

(Yellenenin abdesti bozulur.) [Ebu Davud, İ.Ahmed]

(Şeytan namaz kılanın makadına hafifçe dokunur. O kimse bunu yel zanneder. Böyle durumda, koku veya ses duymadıkça namazınızı bozmayın.) [İ.Ahmed]

MEST ÜZERİNE MESH

Soru: Mest üzerine mesh etmek caiz midir?

CEVAP

Elbette caizdir. **Peygamber efendimiz**, mübarek ayaklarına mest giymiş ve nasıl mesh yapılacağını göstermiştir. Kur'an-ı kerimde namazların nasıl kılınacağı gibi birçok husus yoktur. **Peygamber efendimiz**in yaptığı gibi yapılmıştır. Çünkü Hak teâlâ buyurdu ki:

(Resule itaat eden, Allah'a itaat etmiş olur.) [Nisa 80]

(Peygamberin emrine uyun, nehyettiğinden sakının.) [Haşr 7]

(İndirdiğimi insanlara beyan edesin, açıklayasın) [Nahl 44]

Mest hakkında hadis-i şeriflerde buyuruluyor ki:

(Yahudiler, namaz kılarken nalın veya mest ile ayaklarını örtmezler. Siz onlara muhalefet edin, nalın veya mest giyinin!) [Müslim, Ebu Davud]

(Müşriklere muhalefet edin, namaz kılarken mestlerinizi giyin.) [Hakim]

([Hacda] Nalını olmayan, mestlerini giysin.) [Buhari, Müslim, Ebu Davud, Tirmizi, İmam-ı Ahmed]

Resulullah, misafir iken de, mestlerimizin üzerine meshetmemizi emrederdi. (Nesai, Tirmizi)

Bir yolculuk esnasında, abdest aldıktan sonra, mestlerini göstererek, (Onları temiz olarak [abdestli olarak] giymiştim) buyurup üzerlerine meshetti. (Buhari, Müslim, Ebu Davud)

Peygamber efendimiz mestlerinin üst tarafını meshederdi. (Tirmizi, Ebu Davud)

Peygamber efendimizin abdestte kalın çoraplar ile ayakkabılar üzerine meshettiği de bildirildi. (Nesai)

Süfyan-ı Sevri, İbni Mübarek, imam-ı **Şafii**, imam-ı Ahmed gibi zatlar da kalın çoraplar üstüne mesh edilebileceğini bildirmişlerdir. (Tirmizi)

Soru: Bir arkadaş "Kur'anda abdest alırken ayakların meshedilmesi emrediliyor. Namaz vakitleri de üç olarak bildiriliyor. Şimdiki tatbikat yanlıştır" diyor. Böyle bir şey var mı?

CEVAP

Namaz üç vakittir, ayaklar mesh edilir, diye bir âyet yoktur. Abdest âyetinin meali şöyledir:

(Ey iman edenler, namaza kalktığınızda yüzlerinizi, dirseklere kadar ellerinizi, başlarınızı meshedip topuk kemiklerine kadar ayaklarınızı yıkayın.) [Maide 6]

Peygamber efendimiz senelerce abdest aldı, bir defa çıplak ayaklarına mesh ettiği vaki değildir. Mestlerine mesh ettiği ise vakidir. Bu konuda bir çok sahih hadis vardır. Kur'an-ı kerimi **Resulullah** efendimizden daha iyi anlayan kim vardır ki?

Binlerce sahabe gelmiş binlerce tabiin onlardan görmüş ve binlerce kitap yazılmıştır. Hiç bir kitapta ayaklar mesh edilir diye yazmıyor.

Kur'anda üç vakit namaz var demek de yanlıştır. **Peygamber efendimiz** senelerce beş vakit namaz kılmıştır. Bu konuda da sayısız sahih hadis vardır. Muteber kitaplardan nakil yapmayanlara itibar etmemelidir.

Soru: Mest üzerine mesh etmeyi kabul etmeyen Ehl-i sünnet olamaz mı?

CEVAP

Evet olamaz. Çünkü mest üstüne mesh etmeyi caiz görmek Ehl-i sünnet itikadı içindedir.

Mestin vasıfları nelerdir?

Soru: Mestin vasıfları nelerdir?

CEVAP

Mest, ayağın yıkaması farz olan yerini örten, su geçirmez ayakkabı demektir. Mestin, bir saat yol yürüyünce, ayaktan çıkmayacak şekilde sağlam ve ayağa uygun olması gerekir. Ağaçtan, camdan, madenden mest olamaz. Zira sert şeyle bir saat yürünemez. Tabanı ile ayak üstü veya yalnız tabanı deri kaplanmış çorap üstüne veya sert olup, yürürken aşağı düşmeyen kalın çorap üzerine mesh caizdir.

Soru: Mestteki yırtığın sınırı nedir?

CEVAP

Mestteki yırtık üç parmak girecek kadar olursa o zaman sahih olmaz. İki parmak girecek kadar olursa mahzuru olmaz. Astarı varsa astarı kendisi sayılır.

Soru: Teyemmüm ederek, mest giyenin, su bulununca, abdest alırken mestlere meshetmesi caiz midir?

CEVAP

Teyemmüm ederek, mest giyen, su ile abdest alırken, mesh edemez. Ayaklarını yıkaması gerekir.

Mestteki necaset

Soru: Mestteki necaseti temizlemek gerekir mi? Meshetmek yeterli olur mu?

CEVAP

Mestte namaza mani olacak necaset varsa, temizlemek farzdır. Meshetmekle necaset temizlenmiş olmaz. Yıkamak gerekir.

Soru: Çoraba, çıplak ayağa ve oje üstüne mesh caiz midir?

CEVAP

Mesh, meste ve sargılar üzerine yapılır. Ayağını yıkamak zor gelen kimse, çıplak ayağına veya naylon çoraba mesh edemez. Ojenin üstüne de mesh edemez.

Soru: Maliki'de mestin durumu nasıldır?

CEVAP

Mest deriden olur, yünden olmaz. Mestin üst ve altı meshedilir. Mest, ayağı yıkamak meşakkatinden dolayı değil, sünnete uymak veya soğuktan korunmak niyetiyle giyilir. Maliki'de mestin mesh müddeti yoktur. Cünüp olana kadar çıkarmak gerekmez. Sadece Cuma günleri gusül için çıkarmak sünnettir. Maliki'yi taklit eden, 24 saatten fazla giyemez.

Soru: Mâlikî'de mest üzerine mesh nasıl yapılır?

CEVAP

Mâlikî'de mestin altı da, üstü de mesh edilir. Şu şekilde yapılması uygun olur:

Önce sağ ayak mesh edilir. Bunun için sağ el ıslatılıp, sağ mestin üst ucu kavranır. Sol el de, ıslatılıp avuç içi sağ mestin altına konur. Sağ elin başparmak ucu sol, diğer üç parmak uçları sağ kenarında olarak mestin ağız kısmına kadar elin içiyle çekilir. Bu arada alttaki sol el de, topuğa ve buradan da mestin ağız kısmına kadar çekilir. Daha sonra sol ayak mesh edilir. Sol eli sol mestin üstüne, sağ eli de altına koyarak aynı işlem uygulanır. Bu şekilde mesh edilir.

Soru: Mesti abdestli mi abdestsiz mi giymek lazım?

CEVAP

Mesti abdestli giymek gerekir. Üzerine mesh etmek gerekmez. Abdest bozulup yeniden alırken üstüne mesh edilir.

Soru: Mestin 24 saatlik müddeti, mestin giyildiği saatte mi başlar yoksa, mest giyildikten sonra abdestin bozulduğu an mı başlar?

CEVAP

Abdestin bozulduğu andan itibaren başlar.

Soru: Eğer mest süresi bittiğinde kişi abdestli ise, mesti çıkarıp tamamen abdest mi almalı yeniden? Yoksa sadece ayaklarını yıkasa yeniden mest süresini başlatmış olur mu?

CEVAP

Sadece ayaklarını yıkaması yeterlidir.

Soru: Sık örülmüş ve kalın olan patik ya da yünlü çorap mest olarak kullanılabilir mi?

CEVAP

Mest olarak kullanılabilmesi için çorabın yürürken aşağı düşmeyecek kadar kalın olması ve topukları kapatması lazımdır.

Soru: Piyasada satılan altı plastik olan mestler uygun mu?

CEVAP

Altı deri olan her çeşit çorap da mest olarak kullanılabilir. Askeri potinlere de meshetmek caizdir.

Soru: Abdest alıp mesti giydikten sonra, üzerine de çorap giyiyorum. Abdestim bozulunca ince çorabın üstüne mesh ediyorum. Bu durum abdeste zarar verir mi?

CEVAP

Zarar vermez. Çorap çok ince olup altına su geçirirse, su geçirdiği için zarar vermez. Çorap kalın olup su geçirmezse, üstteki mest hükmünde olduğu için ona mesh etmiş olur.

Soru: Mestin üstündeki çoraba mesh ettikten sonra çıkarsam, ayrıca meste de mesh etmem gerekir mi?

CEVAP

Elbette o zaman meste mesh etmek gerekir. **Maliki**'yi taklit edenler için muvalata mani olmaması için çıkarır çıkarmaz mesh eder.

Soru: Abdest aldıktan sonra mest giysek, sonra abdestimiz bozulsa, tekrar abdest alsak, yatarken mestimizi çıkarsak, abdestimiz bozuluyor. Abdestli olarak yatmak için tekrar abdest mi almalıyız?

CEVAP

Sadece ayakları yıkamak kâfidir. Ama bundan daha kolayı da vardır:

Mesti çıkarmadan yatağa girersen, okunacak duaları okur veya okumazsın. Sonra mestleri çıkarırsanız, abdestli yatmış olursunuz. Abdest sıkışırken de böyle yapılır. Yani yatağa girilir, hemen yataktan çıkıp ihtiyacımızı giderip gelince yine abdestli yatmış oluruz. Abdestli yatmak demek, uyuyana kadar abdestli durmak demek değildir. Abdestli yatağa girip hemen abdestimiz bozulsa yatağa abdestli girmiş oluruz, ölürsük şehit sevabı alırız. Onun için hep abdestli yatmalıdır. Mest ile yatağa girilip, yatakta mest çıkarılırsa abdestli yatılmış olur.

Soru: **Maliki**'yi taklit edenler için mestin müddeti 24 saat mi, yoksa süresiz mi?

CEVAP

24 saattir. Çünkü **Hanefi**'den çıkmış değiliz.

Soru: Mest üstüne mest giymek **Şafii**'de caiz değildir. Mest içine çorap giymek de mest hükmünde mi?

CEVAP

Mest içine çorap giyilir. Çorap mest hükmünde değil.

Soru: Mesti her zaman giymek caiz mi?

CEVAP

Mesti sırf soğuktan korunmak için değil, yazın bile giyinmek caizdir.

Soru: **Maliki**'de mestin üstüne giyilen çoraba, mesh caiz mi?

CEVAP

Evet.

Soru: Ayaktaki kan durunca, mestleri giyse, sonra ayağının kanadığını anlasa, abdest alırken bu mestlere mesh caiz mi?

CEVAP

Evet.

Soru: Ayakları yıkamak, mest üstüne meshden evla mı?

CEVAP

Elbette evladır. Ancak bazen meshedip rafizilere muhalefet için giyilirse, meshetmek evladır.

Soru: Abdestsiz iken, ayaklarını yıkayıp mestlerini giyen, daha sonra ayaklarını yıkamadan abdest alsa, abdesti sahih olur mu?

CEVAP

Evet **Hanefi**'ye göre sahih olur.

Soru: Çalışan bayanların ince çorap üzerine mesh etmeleri caiz mi?

CEVAP

Çoraba mesh olmaz. Abdest almak zor ise **Hanbeli** mezhebi taklit edilerek öğle ile ikindiye, akşam ile yatsıyı birleştirip kılar. Yani öğle vakti müsaitse ikindiye de öğle vakti kılar. Akşamı kılmaması zor ise yatsı vakti gece eve gelince evinde kılar.

Soru: Maliki mezhebine göre mest müddetinin süresiz olması taklit eden **hanefi** için de geçerli midir?

CEVAP

Geçerli değildir, çünkü **Hanefi** mezhebinden çıkmamıştır, ama unutarak birkaç gün kılmışsa, bunu **Maliki**'ye göre kıldım derse mahzuru olmaz.

Mezhep taklidinde esas şu: Taklit edilen mezhebin farzlarına ve müfsidlerine [bozanlarına] uyulur. Kendi mezhebimizin ise hepsine uymak gerekir.

Soru: Maliki'yi taklit ediyorum. Unutarak mestleri 24 saatten fazla giymişim. Kıldığım namaz ve okuduğum Kur'an ne olacak?

CEVAP

Maliki'de mestin müddeti sonsuzdur. Unutarak bir ay bile mestleri çıkarmasanız namazlarınız sahih olur. Okuduğunuz Kur'an boşa gitmez. Unutmak şer'i özürdür. Unutarak namazı kaçırsak günah olmaz. Unutarak yiyip içsek oruç bozulmuş olmaz.

Soru: Mesti çıkardıktan sonra abdest mi alınmalı yoksa sadece ayakları yıkamak kâfi mi?

CEVAP

Eğer abdest varsa sadece ayaklar yıkanır, abdest yoksa, yeniden abdest almak gerekir.

Soru: Kadınların yolculukta abdest alması güç olabiliyor, bu durumda ayakkabının üzerinden mesh etmek uygun olur mu?

CEVAP

Ayakkabının mest hükmünde olması için, bot olması lazım yani topuk kemiklerini geçmesi lazım. O zaman mesh yapılabilir. Tabii ayakkabıyı da abdestli iken giymek şarttır. Yollarda bacak görülmesin diye çorapla birlikte ayak yıkanabilir. Buna da imkan yoksa iki namaz cem edilir.

Soru: Doktorun tavsiye ettiği varis çorabı sıkı ve giyilmesi oldukça zahmetlidir. Sabah yataktan kalkınca giyilmesi ve akşam yatarken çıkarılması gerekiyor. Hasta bu çorap üzerine mesh edebilir mi?

CEVAP

Edemez. Çorap mest denilen ince mestler var. O mestleri varis çorabının üzerine giyerse mest üstüne mesheder.

Soru: Doktor, giyip çıkarılması çok zor bir ayakkabı verdi. Bu ayakkabıyla birlikte çoraba mesh caiz mi? Yani ayakkabıyla çorap mest hükmüne girer mi?

CEVAP

Evet girer. Mesh, ayakkabının üstüne yapılır, eli çekerken boğaz kısmı da çorabın üstüne gelir.

Soru: Diğer hak mezheplerimize göre meshin hükümleri nasıldır?

CEVAP

Maliki'de guslü bozan bir şey olmazsa, ayağa giyilen meste ömür boyu meshetmek caizdir. Diğer mezheplerde, mukimken bir günden, misafirken üç günden fazla meshetmek caiz olmaz.

Soru: Unutup mukimken mestlere 24 saatten fazla mesh edenin namazları sahih olur mu?

CEVAP

Sahihtir. Unutmak özür olduğu için (Bu namazları **Maliki**'ye göre kıldım) derse sahihtir.

Soru: Naylon çorabın altı deri olsa, mest hükmünde olur mu?

CEVAP

Hanefi'de caizdir.

Soru: Bir ayağının ön tarafı kesik olanın mest giymesi caiz midir?

CEVAP

Caiz değildir. Parmakları olmayan ayağa mest giyilmez. Öteki ayağa mest giyilince onu mesh etmek ve bu ayağı da yıkamak olmaz. Yani ikisini de yıkamak gerekir. Eğer bir ayağı tamamen yoksa, abdestte yıkanacak yer olmadığı için tek ayağa mest giymek caiz olur. (**Hindiyye**)

Soru: Abdestli olarak mestlerimi giydim, az sonra abdestim bozuldu. Aradan 22 saat geçtikten sonra sefere çıktım. Seferde mestlerime 72 saat mi, yoksa $72-22 = 50$ saat mi mesh edebilirim?

CEVAP

50 saat daha mestlerinize mesh edebilirsiniz.

Soru: Seferde 48 saat yani iki gün mestlerime mesh ettim. Sonra mukim oldum, bir gün daha mestlerime mesh edebilir miyim?

CEVAP

Edemezsiniz. Çünkü mestin müddeti bitmiştir. İslam Ahlakı kitabındaki ifade şöyledir:

Bir gün bir gece mesh etmiş olan misafir, mukim olunca, bunlara mesh edemez.

Soru: Mestin ne kadarını mesh etmek farzdır? Sünnet üzere mesh nasıl yapılır?

CEVAP

Mestin elin üç parmağı eninde ve boyunda olması farzdır. Yani bir kimse, yaş elinin dört parmağını mestin üstüne koymakla farz yerine gelmiş olur. Sünnet üzere mesh etmek için de, sağ

elin yaş beş parmağı, sağ mest üzerine, sol elin parmakları da, sol mest üzerine, boylu boyunca yapıştırılıp, ayak parmakları üzerine gelen ucundan, bacağa doğru çekilir. Böyle yapınca sünnete de uyulmuş olur.

Soru: (Varis çorabına mesh edilebilir. Çünkü altı yara hükmündedir) diyorlar. Böyle bir şey mümkün olur mu?

CEVAP

Varis çorabı hiç ayaktan çıkmayacak diye bir şey yok. Gece yatarken çıkarılır. Bir abdest alacak kadar çıkarmanın da mahzuru olmadığını doktorlar söylüyor. Bu bakımdan varis çoraba mesh edilmez.

Eğer salih ve uzman bir doktor, (Abdest alacak kadar bir zaman da yine varis çorabı çıkarılamaz) derse, orası yara gibi olur, mesh etmek caiz olur.

Seferde meste mesh

Soru: Sabah abdest alıp mestleri giyen kimsenin öğleye doğru abdesti bozulsa, yatsı vakti de sefere çıksa, bu mestin üzerine kaç gün daha mesh edebilir?

CEVAP

24 saat geçmeden sefere çıkınca, mesh müddetini 72 saate tamamlar.

Mestteki yırtığın sınırı ne kadardır?

Soru: Mestteki yırtığın sınırı nedir?

CEVAP

Hanefî'de, mestteki yırtık, üç parmak girecek kadar olursa, mesh etmek sahih olmaz. İki parmak girecek kadar delik olursa, mahzuru olmaz. Astarı varsa, o kısım da mest sayılır, yırtık sayılmaz.

Bir mestin birkaç yerinde küçük yırtıklar olsa, bunlar toplanınca üç parmak kadar olursa, buna mesh etmek caiz olmaz. Bir mestte iki parmak, diğer mestte de iki veya bir parmak görünecek kadar yırtık varsa, bunlara mesh edilebilir. Mesh caiz olmayan yırtık, üç parmağın ucu değil, tamamı görünecek kadardır.

Şâfiî'de, mestin hiç yırtığı, deliği olmaması gerekir. **Mâlikî**'de ise, yırtık, ayağın üçte birinden azsa, mesh caiz olur. **Mâlikî**'yi taklit eden **Hanefî**'nin ise, bu hususta kendi mezhebindeki şartlara uyması lazımdır. **Mâlikî**'nin kavline uyarsa, **Hanefî**'ye göre sahih olmaz. Çünkü **Hanefî**'de, üç parmak girecek kadar ve daha fazla delik olursa, meste mesh etmek caiz olmaz.

Mest ve ruhsat

Soru: Ruhsatlardan faydalanmak için, mestlere mesh etmek, ayakları yıkamaktan evla mıdır?

CEVAP

Bu husus, mezheplerde farklıdır. **Hanbelî** mezhebine göre, mestler üzerine mesh etmek, ayakları yıkamaktan daha faziletlidir. Çünkü Allahü teâlâ, insanların kendilerine tanınan ruhsatlara

sarılmalarını ve böylelikle ilâhî nimetlerin şuuruna vararak şükretmelerini ister. Üç hadis-i şerif meali şöyledir:

(Allahü teâlâ, ruhsatla da amel edilmesini sever.) [Beyheki]

(Allahü teâlânın verdiği kolaylık ve ruhsatlardan faydalanın!) [Buhari]

(Ruhsatlardan faydalanmayan, Arafat Dağı kadar günah işlemiş olur.) [Taberani]

(Sünnetimi kabul etmeyen benden değildir) hadis-i şerifi de, (Ruhsat, izin verilen şeyleri kabul etmeyip, kendine sıkıntı veren sünnetime uymamış olur) demektir. (Müslim)

Hanefî'de ise, ayakları yıkamak, mestlere mesh etmekten evladır. Ancak meste mesh etmeyi kabul etmeyen bid'at ehline karşı, onlara sünneti göstermek niyetiyle, mestlere mesh etmek, ayakları yıkamaktan evladır. Soğukta kalıp ayaklar yıkanınca bir rahatsızlık olacaksa veya mest, bazı sıkıntıları önleyecekse, o zaman mestlere meshi tercih etmelidir.

Mest sünnetini yerine getirmek için, ömürde bir defa da olsa, mest giymelidir.

Çorap mestler

Soru: Piyasada satılan çorap mestlerin altı deri olmadığı için, bu mestlere mesh etmenin caiz olmadığı söyleniyor. Bu mestlere mesh etmek caiz değil midir?

CEVAP

Mestin altının deri olması şart değildir. Mest vasfı varsa, bunlara mesh etmek caiz olur.

Hanefî'de bir meste mesh etmenin sahih olması için, mestin, bir saat yol yürüyünce, ayaktan çıkmayacak şekilde sağlam olması gerekir. Sert olup, yürürken aşağı düşmeyen kalın çorap üzerine mesh caizdir.

Piyasadaki çorap mestler, bu vasma haizse, bunları kullanmanın mahzuru olmaz.

Ayaklar mesh edilmez, yıkanır

Soru: Maide sûresinin 6. âyetini, (Ayakları yıkamak değil, mesh etmek farzdır) diye yorumlamak ve (Mestlere mesh edilmez) demek yanlış değil mi?

CEVAP

Elbette yanlıştır. Dinde, bid'at ehlinin yorumları değil, **Resulullah**'ın hadis-i şerifleri ve bunları açıklayan Ehl-i sünnet âlimlerinin bildirdiği hükümler geçerlidir. Kur'an-ı kerimi en iyi açıklayan **Resulullah** "sallallahü aleyhi ve sellem", ayakların yıkanması gerektiğini bildirmiş ve tatbikî olarak da göstermiştir. İmam-ı Kurtubî hazretleri, (**Resulullah**'ın uygulamasında sabit olan hüküm, ayakları mesh etmek değil, yıkamaktır) buyurdu. (Cami-ul-ahkâm)

Üç hadis-i şerif de şöyledir:

(Mümin, abdestte yüzünü yıkayınca, gözüyle işlediği günahlar sularla yüzünden dökülür, ellerini yıkayınca elleriyle işlediği günahlar, ayaklarını yıkayınca da yürüyerek işlediği bütün günahları sularla dökülür. Abdest tamamlanınca günahlarından temizlenmiş olur.) [Müslim, Tirmizî, Muvatta]

(Abdest alırken ağızına, burnuna su çekip yüzünü yıkayınca, bu uzuvlarla işlediği günahlar sularla dökülür. Dirseklere kadar kollarını yıkayınca, günahları parmakların uçlarından, başını mesh

edince, saçlarından, topuklarına kadar ayaklarını yıkayınca, günahları sularla birlikte akar gider.) [Müslim, Nesaî, İbni Mace, Muvatta]

Hazret-i Osman abdest alırken, üç defa ellerini yıkadı, sonra üç defa ağzını ve burnunun içini, sonra üç defa yüzünü, üç defa dirseklerine kadar sağ ve sol kolunu yıkadı, sonra da başının tamamını mesh edip üç defa sağ ayağını, üç defa sol ayağını topuklarına kadar yıkadı. Sonra, (**Resulullah** böyle abdest alıyor) dedi. (Buhârî, Müslim, Ebu Davud, Tirmizî)

Mesh, ayaklara değil, mestlere yapılır. **Resulullah**, mestlere mesh etmiş, mestlere nasıl mesh edileceğini de bildirmiş, (Böyle mesh edersiniz) buyurmuştur. Eshab-ı kiram da aynısını uygulamıştır. İmam-ı a'zam hazretleri, (Ehl-i sünnet itikadı şöyledir: İki kayınpederin, yani hazret-i Ebu Bekir'le hazret-i Ömer'in en üstün olduklarına inanmak, iki damadı yani hazret-i Osman'la hazret-i Ali'yi sevmek, ayaklara giyilen meste mesh etmenin caiz olduğuna inanmak, iyi kötü her Müslüman imamın arkasında namaz kılmaktır) buyurdu. (Kurret-ül ayneyn, Mektubat-ı Rabbânî 2/36)

Resulullah "sallallahü aleyhi ve sellem", mestlerin üstünü mesh edince, (Yâ Resulallah, yoksa ayaklarınızı yıkamayı unuttunuz mu?) dediler, (Hayır, unutmadım. Allahü teâlâ, bana, mestlerin üstüne mesh etmemi emretti) buyurdu. (Buhârî, Müslim, Ebu Davud, Tirmizî, Nesaî, Muvatta)

Peygamber efendimiz "sallallahü aleyhi ve sellem", fetih gününde abdestte mestlerine mesh edince, Hazret-i Ömer "radiyallahü anh", (Yâ Resulallah, bugün yeni bir şey yaptınız) dedi. **Peygamber efendimiz**, (Yâ Ömer, doğru yaptım) buyurdu. (Müslim, Ebu Davud, Tirmizî, Nesaî)

Hazret-i Mugire ibni Şu'be "radiyallahü anh" anlatır: Ayaklarını yıkaması için **Resulullah**'ın mestlerini çıkarmak istedim. Bana, (Hayır, çıkarma, mestlerimi abdestli olarak giydim) buyurup üstlerine mesh etti. (Buhârî, Müslim)

Resulullah "sallallahü aleyhi ve sellem" abdest aldı, ayaklarındaki, Habeş sultanı Necâşi'nin hediye ettiği siyah mestlerin üstüne mesh etti. (Ebu Davud, Ahmed, Tirmizî)

Hazret-i Âişe validemize "radiyallahü anhâ", seferde mestler üzerine meshin müddeti sorulunca, (Ebu Talib'in oğluna sorun, çünkü o, seferde **Resulullah**'ın yanında çok bulundu) buyurdu. Hazret-i Ali'ye "radiyallahü anh" soruldu. O da, (**Resulullah**, mesh müddetini seferi olan için üç gün [72 saat]; mukim olan için de bir gün [24 saat] olarak bildirdi) dedi. (Müslim, Nesaî)

Bir hadis-i şerifte buyuruluyor ki:

(Meste mesh müddeti, seferi için üç gün, mukim için bir gündür.) [Buhârî, Müslim, Tirmizî, Ebu Davud, Nesaî]

Hazret-i Ali "radiyallahü anh" buyurdu ki: (Din, akılla, görüşle olsaydı, mestin üstünü değil de, altını mesh etmek gerekirdi. Hâlbuki **Resulullah**, mestlerinin üstünü mesh ederdi.) [Ebu Davud]

Eshab-ı kiramdan Hazret-i Ali, İbni Mes'ud, Berâ, Enes, Ebû Umâme ve Sehl bin Sa'd "radiyallahü anhüm" gibi zatlar, mest vasfına haiz kalın çoraba da meshi caiz görmüşlerdir. İmam-ı Süfyan-ı Sevrî, İmam-ı İbni Mübarek, İmam-ı Şâfiî, İmam-ı Ahmed ve İmam-ı İshak gibi âlimler de, aynı hükmü bildirmişlerdir. (Ebu Davud, Tirmizî)

Hanefî mezhebinde de mest vasfına haiz kalın çoraba mesh etmek caizdir.

Meste mesh etmek

Soru: Mâlikî'de mestin sadece üstünü mesh etmekle ilgili bir kavil var mıdır?

CEVAP

Evet, Mâlikî'de, (Mestin altını da mesh etmek müstehab veya sünnettir) kavli de vardır. Yani bu kavle göre, daha önce sadece mestin üstü mesh edilerek kılınan namazları iade etmek gerekmez. Fakat bundan sonra altını da mesh etmelidir.

Tek ayağa mest olmaz

Soru: Bir ayağı kesik olan, öteki ayağına mest giyebilir mi? Bir de mestin biri ayaktan çıkınca, onu yıkayıp ötekine mesh etmek caiz olur mu?

CEVAP

Mestin biri ayaktan çıkınca, iki ayağı da yıkamak lazımdır. Bir ayağı kesik olan, diğer ayağına mest giyip onun üzerine mesh edemez.

MEZHEP TAKLİDİ

Soru: Bir kimse, diş dolgusunun gusle mani olduğunu bilmeden 9-10 sene diş dolgulu hâlde namaz kılsa, fakat Mâlikî veya Şâfiî mezhebini taklit etmek gerektiğini yeni öğrense, kıldığı bu namazları, kaza etmesi gerekir mi?

CEVAP

Elbette kaza etmesi gerekir. Bununla beraber, hiç kazamız olmasa bile, ömür boyu kaza namazı kılmanın ve sünnetleri kılarken kazaya da niyet etmenin mahzuru olmaz.

Bizim de o namazlardan mekruh kıldıklarımız olabilir. Sünnet veya müstehablardan birini yapmamış olabiliriz. Kaza kılmakla bunlar da telafi edilmiş olur. Çünkü İmam-ı Rabbani hazretleri, (İmam-ı a'zam Ebu Hanife hazretleri, abdestin edeblerinden birini terk ettiği için kırk yıllık namazı kaza etmiştir) buyuruyor.

O namazlarda hiçbir eksikimiz olmasa da, sünnetleri kılarken kazaya da niyet edince, sünnet de kılınmış olur. (Redd-ül muhtar)

Soru: Dolgu sebebiyle Şâfiî'yi taklit ederken, daha kolay diye, Şâfiî'yi bırakıp, Maliki'yi taklit uygun mu?

CEVAP

Evet, uygundur.

Maliki mezhebini taklit

Soru: Diş dolgusunun dışında da Maliki mezhebi taklit edilebilir mi ve taklit edilirken nelere dikkat etmelidir?

CEVAP: El-fıkhu alel-mezâhib-il-erbe'a'da diyor ki:

"Maliki mezhebinde, seferde, şiddetli yağmurda, karanlıkta, çamurlu gecelerde, Arafât ve Müzdelifede, öğle ile ikindi ve akşam ile yatsı namazları cem edilir. Seferin üç günden az olması da

câizdir. Deniz yolculuğunda cem câiz değildir. Yağmurda ve çamurda, yatsıyı camide akşam ile birlikte cemaat ile kılmak câiz olur. Vitri vaktinde kılar. **Şafii**de, cem' için, seferin 80 kilometre olması lâzımdır.

El-mukaddemet-ül-izziyyede diyor ki:

“**Maliki** mezhebinde, bir kabdaki temiz suya necaset düşse, üç vafından biri değişmez ise, bununla abdest ve gusül sahih, lâkin mekruhtur. Mâ-i müstamel de böyledir. Helâya sol ayakla ve başı örtülü girilir. Eti yenen hayvanların bevli ve pisliği temizdir. Bunların ve insanın ölüsü ve kemikleri ve tırnakları, boynuz ve derileri ve meni, mezî ve alkollü içkiler necistir. Necis yere serili kalın şey üzerinde ve avuç içinden az kan, irin bulaşınca namaz sahih olur. Gusle başlarken niyet etmek, bütün vücudu delk etmek, avuç içi veya havlu ile hafif sıvamak, muvalat, aralıksız yıkamak ve saçı, sakalı hilallemek, sık örülü saç çözülp her tarafını hilallemek farzdır. Ağız, burun ve kulak içini ve saçları yıkamak sünnettir. Yıkamadık yer kaldığını bir ay sonra bile hatırlayınca, yalnız orayı hemen yıkar. Hemen yıkamazsa, guslü bâtil olur. Her gusülden evvel veya sonra abdest alınır.”

Maliki mezhebinde, ikinci kavle göre, her necaset, ne kadar çok olsa dahi, namaza mâni değildir. Yıkaması farz değil, sünnettir.

Abdeste başlarken veya yüzü yıkarken niyet etmek ve başın hepsini ve sarkan saçları, kulak üstündeki deriyi ve altındaki deri görünen hafif sakalı mesh etmek, kesif sakalı yıkamak, muvalat yani azaları ard arda yıkamak, yıkanan yerleri, kurumadan evvel delk etmek de farzdır. Örülü saç çözülmaz. Avuç ve parmak içleri ile zekere dokunmak, abdest aldığıında veya bozulduğunda şüphe etmek, oğlanın veya mahrem olmayan genç kadının derisine veya saçına şehvet ile dokunmak, abdesti bozar. Lezzet kastetmeden dokunursa ve dokunurken lezzet duymazsa, abdesti bozulmaz.

Yolda, nakil vâsitalarında ve alış verişte temas korkusu olan **Şâfiî**, **Hanefi** veya **maliki** mezhebini taklit etmelidir. Bedenden kan ve diğer şeyler çıkması abdesti bozamaz. Kulakların içi ve dışı, yeni ıslatılmış parmak ile mesh edilir. Tırnak kesince, tıraş olunca abdest bozulmaz. Sakal tıraşında ihtilâflıdır. El ile istibra vaciptir. Teyemmüm ederek giyilen mest üzerine mesh edilmez. Mesh müddeti yoktur. İkinci vakti isfirâr vaktine kadardır. Yatsının âhır vakti, gecenin ilk sülüsüdür. Mekke'de olanın Kâbeye, Mekke'de olmayanın Kâbe cihetine dönmesi farzdır. Namaza başlarken Allahü ekber demek, Fâtiha okumak, kavmede dikilmek, celsede oturmak, oturarak bir tarafa selâm vermek ve selâm verirken Esselâmü aleyküm demek farzdır. İlk iki rekâta Zamm-ı sûre okumak, iki teşehhütte oturmak, tahıyyat ve salevat okumak ve ikinci selâm sünnettir. Sabah ikinci rekâta sessiz kunut okumak, teşehhütte şehadet parmağı kaldırmak müstehabtır. Sünneti unutulunca, secde-i sehv lâzım olur. Bayram ve cenaze namazları sünnettir. Fasık, imam olamaz. Başka mezhepteki imama ve özürülü olan imama uymak câizdir.

Malikide sefer mesafesi, **Şafii**de olduğu gibi, seksen kilometredir. Günah olmayan seferde dört rekât farzları iki kılmak sünnettir. Dört gün kalmağa niyet ettiği mahalde mukim olur. Misafir ile mukimin birbirlerine imam olmaları mekruhtur. **Maliki**yi taklit eden **Hanefi** misafir ile mukim, birbirlerine imam olurlar. İki namazı cem etmemek efdaldır. Vitir namazı ve bayramda onbeş namazın farzından sonra tekbîr-i teşrîk sünnettir.

Bir ibadeti yaparken, başka bir mezhebi taklit etmek, kendi mezhebenden ayrılmak değildir. O mezhebin, farzlarına ve müfsidlerine tâbi olmak demektir. Vaciblerde, mekruhlarda ve sünnetlerde,

kendi mezhebine uyar. Meselâ, **Maliki**yi taklit eden **Hanefi** misafirin, dört gün kalmaya niyet ettiği yerde, farzları dört rekât kılması farz olduğu için, dört kılar. Mukim olana uyması veya imam olması, **Maliki**de mekruh, **Hanefi**de sünnet olduğu için, kendi mezhebine uyararak, cemaat ile kılabilir. Bir ibadeti yaparken, başka mezhebi taklit etmek için, kendi mezhebine göre yapmakta haraç, meşakkat bulunması lâzımdır. Meşakkat, zorluk yok iken, taklit edilmez.

Soru: Diş dolgusu, elde olmadan yel ve idrar kaçırma yani gelen yeli ve idrarı tutamama, kan irin gibi herhangi bir akıntı sebebiyle **Maliki**'yi taklit eden, nelere dikkat eder?

CEVAP

Maliki mezhebini taklit eden **Hanefi**, sadece gusülde, abdestte ve namazda, kendi mezhebinin şartlarına ilaveten **Maliki**'nin **farzlarına** uyup **müfsitlerinden** (abdesti ve namazı bozan şeylerden) kaçar. Diğer hususları aynen **Hanefi** gibi yapar. Sünnet ve mekruhlarda kendi mezhebine uyar.

Hanefi'den farklı olan durumlar şunlardır:

1- Gusülde niyet, muvalat ve delk farzdır.

a) Gusül, abdest ve namaza başlarken niyette **Maliki** mezhebine uymaya niyet etmelidir. [Abdest aldıktan veya guslettikten yahut namaz kıldıktan sonra, **Maliki**'ye uymaya niyet etmediğini hatırlasa, (Bu abdesti veya guslü **Maliki**'ye göre aldım, namazı **Maliki**'ye göre kıldım) derse, yeniden abdest alması, gusletmesi veya namaz kılması gerekmez.]

Niyet, gusle başlarken yapılır. Unutulursa gusülden sonra hatırladığı zaman niyet etmesi de sahihtir. Gusle başlarken cünüplükten temizlenmeye diye niyet edilir; cünüp olduğunu bilerek gusleden, zaten buna niyet etmiş demektir.

Muvalat, uzuvları ara vermeden yıkamaktır.

Delk, yıkanan yerleri el veya havlu ile hafif sıvazlamaktır. Dokunmak da delk yerine geçer.

b) Gusülde saç hilallemek, [saç arasına iki elin parmaklarını sokup çekmek] farzdır. [Hilallemek, tarakla da yapılabilir.]

c) Kadın, gusülde, saçların dibine, yani başındaki deriye su ulaşabiliyorsa, saçındaki örgüyü çözmez. Yani, örülü saçın dibi ıslanınca, çözmeden örgünün üstünü ıslatmak yeterlidir. Saç dibi ıslanmazsa, örgüyü açmak gerekir. Örülmemiş saçların her tarafını da yıkamak farzdır. [**Hanefi**'de de böyledir.]

d) Gusülde yıkamadık yer kaldığını bir ay sonra bile hatırlasa, yalnız orayı hemen yıkaması gerekir. Yıkamazsa guslü bâtil olur.

2- Abdestte; niyet, muvalat, delk, başın tamamını meshetmek farzdır. Niyet; elleri, ağız, burnu veya yüzü yıkarken yapılır.

a) Abdestte kaşların ve kirpiklerin altındaki deriyi yıkamak, kulak arkasıyla saç arasındaki deriyi ve kulak memesini önündeki saç ve deriyi mesh farzdır.

b) Altında deri görünen hafif sakalı mesh, kesif sakalı yıkamak farzdır.

c) Kadın, saçının hepsini mesheder. Örülü saçını açmaz. Örgünün üstünden mesheder.

d) Ayak parmaklarını hilallemek müstehaptır. Abdest alırken el parmakları açılıp kapandığı için kendiliğinden delk meydana gelir. Ayrıca hilallemek gerekmez. Hilallemenin mahzuru olmaz.

3- a) Oğlana, hanımına veya yabancı kadına [Cildine veya saçlarına] şehvetle dokunan erkeğin, erkeklere şehvetle dokunan kadının abdesti bozulur. Şehvetsiz dokunursa abdest bozulmaz. [Kendi ön edep yerine, elinin içiyle veya parmak içleriyle dokunan erkeğin abdesti bozulur.]

b) Kan, irin, sarı su hastalık sebebiyle çıkarsa, yel elde olmadan kaçarsa yani tutulmasa, idrar tutulmasa, bunlar abdesti bozamaz. Bunun gibi, kadınlardaki akıntı da abdesti bozamaz.

c) Saç tıraşı olunca, tırnak kesilince abdest bozulmaz. Sakal tıraşı olunca bozar diyen âlimler de olduğu için, jilette veya ustura ile sakal tıraşı olunca, abdest almak iyi olur.

d) Abdesti bozulduğunu bilip, sonra abdest aldığında şüphe ederse, abdest alması gerekir. Abdest aldım mı almadım mı, abdestim bozuldu mu, bozulmadı mı diye şüphe edenin abdesti bozulmuş olur. Eğer, abdest aldığı ve bozulmadığını hatırlarsa abdesti bozulmuş olmaz.

e) **Hanefi'**de, namazda iken uyumak abdesti bozmaz. Namaz dışında yan yatarak, bir şeye dayanarak uyumak abdesti bozar; fakat **Maliki'**de, namazda da, namaz dışında da olsa, uyku ağır değilse bozamaz. Ağır ise bozar. Mesela tehiyyatta uyuyup kalırsa abdesti bozulur; ama hafif şekilde uyusa, abdesti bozulmaz.

f) (**Yatsı nemâzının vakti**), İmâmeyne göre, işâ-i evvelden, yani garbdaki zahiri üfuk hattı üzerinde, kırmızılık kaybolduktan sonra başlar. Diğer üç mezhepte de böyledir. İmâm-ı a'zama göre, işâ-i sâni'den, yani beyazlık kaybolduktan sonra başlar. **Hanefi**de, şer'î gecenin sonuna, yani fecr-i sâdıkın ağarmasına kadardır. Kırmızılığın kaybolması, güneşin üst kenarının, üfk-ı sathînin altında, onyedinci derece irtifâ'a indiği vaktır. Bundan sonra, yani ondokuz derece irtifâ'a inince, beyazlık kaybolur. **Şafii** mezhebinde yatsı namazının âhir vakti, şer'î gecenin yarısına kadar diyenler vardır. Yatsıyı, şer'î gecenin yarısından sonra kılmak, bunlara göre câiz değildir. **Hanefi**de ise, mekruhtur. **Maliki**de şer'î gecenin sonuna kadar kılmak sahih ise de, üçte birinden sonra kılmak günahdır.

4- Teyemmüm, namaz vakti girdikten sonra yapılır.

5- a) Mestin üst ve altı tamamen meshedilir. Mesti, ayağı yıkamak meşakkatinden dolayı giymek sahih olmaz. Sünnete uymak veya soğuktan korunmak niyetiyle giymek gerekir. Hiç niyet etmeden giyse, sonra bu mesti sünnete uymak niyetiyle giydim dese yine niyeti sahih olur.

b) Mest üzerinde hiç necaset olmaması gerekir, mestin temiz olması farzdır.

c) Mest deri den olur, yünden olmaz.

d) **Maliki'**de mestin mesh müddeti yoktur. Cünüp olana kadar çıkarmak gerekmez. Sadece Cuma günleri gusül için çıkarmak sünnettir. **Maliki'**yi taklit eden, 24 saatten fazla giyemez. Çünkü kendi mezhebi olan **Hanefi'**den çıkmış sayılmaz.

6- Namazda her rekatta Fatıha okumak, iki secde arasında oturmak, rükuda, secdelerde tumaninet, yani sakin durmak ve namaz sonunda selam vermek farzdır. [Cemaat, imam arkasında Fatıha okumaz. Aynı **Hanefiler** gibi yapılıncı bu farzlar da yerine gelmiş olur.]

7- El üzerine secde sahih değildir. **Şafii** ve **Hanbeli'**de de böyledir. **Hanefi'**de tenzihen mekruhtur.

8- Fâsik veya bid'at ehli imama uymak sahih değildir.

9- Maliki'yi taklit eden, bir ihtiyaç olunca seferde **Maliki**'yi taklit ederek iki namazı cem edebilir.

10- Seferde giriş çıkış günü hariç, 4 gün veya daha fazla kalmaya niyet eden mukimdir. 4 günden önce biteceğini sandığı işi için gittiği yerde, belki yarın giderim diye 18 günden çok kalınca mukim olur.

11- Seferde 10 gün kalan 15 günden az kaldığı için **Hanefi**'ye göre misafir sayılırsa da **Maliki**'ye göre mukim sayılır. Çünkü giriş-çıkış günleri hariç, **4 gün veya daha fazla kalmaya niyet eden Maliki'de mukim olur. 3 gün veya daha az kalırsa seferi olur.** Eğer **Hanefi**'ye uyup, 3 günden fazla kaldığı yerde 2 rekat kılsa, namaz sahih olmaz. Çünkü **Maliki**'de mukim olanın 4 rekat kılması farzdır. **Hanefi**'de ise seferde 4 rekat kılmak mekruhtur. **Maliki** farz dediği için farza uyulur, 4 rekat olarak kılınır.

Giriş çıkış gününde ölçü imsak vaktidir. Gün, oruçta olduğu gibi imsak vaktinde başlar. Ertesi günü imsak vaktine kadar devam eder.

Mesela, İstanbul'a imsak vaktinden sonra, sabah ezanı okunurken giren kimse, giriş günü olduğu için o günü saymaz. Eğer imsak vaktinden önce girerse, imsak vaktinden sonraki gün giriş günü olmaz. İmsak vaktinden sonra çıkarsa, o gün çıkış günüdür.

Demek bir kimse, bir yere güneş doğarken girse, o gün giriş günü olduğu için hesaba katmaz. Üç gün kaldıktan sonra, dördüncü günü imsak vaktinden sonra, mesela güneş doğarken oradan çıkarsa, giriş-çıkış günleri sayılmadığı için o kimse, üç gün o yerde kalmıştır ve seferidir. ([Menahic-ül-ibad](#))

80 km'lik mesafeye gidince **Maliki**'de seferi olursa da, **Hanefi**'de seferi olmaz. Burada **Maliki**'ye uyup 2 rekat kılınırsa, **Hanefi**'ye göre namaz sahih olmaz, 4 rekat kılması farzdır.

Bir mezhebi taklit, kendi mezhebinden çıkıp, o mezhebe girmek demek değildir. O mezhepteki taklit edilen meselenin yalnız farzlarına ve müfsitlerine uyulur. **Hanefi**'de sünnet olan bir şey, **Maliki**'de mekruh olsa da yapılır. Mesela:

a) **Hanefi** mezhebinde, namaz kılarken, Fatihadan önce, E'üzü Besmele çekmek sünnet, **Maliki**'de mekruhtur. **Maliki**'yi taklit eden, E'üzü Besmele okur.

b) **Maliki**'de Sübhaneke okumak mekruh, **Hanefi**'de sünnettir. **Maliki**'yi taklit eden Sübhaneke okur.

c) Bir kadının muayyen hâli 13 gün devam ediyorsa, bu kadının **Hanefi**'ye göre 10 günden sonrakiler özür olduğu için gusledip namazlarını kılar. **Maliki**'de, muayyen hâl 15 güne kadardır. 15 güne kadar kan kesilmeden namaz kılamaz. Böyle kadın, 15 güne kadar kan kesilmezse, bekler. 16. günü gusledip namaza başlar. **Hanefi**'nin farz dediği 10 günden sonrakileri de kaza eder. Nifastaki durum da aynıdır. Yani **Maliki**'ye göre nifas olup da **Hanefi**'ye göre nifas olmayan günlerde kılınamayan namazlar sonradan kaza edilir. Böylece her iki mezhebin farzlarına uyulmuş, müfsitlerinden kaçılmış olur.

Maliki'de abdestte niyetin vakti

Soru: Maliki'de abdestte niyetin ilk ve son vakti ne zamandır?

CEVAP

Elleri yıkarken, ağza veya burna su verirken veya yüzü yıkarken de niyet edilebilir. Unutulursa, ne zaman hatırlanırsa o zaman niyet edilirse, abdest sahih olur. Gusülde de böyledir, yani gusle başlarken niyet etmeyi unutan, gusülden sonra ne zaman hatırlarsa, bir saat sonra veya bir gün yahut bir ay sonra hatırlasa, hatırladığı zaman niyet ederse niyeti sahih olur.

Mezhep taklidinin lüzumu

Soru: Diş dolgusu olan, Maliki mezhebini taklit ederek gusledince, guslü sahih olduğuna göre, bu sahih gusülle abdest alıp namaz kılamaz mı? Niye abdestte ve namazda da taklit etmek gerekiyor?

CEVAP

Gusül, abdest ve namaz, birbirine bağlıdır. Bunlardan biri yoksa namazı sahih olmaz.

Eğer abdestte Maliki'nin farz ve müfsitlerine uymamışsa, sadece Hanefi'ye uymuşsa, böyle abdestle kılınan namaz, Maliki'ye göre de, Hanefi'ye göre de sahih olmaz. Maliki'ye göre abdesti yok, Hanefi'ye göre de guslü yoktur. Bir mezhebe göre, üçü de sahih olmalıdır.

Din kitaplarımızda da bu husus şöyle bildirilmiştir:

1- Bir işi bir mezhebe göre yaparken, bu mezhebin, bu işin sahih olması için koyduğu şartların hepsini yapması gerekir. Bunlardan biri yapılmazsa, bu iş sahih olmaz. (Hulasat-üt-tahkik)

2- Bir işi bir mezhebe göre yaparken, başka bir mezhebi de taklit etmek gerekiyorsa, iki mezhepte de batıl olacak bir şey yapmamak şarttır. Abdestte, Şafii mezhebini taklit ederek, uzuvlarını ovmayan kimse, kadına eli değince, Maliki'ye göre abdest bozulmaz diyerek namaz kılsa, bu namazı batıl olur; çünkü kadına dokunduğu için Şafii'ye göre, uzuvlarını ovmadığı için de Maliki'ye göre abdesti sahih değildir. (Tahrir)

3- Bir iş için, başka mezhep taklit edildiği zaman, o mezhebin bu iş için koyduğu şartların hepsine uymak gerekir. Bu şartlardan biri eksikse, ibadet sahih olmaz; çünkü meşakkat olunca, mezheplerin kolaylıklarını yapmak, zaruret olmadıkça, ancak bütün şartları yerine getirmekle caiz olur. (Mizan-ül-kübra)

Maliki'de abdestin bozulması

Soru: Maliki'de karşı cinse şehvetle dokununca abdest bozulur deniyor. Şehvetsiz dokunur da şehvet hâsıl olursa, yine abdest bozulmuş mu olur? Bir taraf şehvetlense, öteki taraf şehvetlenmese, ikisinin de mi abdesti bozulur?

CEVAP

Lezzet kastıyla dokunur da, lezzet hâsıl olmasa, yine abdesti bozulur. Lezzet kastetmeden dokunur da, lezzet hâsıl olursa yine abdest bozulmuş olur.

Karşı tarafın niyetini ve durumunu bilemeyiz. Bizi, bizim abdestimiz ilgilendirir. Şehvetle tutmuşsak veya şehvetsiz tutup da şehvetlenmişsek abdestimiz bozulur.

Muvalat nedir?

Soru: Maliki mezhebinde farz olan muvalat nedir?

CEVAP

Muvalat, her uzvu, birbiri arkasından ara vermeden, acele olarak yıkamaktır. Başka bir ifade ile, normal şartlar altında, bir önce yıkadığı uzuv kuruyacak kadar ara vermemektir.

Çok kısa zamanda yapılan bir iş, muvalata engel olmaz. Mesela, abdest alırken kapıdan biri girse, gelenin kim olduğuna bakılsa, muvalata mani olmaz. Musluktan su kesilse, kovadaki suyu almak veya bitişik odadaki musluğa gidip, o musluktan abdest almak, muvalatı engellemez. Normal şartlarda, bir uzuv kuruyacak kadar ara verilirse, muvalata mani olur. Abdest alırken çorabın birini veya ikisini çıkarmak muvalata mani olmaz.

Uzuvların kuruyup kurumaması mutlak ölçü değildir. Çünkü sıcak ve rüzgarlı havada, uzuvlar hemen kuruyabilir. Yahut soğuk ve rüzgarsız bir yerde, uzuvlar geç kuruyabilir. Uzuvlar kurumadı diye, başka bir iş yapmak muvalata mani olur. Hararetli vücutta, uzuv tez kuruyabilir. Demek ki, kuruyup kurumaması kesin ölçü değildir.

İbni Âbidin hazretleri de, **Hanefi**'ye göre muvalatı anlatırken, (Toprakla teyemmüm ederken de, su ile yıkamak olmadığı halde, normal şartlarda bir uzuv kuruyacak kadar ara vermek muvalata manidir) buyuruyor.

Mâlikî'de guslemeden

Soru: Mâlikî'yi taklit eden bir erkek, banyoya girip niyet ettikten sonra, avret yerlerini yıkasa, sonra abdest alıp gusletse, niyetten sonra aldığı bu abdestle namaz kılabilir mi?

CEVAP

Elbette kılar. Normal gusül de böyle olur zaten. Niyet etmekle abdest alınmış olmaz. Niyet edip, avret yerini yıkayınca, abdestsiz olduğu için abdest bozulmuş olmaz. Abdest aldıktan sonra, erkek ön avret yerine dokunursa, o zaman namaz abdesti bozulur. Avret yerini yıkayıp abdest aldıktan sonra da zaten artık dokunmaya gerek yoktur. Unutarak dokunursa, o zaman namaz abdesti bozulur, ama guslü yine sahihtir.

Maliki'de vitir

Soru: Maliki mezhebinde, kaza borcu olanın sünnet kılması haramdır. **Maliki**'de vitir namazı, vacib değil sünnet olduğu için, **Maliki**'yi taklit eden **Hanefi**'nin, vitir yerine de kaza kılması gerekmez mi?

CEVAP

Hayır. **Hanefi**'de vitir vacibdir. **Maliki**'yi taklit eden, vitir namazını da vacib niyetiyle kılar. Başka bir mezhebi taklit eden, kendi mezhebinden çıkmış sayılmaz. Kendi mezhebinin her şeyine, taklit ettiği mezhebinse, sadece farzlarına ve müfsidlerine yani ibadeti bozan hususlarına uyar.

Soru: Dışimde dolgu olduğu için **Maliki** mezhebini taklit ediyordum. Şimdi dolgumu çektirdim. **Maliki** mezhebini taklit etmem gerekir mi?

CEVAP

Gerekmez. Dolgu gitti, taklit de bitti.

Bunun gibi, cünüp olma ihtimali kalmayan ihtiyar bir dul kadın, dış dolgusu yaptırırsa, **Maliki** mezhebini taklit etmesi gerekmez. Akıl baliğ olmamış çocukların da taklid etmesi gerekmez. Ama alışmaları için taklit etmelerinde mahzur olmaz. Çünkü dış dolgusu olmasa da, her zaman, imkân nispetinde dört mezhebin şartlarına da uymaya çalışmak iyi olur. Kendi mezhebinde mekruh olmayan bir şey, başka mezhepte farz ise, bunu yapmak da müstehab olur.

Malikide abdest alırken, niyet, uzuvlarını ovmak, peş peşe yıkamak, başın tamamını mesh etmek farzdır. **Şafii**de ise sıra ile yıkamak da farzdır. **Hanbeli**'de Besmele çekmek de farzdır.

Bunlar uygulanırsa dört mezhebe uygun abdest alınmış olur.

Maliki'yi taklit ile ilgili okuyucu sualleri

Soru: İlmihal'de (Abdestte, kulak memesi hizasındaki deri ve saçlar, **Hanefi**'de yüzdendir. Yıkamak farzdır. **Maliki**'de baştandır, meshetmek farzdır) deniyor. Kulağı da mesh etmek farz mıdır?

CEVAP

Abdestte, kulak ile saç arasında kalan arkadaki ve üsteki saçsız deriyi ve kulak memesi önündeki saç ve deriyi mesh farzdır. Yüz yıkanırken zaten kulak memesi hizasındaki deri yıkanmış oluyor. Yıkamak mesh yerine de geçer. Ayrıca mesh etmek gerekmez.

Baş mesh edilirken de eller kulaklara kadar götürülünce saçlı deri ile birlikte kulağın arkasındaki ve üstündeki saçsız deri de mesh edilmiş olur.

Yani kulağın kendisini mesh etmek farz değildir. Yukarıda belirtilen şekilde, üstteki ve yanlardaki saç ile kulak arasındaki saçsız deriyi mesh farzdır.

Mâlikî'de secde-i sehv

Soru: (Mâlikî'yi taklit eden **Hanefi**, secde-i sehv yaparken selam verirse, namazdan çıkmış olacağı için namazı bozulmuş olur) deniyor. Bu doğru mudur?

CEVAP

Doğru değildir. **Mâlikî**'de selam verirken namazdan çıkmaya niyet etmek farzdır. Ama secde-i sehv yaparken namazdan çıkmaya niyet etmiyoruz. Selam verip namaza devam ediyoruz. Bu bakımdan secde-i sehv için selam vermek namazı bozmaz.

Mâlikî'de sakal tıraşı

Soru: **Mâlikî**'yi taklit eden, usturayla, jiletle veya makineyle sakal tıraşı olsa abdesti bozulur mu? İlmihal'de, **Mâlikî** mezhebi için, (Sakal tıraşının abdesti bozması ihtilafıdır) deniyor. İhtilafı ne demek?

CEVAP

(Sakal tıraşı olmak abdesti bozar diyen müctehid âlimler olduğu gibi, bozmaz diyen âlimler de vardır) demektir. İhtiyata riayet etmek, yani vakit müsaitse tıraştan sonra abdest almak iyi olur. Ustura veya makine fark etmez.

Mâlikî'ye niyet

Soru: Diş dolgusundan dolayı **Mâlikî**'yi taklit eden kimsenin semavî özürleri olsa, mesela, idrar kaçırma, yel tutamama, yarasından, çıbanından, basurundan kan akma, bunlar için de **Mâlikî**'yi taklit edebilir mi? Hepsini için ayrı niyet gerekir mi? Sadece, (**Mâlikî**'yi taklit ediyorum) diye niyet etmek kâfi değil mi?

CEVAP

Evet, kâfidir. Bu hususu da merhum hocamıza sormuştuk. Böyle birden fazla özür için de **Mâlikî**'yi taklit edebileceğimizi ve tek niyetin yeterli olacağını bildirmişlerdi. Mesela, diş dolgusu için taklit edenin yarasından kan akıyorsa, **Mâlikî**'de özür sahibi olup, tekrar abdest alması gerekmez. Diş dolgusu olsun veya olmasın birkaç özrü olanın hepsi için (**Mâlikî**'yi taklit ediyorum) diye niyet etmesi yeter. Her özür için ayrı niyete gerek yoktur.

Mezhep taklit ederken

Soru: Mâlikî'de gusülde ağzın içini yıkamak farz olmadığı için, diş dolgusu sebebiyle **Maliki**'yi taklit eden gusülde ağzını yıkamasa, bir mahzuru olur mu?

CEVAP

Elbette mahzuru olur, çünkü bir konuda başka bir mezhebi de taklid eden, kendi mezhebinden çıkmış olmaz. **Hanefî** mezhebinden çıkmadığı için ağzını yıkaması gerekir.

Mâlikî'de guslederken

Soru: **Mâlikî**'yi taklit eden bir erkek, banyoya girip niyet ettikten sonra avret yerlerini yıkasa, sonra abdest alıp gusletse, o abdestle namaz kılabilir mi?

CEVAP

Elbette kılar. Vesveseli kimseler, niyet ettikten sonra avret yerimize dokunduğumuz için o abdestle namaz kılınmaz sanıyorlar. Niyet etmekle abdest alınmış olmaz. Niyetten sonra abdest de alırsa, o zaman abdest almış olur. Niyet edip avret yerine dokununca, olmayan abdest nasıl bozulmuş olur ki? Abdest aldıktan sonra, erkek ön avret yerine dokunursa, o zaman abdest bozulur. Niyet ettikten sonra dokunmakla bozulmaz.

Taklide devam

Soru: Diş dolgusu sebebiyle **Mâlikî**'yi taklit edenin, hangi durumlarda artık taklit etmesi gerekmez?

CEVAP

Taklide devam etmesi gereken durumlar:

- 1- Diş dolgusu olduğu müddetçe taklide devam eder.
- 2- Yaşlı dul kadın, artık hiç cünüp olmasa da, dişinde dolgu var iken, son guslü **Hanefî**'ye uygun olmadığı için, yine taklide devam eder.

Taklidi bırakması gereken durumlar:

1- Dolguları düşen, gusletse veya sadece ağzını yıkasa, **Hanefi**'ye göre de guslü sahih olacağı için, taklide devam etmez.

2- Çok yaşlı erkek veya dul kadın, dolgu yaptırsalar bile, eğer hiç cünüp olmayacaklarsa, artık bunların taklide devam etmeleri gerekmez. Fakat cuma ve bayram günlerinde, Arafat'ta ve ihrama girerken gusletmek sünnettir.

Bunlar, herhangi bir sebeple cünüp olurlarsa taklit gerekir.

Şehvetle dokunmak

Soru: **Maliki**'de şehvetle karşı cinse dokununca abdest bozuluyor. İkisinden biri şehvet duymazsa, onun abdesti de bozulur mu?

CEVAP

Şehvet duymayan tarafın abdesti bozulmaz, hangi taraf şehvetlenmişse, sadece onun abdesti bozulur. (Mezahib-il-erbaa)

Semavi özürünün abdesti

Soru: Basur, çiban, yara veya herhangi bir akıntısı olanın abdesti, **Maliki**'de, vakit çıkınca mı bozulur?

CEVAP

Hayır, vakit çıkmakla veya yeni bir vakit girmekle abdest bozulmuş olmaz. Abdesti bozan başka bir şey olmazsa, sabah aldığı abdestle, yatsıyı da kılabilir.

Namazı kaçırmamak için

Soru: **Maliki**'yi taklit edenin, abdestliyken elini bıçak kesse, abdesti bozulmaz mı?

CEVAP

Vakit darsa, namaz vaktini kaçırmamak için o abdestle namaz kılması caiz olur.

Kaşların altını yıkamak

Soru: Kaşlarım kalın ve gür. **Mâlikî**'yi de taklit ediyorum. Gusülde, kaşları da parmaklarımla delk etmem veya tarakla taramam gerekir mi?

CEVAP

Evet, gerekir.

Lif ve muvalat

Soru: Guslederken kir çıkarmak için sabunlanarak lifle yıkanmak muvalata mani midir?

CEVAP

Muvalat, **Hanefî**'de sünnet, **Mâlikî**'de farzdır. Muvalat nedir?

Muvalat, her uzvu, birbiri arkasından ara vermeden, başka işle meşgul olmadan acele olarak yıkamaktır. Diğer bir ifadeyle, normal şartlar altında, bir önceki yıkadığı uzuv kuruyacak kadar ara vermemektir. Uzuv kurumasa da, fazla ara verilmesi muvalata manidir.

Çok kısa zamanda yapılan bir iş, muvalata engel olmaz. Mesela, abdest alırken kapıdan biri girse, dönüp gelenin kim olduğuna bakılsa, muvalata mani olmaz. Musluktan su kesilse, kovadaki suyu almak veya hemen bitişik odadaki musluğa gidip, o musluktan abdest almak, muvalatı engellemez. Bunun için çorabı abdestten sonra giymelidir. Fakat abdest alırken çorabın birini veya ikisini çıkarmak muvalata mani olmaz. Çünkü abdestle ilgili iş yapılıyor. Çorabı giymek gibi abdestten ayrı iş yapılmıyor.

Uzuvların kuruyup kurumaması mutlak ölçü değildir. Çünkü sıcak ve rüzgârlı havada, uzuvlar hemen kuruyabilir. Yahut soğuk ve rüzgârsız bir yerde, uzuvlar geç kuruyabilir. Uzuvlar kurumadı diye, başka bir iş yapmak muvalata mani olur. Hararetli vücutta, uzuv tez kuruyabilir. Demek ki, kuruyup kurumaması kesin ölçü değildir. Kuruyacak kadar yıkamaya ara vermek muvalata manidir.

İbni Âbidin hazretleri de, **Hanefi**'ye göre muvalatı anlatırken, (Toprakla teyemmüm ederken de, su ile yıkamak olmadığı hâlde, normal şartlarda bir uzuv kuruyacak kadar ara vermek muvalata manidir) buyuruyor.

Bir kimse, banyoya girince, önce gusledip sonra kir için sabunlanarak yıkanırsa muvalata mani olmaz. Yahut önce kirlerini temizleyip sonra gusletmesi de yine muvalata mani olmaz.

Lifi sabunlayıp bir uzvu yıkarken, iki uzvu yıkamak arasında bir uzvun kuruyacağı kadar uzun bir zaman geçerse, liflenmek muvalata mani olur. Kir çıkarmak için sabunla yıkanmak guslün dışında bir iştir. Önce gusledip sonra sabunla, lifle, keseyle yıkanmanın mahzuru olmaz.

Toprağa secde

Soru: (**Mâlikî**'de toprak cinsinden bir şey üzerine secde etmek farzdır. Bunun için **Mâlikî**'yi taklit eden **Hanefî**'nin de halı veya seccade üzerine secde etmesi sahih olmaz) deniyor. Doğru mu?

CEVAP

Hayır. **Mâlikî**'de halı, pösteki gibi yer cinsinden olmayan bir şey üzerine secde edilmesi mekruhtur. **Mâlikî**'yi taklit eden **Hanefî**, **Mâlikî**'nin sadece farz ve müfsitlerine uyar. Sünnet ve mekruhlarda kendi mezhebine tâbi olduğu için, **Mâlikî**'yi taklit eden **Hanefî**'nin yün halı üzerinde namaz kılması mekruh değildir.

İdrar ve mezi kaçırmak

Soru: Elde olmadan idrar kaçırmak, **Mâlikî**'yi taklit edenin abdestini bozmuyor. Erkekler tuvaletten çıkınca istibra yapmazsa, elde olmadan idrar çıkabiliyor ve yine, elde olmadan mezi de gelebiliyor. Bunlar niye abdesti bozuyor?

CEVAP

Mâlikî'de, abdesti bozan şeyler, hastalıkla çıkarsa abdesti bozamaz. Mesela soğuktan veya hastalıktan mezi sızarsa abdest bozulmaz. Şehvetle sızarsa bozulur.

Prostat hastasının elde olmadan idrar kaçırmayla, yeni tuvaletten çıkıp istibra yapmayanın idrar kaçırmayla farklıdır. Birincisi hastalıktan dolayı, öteki ise istibra yapmadığı için idrar kaçırıyor. Yani istibra yapmayanın idrar kaçırmayla, hastalıktan dolayı değildir. Bunun için abdesti bozuyor. Mezi de bir hastalıktan dolayı gelirse yahut elde olmadan idrar veya yel kaçarsa, **Mâlikî**'de abdest bozulmaz. Ama düşünmekle, sürtünmekle mezi gelirse abdesti bozar.

Abdeste ayaktan başlamak

Soru: Hanefi'de ve Mâlikî'de, tertip yani sırayla yıkamak farz olmadığı için abdeste ayaktan başlayarak alsak, Mâlikî'de yüzü yıkarken niyet farz olduğu için yüzü yıkarken niyet etsek, mekruh olmakla birlikte abdestimiz sahih olur mu?

CEVAP

Hanefi'ye göre mekruh olarak sahih olur, Mâlikî'ye göre sahih olmaz. Çünkü Mâlikî'de niyet farz olup, yıkanması farz olan ayaklar ve kollar, niyetsiz yıkanmış, baş da, niyetsiz mesh edilmiştir.

Yıkanmadık yer görülse

Soru: Maliki'yi taklit eden, abdest alıp namaz kıldıktan bir ay sonra, elinde yağlı boya görse, boyayı kazıyıp yıkasa, kıldığı namaz ve abdesti sahih mi?

CEVAP

Evet sahihtir.

Diş çektirmek

Soru: Bugün öğleye doğru dişimi çektirdim, çektirdikten sonra diş etinde kanamalar devam ediyor. Maliki'yi taklit ediyorum. Öğleyi kaçırmamak için, abdest aldım namazımı kıldım. Ve kanama hâlâ devam ediyor. Kıldığım öğle namazının kazasını kılmam gerekir değil mi?

CEVAP

Abdestiniz bile bozulmamıştır. O abdestle ikindiye de akşamı da kılabilirsiniz. Tabii abdesti bozan başka bir şey olmamışsa. Kanamak Maliki'de abdesti bozmaz. Namazı kaza etmeniz gerekmez.

Niyeti unutan

Soru: Mâlikî mezhebini taklit eden kimse, gusülde veya abdestte, Mâlikî mezhebine uymayı yahut hem buna, hem de gusle veya abdeste niyet etmeyi unutursa, gusül veya abdest bittikten sonra veya 3-5 gün sonra hatırlasa, hatırladığı zaman, (Bu abdesti, guslü Maliki'ye göre aldım) diye niyet ederse, sahih olur mu?

CEVAP

Evet, sahih olur.

Soru: Maliki'yi taklit eden için teyemmümde farklılık var mı?

CEVAP

Teyemmümde farklılık yoktur. Sadece vakit girdikten sonra teyemmüm yapılır ve her vakit namaz için yeniden teyemmüm etmesi lazım olur.

DİŞ DOLGUSU VE ZARURET

Soru: Bir arkadaş, diş dolgusunun zaruret olmadığını, yaradaki sargıya benzetilemeyeceğini, çünkü diğer hak mezheplerden ikisinde çıkış yolu bulunduğunu söyleyerek şöyle diyor:

(Derinin üstünü yıkamak dört mezhepte de farzdır. Hiçbir mezhepte çıkış yolu olmadığı için, bu durum zaruret olup, yara üzerindeki sargının altını yıkamak gerekmez. Böyle meseleler karşısında, önce kendi mezhebimizde, bu konuda zayıf da olsa, bir kavil var mı diye bakılır, zayıf kavil de yoksa, diğer mezheplere bakılır. Hiçbir mezhepte çıkış yolu bulunmazsa, o zaman zaruret olur. Diş dolgusu için başka mezheplerde çıkış yolu vardır. **Mâlikî** ve **Şâfiî**'de gusülde ağzın içini yıkamak farz değildir. Bundan dolayı diş dolgusuna zaruret demek ve sargıya benzetmek yanlıştır.)

Bu bilgi doğru mudur?

CEVAP

Evet, doğrudur.

Dolgu yaptıran

Soru: **Hanefi** mezhebinde olan bir kişinin, dolgu yaptırtmasının hemen ardından, (**Maliki** mezhebini taklit ederek) gusül abdesti almasına gerek var mıdır?

CEVAP

Cünüp olana kadar lüzum yoktur. Ancak hemen taklit etmesinde de mahzur olmaz.

Diş çürüğünü tedavi

Soru: Diş çürüğü, bir yara, bir hastalık olduğuna göre, diş dolgusu zaruret değil midir?

CEVAP

Diş çürüğünü tedavi ettirmek elbette zarurettir, çünkü çürük, başka hastalıklara sebep olarak, ölüme kadar götürebilir. Diş dolgusuyla diş çürüğünün tedavisi ayrı şeydir. Diş dolgusu, çürüğü tedavi etmiyor. Dolgu, diş çürüğü tedavi edildikten sonra yapılıyor. Tedavi ile dolgu karıştırılmamalı. Çürüğün tedavisi zarurettir, dolgu ise bir ihtiyaçtır. Bunun için dolgu yaptıranın, gusül, abdest ve namazda **Mâlikî** veya **Şâfiî** mezhebini taklit etmesi gerekir.

İhtiyaç olunca, zaruret olmasa da başka mezhebi taklit caiz ve lazım olur. (**Redd-ül Muhtar**)

Fıkıh kitapları ve gusül

Soru: Diş dolgusu gusle mani midir değil midir? Delilli olarak bildirebilir misiniz?

CEVAP

Fıkıh kitaplarındaki ifadeler şöyledir:

Dişler arasında yemek artığı kalıp, altı yıkanamazsa, gusül caiz olur. Çünkü, su akıcı olup, bu artıkların altına sızar. Fakat bu artıklar, katılaşmış ise, gusül caiz olmaz. Çünkü su, bunun altına sızmaz. Bunda zaruret ve güçlük de yoktur. (**Halebi-yi kebir**)

Dişlerin arasında, diş kovuğunda katılaşmış yemek artığı bulunursa, gusül sahih olmaz. (**Kadıhan**)

Diş arasındaki yemek kırıntısı katılaşır da, suyu geçirmezse, gusle mani olur. (**Mec. Zühdiyye**)

Dürr-ül-muhtar'ın, (**Diş çukurundaki şey, gusle zarar vermez diyen olmuş ise de, bu şey, katı olup, altına su geçmez ise, guslü caiz olmaz**) ifadesini İbni Abidin hazretleri şöyle açıklıyor:

Zarar vermez denilmesi; su, dişteki şeyin altına sızıp, ıslatacağı içindir. Hulasat-ül-fetava'da da, böyle yazmaktadır. Bu fetvadan da anlaşılıyor ki, altına su geçmezse, gusül caiz olmaz. Hilye'de ve Münyet-ül-musalli şerhinde de böyle yazılıdır. (Redd-ül Muhtar)

Merakıl-felah'ı açıklayan **Tahtavi**, (Diş çukurundaki yemek artıklarının altına su geçerse, gusül caiz olur. Bunlar, sert olup altına su geçmez ise, gusül caiz olmaz. Feth-ul-kadir'de de böyle yazılıdır) diyor.

Yine **Tahtavi**, (Dürr-ül-muhtar) hasiyesinde buyuruyor ki:

Diş çukuruna giren yemek parçası altına su sızacağı için gusle mani olmaz. Suyun sızdığına şüphe varsa, bunları çıkarıp orayı yıkamalı.

Mecmua-i Cedide'nin hicri 1329 tarihli ilaveli baskısındaki diş dolgusunun gusle mani olmadığı yazılıdır. Bahsedilen ifade, bu kitabın 1299 tarihli ilk baskısında yoktur. O baskıya, ittihatçıların adamı mason Musa Kazım tarafından sokulmuştur. İttihatçıların adamlarına itibar edilmez.

(Altın, gümüş veya plastik diş yaptırmak caiz ise, gusül de caiz olur) demek yanlıştır. İmam-ı Rabbanî hazretleri, (**Hanefi mezhebinin usul-i fıkhında, şartsız bildirilen bir haber, şartlı olarak anlaşılır**) buyuruyor. Fıkıh kitaplarında, (**Geyik eti yemek caizdir**) buyuruluyor. Hüküm şartsız olarak bildirilmiştir. Geyik eti caiz diye; canlı bir geyiği tutup, bir ayağını kesip yemek caiz olmaz. Ehl-i kitap dışındaki gayri müslim keserse veya kendiliğinden ölürse, leş olacağı için yine yenmez. Besmelesiz kesilirse yine yenmez. Görüldüğü gibi geyik etinin yenmesi için bir çok şart vardır.

(**Harbde ölen şehit olur**) hadis-i şerifi şartsız bildirildiğine göre, bazı şartları var demektir. Mesela mümin olmayan, harbde de ölse şehit olmaz. (**Gümüş yüzük erkeklere de caizdir**) hükmü de şartsız olarak bildirilmiştir. Yüzüğün ağırlığı 4,8 gramdan fazla olmamalıdır. Eğer yüzük çok sıkı olursa, altına su geçirmediği için alınan abdest veya gusül sahih olmaz. Böyle dar olan yüzüğü oynatarak veya çıkartarak altına su geçirmek şarttır. (**Gümüş yüzük caizdir**) diye altını yıkamaya lüzum yoktur şeklinde anlamak yanlış olur. Bunun gibi, (**Sallanan dişi, altın tel ile bağlamak caiz**) denince, bunun da bazı şartlarının olduğu anlaşılır. Altına su geçip geçmediğine bakılır. Yüzüğün altına su geçmeyince; abdest ve gusül sahih olmadığı gibi, ağzın içinde kuru yer kalınca gusül sahih olmaz. Bunun için diş dolgusu olanın, (**ağzın içini yıkamak gusülde farz değil**) diyen bir mezhebi, mesela **Maliki**'yi taklit etmesi gerekir.

Dişlerin arasındaki yemek kırıntıları

Soru: Diş kovuğundaki yemek kırıntılarının altına su geçer mi? Gusle mâni olur mu?

CEVAP

Dişlerin arasındaki yemek kırıntılarının altına su geçer, gusle mâni olmaz. Eğer aylarca, yıllarca temizlenmeyip kuru hamur hâline gelip altına su geçirmezse, o zaman temizlemek gerekir. Temizlenmezse gusle mâni olur. (Mecmua-i Zühdiyye, Kadıhan, Tahtavî, Feth-ul-kadir)

Dişi oyuk olan ve bu oyukta yemek artığı kalmış veya dişlerinin arasında yiyecek parçası kalmış olan kimselerin gusülleri sahihtir. Zâhidî'de de böyledir. İhtiyata uygun olan ise, oyuk yerlerden yemek artığını çıkartıp, suyu oraya kadar ulaştırmaktır. Feth-ül-kadîr'de de böyledir. Burundaki kuru kir ise gusle mânidir. Zâhidî'de de böyledir. (Fetava-i Hindiyye)

Dürr-ül-muhtar'ın, ("Diş çukurundaki şey, gusle zarar vermez" diyen olmuşsa da, bu şey, katı olup, altına su geçmezse guslü caiz olmaz) ifadesini İbni Âbidin hazretleri şöyle açıklıyor:

(Zarar vermez) denilmesi; su, dişteki şeyin altına sızıp, ıslatacağı içindir. Hulasat-ül-fetava'da da, böyle yazmaktadır. Bu fetvadan da anlaşılıyor ki, altına su geçmezse, gusül caiz olmaz. Hilye'de ve Münyet-ül-musalli şerhinde de böyle yazılıdır. (Redd-ül Muhtar)

İstisnasız bütün kitaplar, (Ağzın içinde ve vücudun herhangi bir yerinde su geçirmeyen bir madde bulunursa, gusle mâni olur) diyor. Mesela oje gusle mânidir. Ağızdaki dolgu diş de gusle mânidir. Diş dolgusunu yaraya benzetmek, sargı gibi demek, cahillikten ve taassuptandır. Ojeyi de yaraya benzetiyorlar, üstünü mesh ediyorlar ve dinimizi oyuncak hâline getiriyorlar.

Diş dolgusu yaraya benzetilemez. (Kaplamanın altındaki yara yıkanmaz, mesh kâfi gelir) demek cahilliktir. Vücuttaki yaraların üstüne konan sargıya mesh edilir. Yara iyi olduktan sonra, sargıya mesh caiz olmaz. Eğer bu sargıyı kaldırmakta da bir güçlük olursa, sargıyı çıkarıncaya kadar altını yıkamak gerekmez. Çünkü bu zaruretle, yani yarayı tedavi etmek, eski hâline getirmek için konulmuştur. Kaplama ve dolgu ise, dişi eski hâline getirmiyor. Hasta veya oyuk dişin, o hâliyle bir müddet daha kullanılmasını sağlıyor. Eğer dolgu, dişin çürüğünü kaldırıp eski hâline getirseydi, sargı gibi zaruret olurdu.

Kaplama üstüne mesh etmek, yara üzerine mesh etmek gibi değildir. Bunun için sargıyla dolgu birbirine kıyas edilemez. (Ayaktaki meste mesh edildiği gibi dişe de mesh edilir) demek de çok yanlış olur. Mesh, yalnız ayaktaki meste yapılır, oje üstüne veya kaplama diş üstüne yapılmaz. Mezhebimizin hükümlerinin dışına çıkarak, reformlar yapmak çok tehlikelidir.

Derinin üstünü yıkamak dört mezhepte de farzdır. Hiçbir mezhepte çıkış yolu olmadığı için, bu durum zaruret olup, yara üzerindeki sargının altını yıkamak gerekmez. Hiçbir mezhepte çıkış yolu bulunmazsa, o zaman zaruret olur. Diş dolgusu için başka mezheplerde çıkış yolu vardır. **Mâlikî** ve **Şâfiî**'de gusülde ağzın içini yıkamak farz değildir. Diş dolgusu olan bu iki mezhepten birini taklid ederse, guslü sahih olur.

Hiç zararı olmaz

Soru: Günümüzdeki Müslümanlar olarak fıkıh bilgimiz yok gibi, yani çok az. Diş dolgusu veya kaplaması olanların, **Maliki** veya **Şafii** mezhebini taklit etmeleri gerektiğini delilleriyle yazıyorsunuz. Başkaları da kendilerine göre delil gösteriyorlar. Siz bunların da yanlış olduğunu ispat ediyorsunuz. Ancak bizim gibi fıkıh bilgisi olmayanlar, bu delillerden fazla bir şey anlamıyoruz. Bizim için mantıklı bir izah yapar mısınız?

CEVAP

Dini hükümlerde dindeki 4 delile bakılır. Sizin için şu kadarını söyleyelim: Dört mezhebimiz haktır. Kendi mezhebimizde yapmamızda sıkıntı olan bir işi, bunlardan birine uyararak yapabiliriz. Dünyalık işlerimizde ihtiyata riayet etmemek ahmaklık olduğu gibi, ibadetlerde de ihtiyata riayet etmemek ahmaklık olur.

Hanefi mezhebinde ağzın içini gusülde yıkamak farzdır. İğne ucu kadar kuru yer kalsa gusül sahih olmaz. Bunun için diş dolgusu olanların, gusülde ağzın içini yıkamak farz değil diyen **Maliki** veya **Şafii** mezhebine uymaları gerekir. Bizim naklettiğimiz yanlış bile olsa, bunun hiçbir zararı

olmaz, üstelik hak olan başka bir mezhebin şartlarına da uyduğumuz için sevap kazanırız. Zaten her Müslüman, kendi mezhebinin şartlarına uyar, diğer mezhebin şartlarını da gözetmeye çalışırsa, müstehap olur. Eğer **Hanefi** mezhebinden naklettiğimiz husus doğruysa, inanmayanlar bir ömür boyu cünüp gezer, namazı da sahih olmaz.

Dişler meshedilmez

Soru: Dolgu dişleri mesh etmek, ayaktaki mesti mesh etmek gibi caiz olmaz mı? Yahut yaranın üstünü mesh etmek gibi caiz değil midir?

CEVAP

Dinimizde mesh, yalnız ayaklara giyilen mest üzerine yapılır. Bu mestin müddeti de mukim için 24 saattir. Abdest aldıktan sonra tırnaklarına oje süren kadının, abdesti bozulunca, ojenin üstünü meshetmesi caiz olmaz. Cahiller, dolguyu yaraya benzeterek, ([kaplamanın altındaki yara yıkanmaz, mesh kâfi gelir](#)) diyorlar. Vücuttaki yaraların üstüne konan sargılara meshedilir. Yara iyi olduktan sonra, sargıya meshetmek caiz olmaz. Eğer bu sargıları kaldırmak da bir güçlük olursa, sargıları çıkarıncaya kadar altlarını yıkamak sakıt olur. Çünkü bunlar zaruret ile konulmuş idi. Yani yarayı tedavi etmek, eski haline getirmek için konulmuştur. Kaplama ve dolgu ise, dişi tedavi etmiyor, eski haline getirmiyor. Hasta dişin, oyuk dişin o haliyle bir müddet daha kullanılmasını sağlıyor. Eğer dolgu, dişi tedavi etseydi, yani dişin çürüğünü kaldırıp eski haline getirseydi, sargı gibi zaruret olurdu. Kaplama üstüne meshetmek, yara üzerine meshetmek gibi değildir. Sargı, yaranın iyi olması, eski haline gelmesi için konuyor. Dolgu ve kaplamada ise dişin eski haline gelmesi mümkün değildir. Birbirine kıyas edilemez.

İhtiyaç halinde başka mezhebi taklit caizdir. Fakat eli kanayan bir **Hanefi**, Şafiî'de kan abdesti bozmaz diyerek, Şafiî'yi taklit edip o haliyle namaz kılamaz. Çünkü muteber eserlerde buyuruluyor ki:

Başka mezhebi taklitte, o mezhebin şartlarına da uymak gerekir. ([Hulasat-üt tahkik, Hadika](#))

Güçlük varsa, farzı yapmak için başka mezhebi taklit caiz olur. ([Fetava-i Hayriyye](#))

Bir **Hanefi**; kendi mezhebine göre yapamadığı bir işi yapabilmek için, başka bir mezhebi mesela Şafiî'yi taklit edebilir. Bahrürraik ve Nehrülfaik'ta da böyle yazılıdır. ([Nimet-i İslâm](#))

Zaruret olmasa da, güçlük, sıkıntı olduğu zaman, diğer üç mezhepten biri taklit edilir. Bir ibadetin sahih olması için dört mezhepten birine uygun olması gerekir. Eğer şartlarından biri, bir mezhebe, başka biri de başka mezhebe uygun olursa, bu ibadet sahih olmaz. ([Redd-ül Muhtar](#))

Çok eskiden sallanan diş, altın tel ile bağlanırdı. Çıkmış diş veya koyun dişi yahut altından yapılmış diş, çıkan dişin yerine konur, bir tel ile diğer dişlere tutturulurdu. Bu tellerin altına su sızardı.

Gümüş yüzük takmak caizdir. Fakat yüzük dar olup altına su geçirmezse, guslü sahih olmaz. Guslün veya abdestin sahih olması için dar olan yüzüğü oynatarak altına suyu ulaştırmak gerekir. Diş kaplatmak da caizdir. Ancak altına suyu ulaştırmak mümkün olmaz. Dişleri sökmek gerekmez. Dinimizin bildirdiği ruhsattan faydalanılır. Gusülde ağzın içini yıkamanın farz olmadığını bildiren **Maliki** veya Şafiî taklit edilir.

Bir **Hanefi**'nin kendi mezhebine göre yapamadığı bir işi yapabilmesi için Şafii'yi taklit etmesinde beis yoktur. Ama bu işi yaparken taklit ettiği mezhebin şartlarını da yerine getirmesi gerekir. İhtiyaçsız ve şartlarına uymadan taklit etmesi telif olur ki caiz değildir. ([Merakıl-felah haşiyesi](#))

Zaruret olmadan yapılan bir şey sebebi ile ibadet yapmakta güçlük olunca, bu farzı yapmak için başka mezhebi taklit etmek gerektiği ([Redd-ül Muhtar](#), [Mizan](#), [Hadika](#), [Berika](#), [Fetava-i Hadisiyye](#), [F.Hayriyye ve Mafüvat](#)) gibi kıymetli kitaplarda yazılıdır.

Soru: Dişin içi değil, üstü yıkanır. Dolguda, dişin üstü yıkandığı hâlde niye gusle mani oluyor?

CEVAP

Dişin dışına sakız yapışsa, altına su geçmezse gusül caiz olmaz. Dolgu da sakız gibidir, dişe su geçirmez. Diş çürüyünce çürük kısmı dişin dış kısmı oluyor. Doldurulunca dış kısmı kapanıyor, o kısma su değmiyor. Başka örnekler de verelim:

1- Gusülde sadece kulağın dışı yıkanır. Küpe için delinmişse, delinen kısım artık vücudun dışı haline geliyor ve yıkanması gerekiyor.

2- Bir parmağın yarısı kesilse, kesilen yer artık vücudun dışı olur, kesik yer yıkanmazsa, abdest de, gusül de sahih olmaz.

3- Kolumuz bilekten kesilse, kesilen yer, artık vücudun dışı olmuş olur. O kısmın yıkanması şart olur.

Diş de bunlar gibidir. Dişin yarısı kırılrsa, kırılan yer, vücudun dışı sayılır. Diş kısmını da, gusülde yıkamak farzdır. Yahut dişin üstü bir madenle kaplansa, dişe su geçmeyeceği için gusül sahih olmaz. Bunlar gibi, dişin çürük kısmı temizlenince, burası artık dişin dışı oluyor ve gusülde orasını yıkamak **Hanefi**'de farz olduğu için, gusülde ağzın içini yıkamak farz değil diyen **Maliki** veya **Şafii** mezhebinden birini taklit gerekiyor.

Diş dolgusu yaraya benzetilemez. ([Kaplamanın altındaki yara yıkanmaz, mesh kâfi gelir](#)) demek cahilliktir. Vücuttaki yaraların üstüne konan sargıya mesh edilir. Yara iyi olduktan sonra, sargıya mesh caiz olmaz. Eğer bu sargıyı kaldırmakta da bir güçlük olursa, sargıyı çıkarıncaya kadar altını yıkamak gerekmez. Çünkü bu zaruretle, yani yarayı tedavi etmek, eski hâline getirmek için konulmuştur. Kaplama ve dolgu ise, dişi eski hâline getirmiyor. Hasta dişin, oyuk dişin o hâliyle bir müddet daha kullanılmasını sağlıyor. Eğer dolgu, dişin çürüğünü kaldırıp eski hâline getirseydi, sargı gibi zaruret olurdu.

Kaplama üstüne mesh etmek, yara üzerine mesh etmek gibi değildir. Bunun için sargıyla dolgu birbirine kıyas edilemez. ([Ayaktaki meste mesh edildiği gibi dişe de mesh edilir](#)) demek daha çok yanlış olur. Mesh, yalnız ayaktaki meste yapılır, oje üstüne veya kaplama diş üstüne yapılmaz. Dinimiz oyuncak hâline getirilemez. Fikhî hükümlerin dışına çıkarak, reformlar yapmak çok tehlikelidir.

Diş dolgusuyla ilgili çeşitli sorular

Soru: Diş dolgusu olan **Maliki** mezhebini nasıl taklit eder?

CEVAP

Maliki'nin bu husustaki farzlarına uyar, müfsitlerinden yani o ibadeti bozan durumlardan kaçar. Sadece gusülde değil, gusülle yaptığı işlerde de bu şartlara uyması lazımdır. Yani hem namazda, hem de abdeste **Maliki**'nin şartlarına uyup müfsitlerinden kaçması gerekir. Aksi takdirde telif yapmış, yani mezheplerin kolaylıklarını almış olur ki, telif haramdır.

Dört mezhebin hak olduğu

Soru: Bazıları mezhep taklidine akıl erdiremiyor. Bir gün bunlardan birine dedim ki, 4 mezhep hak mı? "Elbette hak" dedi. Peki, sözde mi hak dedim. "Hayır, gerçekte hak" dedi. Peki dedim, madem gerçekte hak, o zaman **Hanefi**'deki bir sıkıntı için, hak olan **Maliki** veya **Şafii** mezhebini taklit etmekten niye çekiniyorsun? "Bir hoca lüzum yok demişti de... Ben de ona inandım" dedi. Ben de, öyle hocaya değil, kitaplara inanmak lazım, bir mezhepte bir çıkış yolu yoksa veya sıkıntılıysa başka bir mezhep taklit edilir dedim. Doğru demiş miyim?

CEVAP

Evet, doğru. İlmî ve insafî olanlar için sözleriniz yeter. Her hocanın sözüne bakılmaz. Bazıları tesettürü inkâr ediyor, bazıları müziğe helal diyor, horozdan kurban edilir diyor, bazıları namaz üç vakit diyor, bazıları dinin sahibine yani âlemlere rahmet olarak gönderilen **Peygamber efendimize** hâşâ, (Postacıydı, vazifesi bitti, YALNIZ KUR'AN) diyor, bunları çoğaltmak mümkün. Din yeni gelmedi. Eksik de gelmedi. Onun bunun sözüne değil, dindeki 4 delile yani edille-i şeriyeye bakmak lazım.

Modern Diş Hekimliği

Soru: İmam-ı Serahsi, diş kaplatmaya fetva verdi diye söyleniyor. İmam-ı Serahsi, miladi 1090'da vefat ettiğine göre o devirlerde kaplama var mıydı?

CEVAP

O devirde kaplama yoktu. Sallanan diş veya herhangi bir diş, gümüş veya altın tel ile birbirine bağlanırdı. Bunu kaplama olarak tercüme etmek büyük hatadır. Bundan daha büyük hata ise, bu büyük yanlışlığı bilip de susmaktır. Hadis-i şerifte buyuruluyor ki:

(Yalanlar yazılır, âdetler ibadetlere karıştırılır ve Eshabıma dil uzatılırsa, doğruyu bilen herkese bildirsin! Doğruyu bilip de, gücü yeterken bildirmeyene, Allah lânet etsin!) [Deylemi]

Diş yapımının tarihçesi hakkında Prof. Dr. Gazanfer Zembilci'nin (**Protezler**) kitabının Tarihçe kısmında (Protez yapımının başlangıcı, 18. yüzyıla tesadüf eder. Bu yüzyılda çoğunlukla kuron [kaplama] ve köprü protezlerinin yapıldığı görülmektedir. Modern diş hekimliğinin kurucusu Fauchard, 1761 yılında ölmüştür. 1825'te Paris'te ilk suni diş yapılmıştır) deniyor.

Görüldüğü gibi, İmam-ı Serahsi hazretleri, modern diş hekimliğinin kurulmasından 7 asır kadar önce yaşamış, tadbib kelimesini kullanmıştır. Tadbib etmek, tel ile şerit ile bağlamak demektir. Mesela Bezzâziyye'de, (Mushaf'ın cildini tadbib etmek caiz ise de, altın ve gümüş yerine dokunmamak gerekir) buyuruluyor. Tadbib kelimesi, bütün yüzeyi kaplama demek olsaydı, Mushafı hiç ele almak caiz olmazdı. Demek ki etrafına metal şerit çevirmek demektir. Fıkıh kitaplarındaki, (Sallanan diş altın ile tadbib etmek caizdir) demek, sallanan diş, altın tel veya şerit ile bağlanabilir demektir. Dişleri kaplatmak diye bir ifade yoktur.

Nasbur-raye'den alınan iki hadis, yanlış tercüme edilerek diş kaplatmaya caiz deniyor. Sahabeden bir zat, (Uhudda dişim kırılınca **Resulullah**, kırılan dişimin yerine, altın bir diş edinmemi emretti) ve (Hazret-i Osman da, sallanan dişlerini altın ile tadbib ettirdi) diyor. Yanlışlık, tadbib kelimesinin kaplatma diye tercüme edilmesinden ve altın diş edinmeyi de kaplama sanılmasından ileri gelmektedir.

Fetvaya kim itiraz eder?

Soru: Hocanın birisi, (Diş dolgusu ve diş kaplatmasının caiz olduğuna dair imam-ı a'zam ve imameynin (imam-ı Ebu Yusuf ve imam-ı Muhammed) fetvaları var. Artık bu fetvalara kim ne diyebilir?) diyor. Böyle bir fetva var mı?

CEVAP

Fetva varsa kim ne diyebilir? Ama insan bu kadar yalanı nasıl söyleyebilir?

İmam-ı a'zam hazretleri zamanında dolgu ve kaplama yoktu. Birisi kalkıp (imam-ı a'zam bilgisayarla yazı yazardı) dese buna ne denir? Eğer deli değilse yalancı denir. Çünkü imam-ı a'zam hazretleri miladi 767 yılında vefat etti. Yani vefat edeli 1200 yılı geçmiştir. 1237 yıl olmuştur. O zaman ne kaplama, ne de dolgu ne de bilgisayar vardı. Dolgu ve kaplama 1850 yılında meydana çıkmıştır. Şimdi, milleti cünüp gezdirmek için imam-ı a'zam dolgu ve kaplamaya fetva verdi diyen, gerçekten deli değilse, yalancının tekidir, yahut süper cahildir.

İmameyn altın tel ile imam-ı a'zam da gümüş tel ile bağlamaya izin veriyor. Bu konu gusül bahsinde değil, altın gümüş kullanma bahsindedir. Bu imamların altın veya gümüşe izin vermesi madenlerin kullanılması için fetvadır. Gusül ile hiçbir ilgisi yoktur. Bu cahillik değilse hainlikten başka şey değildir.

Gümüş yüzük için de imamların fetvası vardır. Gümüş yüzük takmak erkeklere caiz buyuruluyor. Ama gümüş sıkı ise, altına su geçmiyorsa, gusül sahih olmaz. Gümüş yüzüğe caiz dendi diye, dar olan gümüş yüzüğün altına yıkamamak mı gerekir? Hadis-i şerifte, (Yanlış fetva verenlere melekler lanet eder) buyuruluyor. (İbni Lal)

İlk gusülde

Soru: Dolgu yaptıran, ilk gusülde mi mezhep taklidine başlar?

CEVAP

Evet.

Tadbib Kelimesinin Manası

Soru: (Lisan-ül Arap lugat) kitabında tadbib kelimesi kaplamak demektir diyor. Tadbib kelimesi sadece altın diş veya tel edinmeyi değil tamamen kaplamayı içine almaktadır.

O halde diş dolgusu caiz olmaz mı?

CEVAP

Birincisi din lügatten öğrenilmez, tefsir ilmi, fıkıh ilmi lügatten anlaşılır. Kelimenin sözlük manası ile ıstılah manaları farklı olabilir.

İkincisi tadbib kelimesi bugün kaplama manasında kullanılsa bile, o devirlerde [1200 yıl önce] kaplama anlamında değildi. Çünkü 12 asır önce diş kaplatmak diye bir şey yoktu. Olmayan şeyden nasıl bahsedilir ki? (Bu imam-ı a'zam uçakta kitap okurdu) demeye benzer. O zaman uçak mı vardı?

Tadbib, şerit ile, dadbe yani kapı sürgü demiri gibi, enli, yassı bir şey ile sarmak demek olduğu, Tahtavi'nin ve İbni Âbidin'in Dürr-ül-muhtar haşiyelerinde, tadbib edilmiş kürsi üzerine oturmayı bildirirken ve Dürr-ül-münteka ve Camiur-rumuz'da yazmaktadır. Bezzâziye ve Hindiyye'de diyor ki:

(Gümüş ve altın şekiller ile süslenmiş kaptan yiyip içmek caizdir. Fakat, elini, ağzını gümüşe, altına değdirmemek lazımdır. İmameyn, böyle kapları kullanmak mekruhtur dedi. Tadbib edilmiş kap da böyledir. Kürsiyi ve hayvan semerini tadbib etmek caiz ise de, altın ve gümüş bulunan yerlerine oturmamak lazımdır. Mushaf'ın cildini tadbib etmek caizdir. ama altına, gümüşe dokunmamak gerekir.)

Görüldüğü gibi, tadbib etmek, bütün yüzeyi kaplamak demek değildir. Etrafına metal şerit çevirmek demektir. Fıkıh kitaplarında, (Sallanan dişi altın ile tadbib etmek caizdir) diyor. Bu söz, sallanan dişi, düşmekten korumak için altın tel veya şerit ile bağlamak caizdir demektir. Çünkü, bu tellerin altına su sızar. Hem de, gusül abdesti alırken, protez dişlerin çıkarıldığı gibi, tel ve şerit bağlar da yerlerinden çıkarılmakta, temizlenip, gusülden sonra yerlerine konulmaktadır. Çıkarılıp temizlenmezlerse, aralarında kalan yemek artıkları ağızda kötü koku ve tahribat yapar. (Sallanan dişi kaplatmak caiz olur) demek, fıkıh âlimlerine iftira olur. Çünkü, sallanan diş kaplanamaz, bağlanabilir. Bir de o devirlerde zaten kaplama diş diye bir şey yoktu. Bu açıkça imamlara iftiradır. Yalanın daniskasıdır.

Şu halde (diş kaplatmak gusle mani olmaz) diye fetva uydurmak, gerçek bir din adamının yapacağı şey değildir. Hiçbir fıkıh kitabında, (çürüyen dişleri kaplatmak veya doldurtmak gusle mani olmaz) diye asla bir ifade yoktur.

Üçüncüsü diyelim ki tadbib tamamen kaplama olsa bile, diş kaplaması ile ne ilgisi var? Çünkü o devirde diş kaplatması yoktu. Olmayan şeyin neyi savunulur ki? Diş kaplamasının tarihi bellidir. Diş dolgu ve kaplama tekniği 150 yıl önce başlamıştır.

Sanki asırlar önce diş kaplatılıyormuş gibi A. Fikri Yavuz, (900 yıl önce diş kaplatmasına fetva verilmiştir) diyordu.

Allah'tan korkmak lazım. 9 veya 12 asır önce diş kaplatma tekniği mi vardı? Denize düşen yılanı sarılırsa da, fetvaya bunalan da ittihatçıların adamlarına mason Musa Kazım ve Üryanizade ve benzerlerine sarılmamalı, kuru bir inadı bırakmalıdır. Kendileri cünüp gezse de, başka Müslümanların cünüp gezmesine sebep olmamalıdır.

İlham Dinde Senet Değildir

Soru: Evliyadan Şafii bir zat, (Dişleri kaplama lehinde, âlimler fetva vermeye cesaret edemiyor. Halbuki bu diş meselesi umum-i belva halini almış, her tarafa yayılmış ki, kaldırılması kabil değil. Ümmeti bu büyük beladan kurtarmak çaresini düşündüm; birden kalbime bu ilham geldi. Haddim ve hakkım değil ki, ehl-i ictihadın vazifesine karışayım. Ama, bu umumi belva zaruretine karşı, fetvalara taraftar olmadığım halde diyorum ki: Eğer Müslüman bir diş hekimi kaplamaya ihtiyaç var derse, kaplama gusle mani değildir) diyor. Bu Şafii evliyanın ilhamı senet olmaz mı?

CEVAP

Evet, hiçbir evliyanın ilhamı senet değildir. Evliya ilhamından sorumlu da olmaz. Hallac-ı Mansur hazretleri enel hak demiş, İbni Arabi ve Bayezid-i Bistami hazretleri gibi büyük zatların da hatalı ilhamları olmuştur. İlhamların doğruluğu, İslamiyet bilgilerine uygun olmalarından anlaşılır. İmam-ı Rabbani hazretleri buyurdu ki:

(Edille-i şer'iyeye yani dindeki dört delile uymaya emrolunduk. Ama Evliyanın ilhamlarına uymaya emrolunmadık. İlham, yalnız sahibi için delildir, başkaları için senet değildir.) [1/ 272]

(Evliyanın ilhamında yanılması, müctehidin ictihadda yanılması gibidir; kusur sayılmaz. Bundan dolayı, Evliyaya dil uzatılmaz. Ancak Evliyanın yanlış ilhamlarına uymak caiz değildir. Müctehidlerin hata ihtimali olan sözlerine uymak ise vaciptir.) [m.31]

(Tasavvuf büyüklerinden birkaçı, kendilerini hâl kaplayınca, doğru yolun âlimlerinin bildirdiklerine uymayan bilgiler, marifetler söylemişler ise de, keşf yolu ile ilham ile söyledikleri için suçlu sayılmaz. Bunlar ictihadında yanılan müctehidler gibidir. Hatta, bunların yanılmalarına da bir sevap verilir. Böyle farklı bilgilerde, Ehl-i sünnet âlimlerinin bildirdikleri ancak doğrudur. Çünkü bu bilgiler, vahy ile bildirilmiştir. Tasavvuf büyüklerinin marifetleri ise, ilham iledir. İlhamda kıl ucu kadar uygunsuzluk varsa, yanlış demektir.) [1/112]

Vücutun İçi Yıkanmaz

Soru: Bir hoca, (Dış dolgusu gusle mani değildir. Çünkü vücudun içini değil, dışını yıkamak gerektiği gibi, dışın de içini değil, dış yüzünü yıkamak gerekir. Dış dolgusunun altını yıkamak gerekmez) dedi. Bu doğru mudur?

CEVAP

Dişin içini yıkayan kim, dışın içi yıkanır mı?

İnsanın bir parmağı kökten kesilse, kesilen yer artık vücudun dışı olur, kesik yer yıkanmazsa abdest de gusül de olmaz. İnsanın kolu, bilekten kesilse, kesilen yer, artık vücudun dışı olmuş olur. Kesik yer yıkanmazsa abdest de gusül de olmaz. Dış de böyledir. Dışın yarısı kırılrsa, kırılan yer, vücudun dışı sayılır. Dış kısmını da gusülde yıkamak farzdır. Fıkıh kitapları ağzın içinde, dişlerin arasında ve dişlerin üstünde iğne ucu kadar kuru yer kalırsa, gusül sahih olmaz diyor.

Yanlış Yazanlar

Soru: Bu vesikalara rağmen, dış dolgusu gusle mani olmaz diye niçin yanlış yazıyorlar?

CEVAP

Dış dolgusu gusle mani değil diye yanlış yazanlar, üç gruba ayrılmaktadır:

1- Tadbib kelimesini kaplatmak sanıp, (İmam-ı Muhammed ve İmam-ı Serahsi dış kaplatmaya fetva verdi) diyenler, o devirde kaplamanın olmadığını bilmeyip Siyer-i kebire ve Mabsut'a iftira edenler.

2- Fıkıhtan haberi olmayıp, dış dolgu ve kaplamasını zaruret sanarak yaraya benzetenler. Bunlar, yanlış kıyas yaparak Müslümanları cünüp gezdiriyorlar.

3- Dinde reformcular. İbni Hazm, Şevkani, Abduh, Reşit Rıza gibi mezhepsizleri örnek alıp, reformcu İsmail Hakkı İzmirli'yi, İttihatçıların getirdiği şeyhülislamı mesela mason Musa Kazım'ı ve Üryanizade'yi delil gösterirler. Bir kısmı taklidi haram sayarak, bir kısmı da telfiki savunarak bir çok kimseyi dalalete sürüklemişlerdir. İzmirli'nin camileri kiliseye çevirmek, namazı kaldırmak için diğer reformistlerle hazırladığı rapor, birçok kitap ve dergilerde yer almıştır. Kadir Mısıroğlu ve Sadık Albayrak da bu raporu tenkit maksadıyla kitaplarına almıştır.

Necip Fazıl Kısakürek, ([İman ve İslâm Atlası](#)), Yusuf Kerimoğlu ise ([Emanet ve Ehliyet](#)) isimli ilmihal kitabında, dış dolgusu olanların Şafii'yi taklit etmeleri gerektiğini bildirmiştir.

Dinimizin hükümlerine dikkat etmeli, kafadan fetva verip de, Müslümanları cünüp gezdirmemelidir.

İlim Sahtekârları

Soru: Bir yazar, kadınlara fetvalar dediği kitabında, Hindiy'e'deki: ([Dışında kovuk bulunup içerisinde, ya da dişlerinin arasında yemek kalırsa veya burnunda ıslak kir bulunursa, esah görüşe göre guslü olur. İhtiyatlı olan, kovuktaki yemeği çıkarıp suyu oraya ulaştırmasıdır](#)) ifadesine dayanarak, dış kaplatmanın gusle mani olmadığını söylüyor. Doğru mudur?

CEVAP

Yanıştır. İfadeyi kasten eksik almıştır. Hindiy'e'deki, ([Burnundaki kuru kir, gusle manidir](#)) ifadesini almamıştır. Kovuktaki yemeğin altına su sızacağı için gusle mani değildir. Fakat hamurlaşmış yemek parçasının altına su geçmezse gusül sahih olmaz.

Bir yazar da Mülteka tercümesine, dış dolgusu gusle mani değil diye uydurma bir ilave yapmıştır. Bunların bir maksatları olabilir. Fakat bunları delil olarak alanların maksatları nedir?

Umumi belva için çare

Şimdi yukarıda bildirilen ilham hakkında ihtimalleri sıralayalım:

1- [Şafii](#)'de gusulde ağzın içini yıkamak farz olmadığı için, [Şafii](#) olan veli böyle söylemiş olabilir.

2- Ulemanın dış dolgusuna fetva vermekten çekindiği bildiriliyor. Elbette çekinirler. Müslümanları cünüp gezdirmeye hangi âlim cüret edebilir ki? Musa Kazım gibi ittihatçıların mason şeyh-ül-islamı buna fetva verdi ise de salih âlimler, buna cesaret edemedi.

3- Evet dış meselesi umumi belva halini almıştır. Mesela açık gezmek, içki, kumar, çalgı da umumi belva halindedir. Şimdi bir evliya, ([Milleti bu büyük günahlardan kurtarmak için kalbime şöyle bir ilham geldi](#)) dese ve bu haramlara izin verse, ilhamı senet olur mu? Nitekim aynı mantıkla kızların başlarını açmaya ve göz ile namaz kılmaya ruhsat verenler çıkmıştır.

4- ([Müslüman bir diş hekimi, "kaplama ihtiyacıdır" derse, kaplama gusle mani olmaz](#)) deniyor. Diş hekiminin sözü dinde senet midir? Senetse, başka bir diş tabibi de, zaruret değil dese, onunla da amel edilir mi? Bu işi diş tabibi mi çözer, yoksa ulema mı?

5- Haddim ve hakkım değil ki... ifadesine rağmen aksine hareket edilmesinin hikmetini bilemeyiz. Bilmemiz de gerekmez. Çünkü sonuçta bu bir ilhamdır. İlham ise senet olmaz.

6- Çare: Dolgu ve kaplaması olanların, **Maliki** veya **Şafii** mezhebini taklit etmeleri yeterlidir.

Bu belgelerden anlaşıldığına göre dolgu dişi olanın gusülde, abdeste ve namaz kılarken **Maliki** mezhebinin şartlarına da uyması gerekir. Bu şartların neler olduğu sitemizde yazılıdır.

Şeyh-ül-İslam Musa Kâzım

Soru: Diş dolgusuna fetva veren Şeyh-ül-İslam Musa Kazım kimdir?

CEVAP

Sultan ikinci Abdülhamid hanın tahttan indirilmesiyle din işlerine de fesat karıştı. **İttihat ve terakki** fırkasına kayıtlı olan kişiler, hatta masonlar, din işlerinde yüksek mevkilere getirildi. İlk iş olarak, **sultan Abdülhamid hanın** son Şeyh-ül-İslamı **Muhammed Ziyaüddin** efendi, vazifesinden alındı. Bu yüksek makama 1910'da **Musa Kâzım** efendi getirildi. Bu zat, koyu ittihatçı ve mason idi. Bunun gibi, İslamiyet'e uymayan hareketlerinden ve sapık yazılarından dolayı **ikinci Abdülhamid han** tarafından Irak'a ve Fizan'a sürülmüş olan bölücü kimseler, İstanbul'a getirilip, kendilerine din işlerinde vazifeler verildi. Bu cahil ve partizan kimseler, bozuk, sapık din kitaplarının yazılmasına, yayılmasına, önyak oldular. **Abdülhamid han** zamanında yazılan din kitapları, bir ilim heyeti tarafından tetkik edilirdi. Tasdik edilip, izin verilenler bastırıldı. Böylece, o tarihlerde basılan din kitaplarına güvenilir.

1909'dan sonra din kitapları yetkili âlimler tarafından kontrol edilmez oldu. Bu kitaplardan, ancak vesikalar vererek, yazılanlara güvenilir. Ne oldukları belirsiz kimselerin ve **bid'at fırkalarına** satılmış olan mezhepsiz din adamlarının yazdıkları bozuk kitapları okuyan Müslüman yavruları, temiz gençler, dini yanlış öğrendiler. Böyle cahil yetiştirilen Müslümanlardan bazıları, siyaset cambazlarının tuzaklarına düştüler. Kendi partilerinden olmayanlara kâfir diyecek kadar taşkınlık yapanları oldu. Müslümanlar arasındaki bu fitne, İslam düşmanlarının işlerine yaradı. İngilizlerin (**İslamiyet'i yok etmek**) planlarının gerçekleşmesini kolaylaştırdı. İşte bunun için, Allahü teâlâ, Müslümanların bölünmelerini yasak etti, kardeş olduklarını bildirip, birbirlerini sevmelerini, vatan düşmanlarına karşı birleşerek kuvvetli olmalarını emretti. (**Eshab-ı Kiram kitabı**)

Siyonist yahudiler, İttihat ve terakki fırkasıyla işbirliği yaptı. Bütün şer güçler, sultana karşı birleşti. 1909 da tahttan indirilip, bütün Müslümanlar öksüz bırakıldı. İttihat ve terakkinin başında bulunanlar, din düşmanlarını ve masonları devletin en yüksek mevkilerine getirdiler. Hatta Şeyhül-İslam yaptıkları **Hasan Hayrullah** ve **Musa Kâzım** mason idi. Ülkeyi kana buladılar. Bu İngiliz uşaklarının sebep oldukları, Balkan, Çanakkale, Rus ve Filistin cephelerinde, haince hazırlanmış İngiliz planlarıyla, Abdülhamid hanın yetiştirdiği, dünyanın birinci kara ordusu yok edildi. Yüz binlerce vatan evladı şehit edildi. İngilizlerin hileleriyle, devletin başına geçen masonlar, vatanın savunmaya muhtaç olduğu bir zamanda, milleti sahipsiz bırakıp kaçtılar. Hainliklerini böylece de ispat ettiler. (**İngiliz Casusu kitabı**)

(**Diş doldurtmaya Musa Kâzım efendi de fetva vermiş**) sözü, vesika olamaz. Fetvanın fıkıh kitaplarından alınmış olması ve alınmış olduğu kitaptaki mehaz olan yazının fetva altında bildirilmesi lazımdır. Musa Kazım efendi, böyle yapmamış, kendi mantığı ve düşüncesiyle birçok yanlış fetvalar vermiştir. Meşrutiyetin ilanından sonra, **ittihatçıların** iş başına getirdikleri cahil, hatta mason din adamları böyle bozuk fetvalar vermekten çekinmediler. Müslümanın uyanık olması, masonların ve mezhepsizlerin, münafıkların ve bid'at sahiplerinin, bölücülerin güler yüzlerine ve tatlı sözlerine

aldanmaması, onların yazılarına değil, (Ehl-i sünnet) âlimlerinin kitaplarına uyması ve bu kitaplara uyan hakiki din adamlarına tâbi olması lazımdır. (İslam Ahlakı kitabı)

Mülteka tercümesinde yapılan hile

Soru: (İzahlı Mülteka Tercümesi) isimli kitapta, (Diş dolgusunu çıkarmak mümkün olmayınca, dolgunun üstünden geçen suyla iktifa edilirse, gusül sahih olur) deniyor. Bu delil gösteriliyor. Mülteka muteber değil mi?

CEVAP

Mülteka kitabı elbette muteberdir; ama bu kitapta böyle bir ifadenin olduğunu söylemek sahtekârlıktır. İzahlı yerine, ilaveli dense, daha isabetli olurdu. **Mülteka kitabı yazıldığı zaman, dolgu diye bir şey yoktu.** Bu bakımdan kitabın orijinalinde, dolgudan hiç bahsedilmiyor, bahsedilmesi de mümkün değildir. Kitabın müellifi **İbrahim Halebî** hazretleri, 1549'da vefat etmiştir. Tercüme eden, bu kısmı kendisi ilave etmiştir. Tercümesinin dipnotuna yapılan bu ilave, asla muteber değildir; çünkü 1825'te Paris'te ilk suni diş yapıldığı, diş tabipliği kitaplarında yazmaktadır. Bunu delil sayan, orijinaline ilave eden kadar suça ortak oluyor.

Bazı ahmaklar da, Mülteka'da böyle bir şey var diyerek delil olarak gösteriyorlar. Hatta bin sene önceki **Mebcut**'tan bile, diş kaplaması hakkında delil gösteren sahtekârlar türemiştir. Hâlbuki 200 sene önce dolgu ve kaplama diye bir şey yoktu. Böyle söylemek, 100 sene önce, bilgisayarlar vardı demekten farksızdır. Denize düşen yılana sarıldığı gibi, bunlar da delil bulamayınca, yalana ve sahtekârlığa sarılıyorlar. Birkaç örnek daha verelim:

1- **Hindiyce**'nin, (Dişinde kovuk bulunup içerisinde, ya dişlerinin arasında yemek kalırsa veya burnunda ıslak kir bulunursa, gusül sahih olur. Kir, ıslak değil kuru ise, altına su geçirmeyeceği için gusül sahih olmaz) ifadesindeki, (Kir ıslak değil kuru ise, altına su geçirmeyeceği için gusül sahih olmaz) kısmını kasten çıkarıp, diş dolgusu gusle mani değil diyen ilim sahtekârları da çıkmıştır.

2- **İzmirli İsmail Hakkı**, camileri kiliseye benzetmek için, sandalye, koltuk, müzik aletleri konmasını ve Türkçe namaz kılınmasını isteyen reformcu heyetten biriydi. Bu reformcu da, **Siyer-i kebir şerhinde** olmayan ifadeyi var gibi göstererek, (Diş dolgusu gusle mani olmaz) demişti.

3- İttihatçı mason şeyhülislam **Musa Kâzım**, Mecmua-i cedide'nin ikinci baskısına, birinci baskıda bulunmayan, (Diş dolgusu gusle mani olmaz) ifadesini ilave etmiştir.

Diş dolgusu gusle mani olmaz diyenlerin genelde, mason, mezhepsiz, İbni Teymiyeci ve ilim sahtekârı kimselerle, bunlara aldanmış zavallılar olduğu görülmektedir.

4- Bir gazetede **Mustafa Sabri** efendinin, diş dolgusuna fetva verdiği yazıldı. Bu da bu zata yapılan bir iftiradır.

Bozuk kıyas

Soru: Bir hoca, (Dişi altın veya gümüş telle bağlamanın caiz olduğu kitaplarda yazıldığına göre, kaplama ve dolgu yapılırsa gusül sahih olur) diyor. Bu kıyası doğru mudur?

CEVAP

Hiçbir muteber kitapta, (Kaplama ve dolgu gusle mâni değil) diye yazmaz.

Altın dişin caiz olması, guslün caiz olduğunu göstermez. Bu kıyas, çok bozuk ve yanlıştır. Mesela erkeklere gümüş yüzük caizdir. Yabancıya göstermemek şartıyla kadınlara altın yüzük de caizdir. Gümüş ve altın yüzüğün caiz olması ayrı şey, gusle mâni olup olmaması ayrı şeydir. Eğer yüzük dar olup altına su geçirmezse gusül ve abdest sahih olmaz.

Dişleri altın telle bağlamak, dolgu ve kaplama gibi değildir, altına su geçirir. Birbirine kıyas etmek bâtıldır. Kaplama ve dolgunun altına su geçmediği için **Hanefi'**ye göre guslü sahih olmaz.

Delilsiz konuşan bazı kişiler, (**Zaruret olduğu için dolgu gusle engel olmaz**) diyorlar. **Zaruretin** ne olduğunu bilmiyorlar. Zaruret hiçbir çıkış yolu bulamamak demektir. Diyelim ki, birinin burnu kopsa, oraya yapay bir burun yapılırsa, hiçbir mezhepte bunun kurtuluş çaresi yoktur. O zaman bu zaruret olur ve gusle mâni olmaz. Ama dolgu, iki mezhepte gusle mâni değildir. Yani bir kurtuluş yolu olduğu için zaruret sayılmaz. Dört mezhepte de ağzın içini yıkamak farz olsaydı, dört mezhepten birini taklit imkânı olmadığı için, zaruret olurdu. Zaruret olunca da taklit gerekmezdi. Fakat **Mâlikî'**de ve **Şâfi'**de, gusülde ağzın içini yıkamak farz olmadığı ve bu iki mezhepten birini taklit etme imkânı olduğu için, dolgu zaruret olmaktan çıkar. Bu iki mezhepten biri taklit edilerek dinin emrine uyulmuş olur.

Zarurete bir başka örnek: Bir ihtiyaçtan dolayı başa saç ekilse, dört mezhepte de başı yıkamak farz olduğu için, başka bir mezhebi taklit imkânı yoktur. Taklit imkânı olmayınca zaruret olur. Zaruret olunca da gusle mâni olmaz. Bu inceliği bilmeyenler, delilsiz (**Diş dolgusu zarurettir, gusle mâni olmaz**) diyorlar. Başka hak bir mezhepte çıkış yolu olunca zaruret olmuyor. O mezhebi o konuda taklit edince de mesele kalmıyor.

Delilsiz konuşanlar, (**Sargıya mesh edildiğine göre, dişe de mesh edilir**) diyor. Hattâ (**Ayaktaki mestin üzerine mest edildiğine göre dişe niye mesh edilmesin?**) diyenler çıktığı gibi, (**Ojeye bile mesh edilir**) diyenler var. Zamane hocaları işi çığırından çıkarıp, dînî emirleri bozuyorlar.

Hele diş dolgusunu sargıya veya meste benzetmek dînî bilgilerden yoksun olmanın alametidir. Yanlış ve bâtil bir kıyastır.

Din kitaplarında deniyor ki: Vücuttaki yaraların üstüne konan sargılara meshedilir. Yara iyi olduktan sonra, sargıya meshetmek caiz olmaz. Eğer bu sargıları kaldırmakta bir güçlük olursa, sargıları çıkarıncaya kadar altlarını yıkamak sakıt olur. Çünkü bunlar zaruretle konulmuştu. Yani yarayı tedavi etmek, eski hâline getirmek için konulmuştur. Kaplama ve dolgu ise, dişi tedavi etmez, eski hâline getirmez. Hasta dişin, oyuk dişin o hâliyle bir müddet daha kullanılmasını sağlar. Eğer dolgu, dişi tedavi etseydi, yani dişin çürüğünü kaldırıp eski hâline getirseydi, sargı gibi zaruret olurdu. Ama böyle bir zaruret olmadığı için dolgu dişi sargıya benzetmek bâtıldır.

Başka mezhebi taklit

Soru: Diş dolgusu için mezhep değiştirmek mi gerekiyor?

CEVAP

Diş dolgusu için mezhep değiştirmek gerekmiyor. Sadece gusül, abdest ve namazda, yine kendi mezhebine uymaya devam etmekle beraber, **Maliki** mezhebinin de bu konudaki şartlarına, yani farz ve müfsitlerine de uyuyor. Böylece taklit gerçekleşiyor.

Cünüpken dolgu yaptırmak

Soru: Cünüpken veya âdetliyken diş dolgusu yaptırmakla, abdestli olarak diş dolgusu veya kaplama yaptırmak arasında fark var mıdır?

CEVAP

Hayır, ikisi arasında gusül yönüyle fark yoktur. **Hanefi**'de, gusülde ağzın içini yıkamak farz olduğu için, gusül sahih olmaz. **Maliki** Mezhebinde ağzın içini yıkamak farz olmadığı için, diş dolgusu olan, **Maliki** mezhebini taklit ederse guslü sahih olur.

Harac olunca

Soru: İlmahal'de, (Bedenin, ıslatılmasında harac olmayan yerlerini yıkamak farzdır. Harac yani meşakkat, zorluk bulunduğu zaman haraca sebep olan şey zaruri var ise, buraları yıkamak sakıt olur) deniyor. Bu ifadelere göre, dolgulu dişi sökmek harac olmaz mı? Bir de, ikisi de örgü olduğu halde, kadının, gusülde örgülü saçını çözmesi harac oluyor da, erkeğin örgülü saçını çözmesi niye harac olmuyor?

CEVAP

Dolgu dişi çıkarmak elbette haracdır, hem de çok kuvvetli zorluktur. Ancak, başka mezhepte bir çıkış yolu olduğu için, o mezhebi taklit edince mesele kalmıyor.

Farzı yapmakta haraca sebep olan, yani yapmaya mani olan zaruret, ya zorla olur. Kadınların saçlarını uzatması böyledir, çünkü İslamiyet, saçlarını kesmelerini yasak etmiştir. Yahut hasta bir uzvu sıhhate kavuşturmak ve tehlikeden korumak için olur. Yahut da, başka şey yapmaya imkân olmadığı için olur. Harac bulunduğu zaman, başka mezhebi taklit mümkün olmazsa, zaruret aranır. Kadınların örgülü saçlarını çözmelerinde harac vardır. Bu haracdan kurtulmak için, başka mezhebi taklit etmeye de imkân olmadığı ve saçlarını uzatmalarında zaruret olduğu için, saçlarının örgülerini açmaları affolmuştur.

Kadınların örgülü saçlarını açmamaları, erkeklerin örgüsünü açması gibi değildir, çünkü birincisinde zaruret ve harac birlikte vardır. Erkek örgüsünü çözmede harac varsa da, zaruret yoktur. Zaruret olmayınca da, erkeklerin örgülerini çözmeleri gerekir.

Cünüp olmayan

Soru: Diş dolgusu olan yaşlı dul kadın ve hadım olan kimselerin mezhep taklidi gerekir mi?

CEVAP

Cünüp olmadıkları için taklide ihtiyaç yoktur.

Damağa protez yapıştırmak

Soru: Toz, krem, jel gibi yapıştırıcı olarak kullanılan maddeler, tükürük kıvamını koyulaştırıp, yapışkan hale getirerek protezin damaktan çabuk düşmemesini, biraz daha uzun dayanmasını sağlıyor. Abdestte ve gusülde bu protezi çıkarmak gerekiyor mu?

CEVAP

Protezi her abdestte çıkarıp, sonra jel gibi bir şeyle yapıştırmaya kalkmak bir meşakkat sayılır. Bu bakımdan abdestte, protezi çıkarmak gerekmez. Abdestte ağız yıkamak sünnet, gusülde ise farzdır. Ayrıca gusül, abdest gibi sık sık tekrerrür etmez. Etse bile, gusülde, çıkarıp altını yıkamak gerekir.

Dolguda ihtilaf mı var?

Soru: (Diş dolgusunun gusle mâni olduğunu söylemek yanlıştır, çünkü bu ihtilafli bir meseledir. Dolguya cevaz veren kıymetli âlimler vardır. Ama dolgu gusle mâni olmasa bile, **Mâlikî**'yi taklit etmenin zararı olmaz) deniyor. "İhtilafli mesele" diyerek, zihinleri bulandırmanın sebebi ne olabilir?

CEVAP

Art niyeti olan her şeyi söyleyebilir. Diş dolgusu ihtilafli mesele değildir. Hiçbir **Hanefî** âlimi, (Ağızda kuru yer kalsa, gusül sahih olur. Dolgu diş, gusle mâni olmaz) dememiştir. Fıkıhta, (ihtilafli) demek, (Müctehid âlimlerin farklı ictihadları var) demektir. Masonların, ajanların veya kendini din adamı sayan cahillerin, dine aykırı sözlerine ihtilaf denmez.

Hem mezhep imamlarının yaşadığı dönemlerde diş dolgusu yoktu, hem de günümüzdeki insanların sözleri dinde senet olmaz. Ağız içini yıkamak farzdır. Kuru yer kalırsa gusül olmaz. Bunun aksini söyleyen hiçbir **Hanefî** âlimi yoktur.

Semavi özürle abdestin bozulması

Soru: **Maliki**'de semavi özürler abdesti bozmaz mı?

CEVAP

Evet bozmaz. O anda özür sahibi olur. Namazına devam eder.

Semavi özürler, yani insanın elinde olmadan hâsıl olan şeyler, **Maliki**'de abdesti bozmaz. Mesela namazda ishali dışarı çıksa, çıbanından veya yarasından kan aksa, kulağından irin aksa, makattan solucan çıksa, prostat hastasından idrar damlasa, kadınlardan akıntı çıksa, basurdan kan çıksa, elinde olmadan yel kaçsa yani gelen yeli tutamasa, ağız dolusu kussa, bunlar semavi özür oldukları için, hiç biri **Maliki**'de abdesti bozmaz. Abdesti bozulmadığı için namazına devam eder. Böyle bir kimsenin ayağını bıçak kesip kan çıksa, abdesti bozuluyor, çünkü bu semavi özür değildir. Ama, ondan sonra ayağı yara olduğu için, artık o yaradan çıkan kan veya irin abdestini bozmaz. Olgunlaşmış çıbanın patlaması da semavi özürdür. Durup dururken burnun kanaması da semavi özürdür. İdrar tutamamak, ishale mani olamamak gibi şeyler semavi özür olur, **Maliki**'yi taklit eden **Hanefî**'nin abdestini bozmaz. Soğuktan el veya dudak yarılıp kanarsa **Maliki**'yi taklit edenin abdestini bozmaz. Yani semavi sebepler bozmaz.

Vidalanan hazır dişler

Soru: Şimdi hazır dişler, damağa vidalanmaktadır. Bunlar da diş dolgusu hükmüne mi girer?

CEVAP

Çıkarıp altını yıkamak imkânı olmadığı için diş dolgusu hükmüne girer.

ÖZÜR SAHİBİ OLMAK

Özür sahibi olmak için, abdesti bozan bir şeyin, devam üzere mevcut olması gerekir. Edası farz olan herhangi bir namaz vakti içinde, namaz vaktinin başından sonuna kadar, abdest alıp, yalnız farzı kılacak kadar bir zaman, abdestli kalamayan kimse, özrü gördüğü andan itibaren, özür sahibi sayılır. Mesela, idrar ve başka akıntılar, yel kaçması, yaradan kan, irin akması, yahut meme, göbek, burun gibi bir yerden, kan, irin akması gibi, abdesti bozan şeylerden biri, hep mevcut olur, yani bir namaz vaktinin başından sonuna kadar, bir abdest alıp, farzı kılacak kadar, durdurulamazsa, o kimse, özür sahibi olur.

Bir namaz vakti girdikten, farzı kılacak kadar zaman sonra özür başlasa, vaktin sonu yaklaşınca kadar bekler. Hiç durmadı ise, vaktin sonunda abdest alıp, o vaktin namazını kılar. Namaz vakti çıktıktan sonra, sonraki namaz vakti içinde durursa, önceki namazını iade eder. İkinci namaz vaktinin başından sonuna kadar hiç kesilmezse, özür sahibi olduğu anlaşılır ve kılmış olduğu önceki vaktin namazını iade etmez.

En uygun olanı da, **özürlü kimsenin, Maliki mezhebini taklid etmesidir.** Çünkü **Maliki**'de, abdesti bozan başka bir sebep yoksa, o kimsenin özrü, namaz vakti çıksa da, abdestini bozamaz.

Her namaz vaktinde bir kere çıkması da şart değildir. Günde bir defa veya birkaç günde bir defa da özrü zuhur etse yine özrü abdestini bozamaz. Namazdan önce veya namaz içinde idrar veya yel kaçırın yani gelen yeli tutamayan yahut akıntısı olan kimse, **Maliki** mezhebini taklid ederse, abdesti bozulmamış olur. (M.Erbea)

Not: **Maliki** mezhebini taklit ile ilgili geniş bilgi, Mezhebin Önemi maddesinde, Mezhep taklidi rahmettir kısmında var.

Soru: Herhangi bir şekilde abdest tutamayan kimse, nasıl hareket eder?

CEVAP

Abdest tutamayan kimse, **özür sahibi** ise, istediği zaman abdest alır. Bu abdest ile, istediği kadar farz ve nafile kılar ve Kur'an-ı kerim okur. Namaz vakti çıkınca abdesti bozulmuş olur. Her namaz vakti girdikten sonra, yeni abdest alıp, bu vakit çıkıncaya kadar her ibadeti yapar. Öğleden başka dört namazdan birinin vakti girmeden önce aldığı abdest ile, bu namazı kılamaz. Çünkü, öğle namazının vakti başlarken, bir namazın vakti çıkmıyor.

Özür sahiplerinin, devam eden özürleri, abdestini bozamaz. Fakat, başka bir abdest bozan sebep ile bozulur. Vakit çıkınca, özür sebebi ile de bozulmuş olur. (Tahtavi)

Vaktin sonu beklenmez

Soru: **Hanefi** mezhebinde henüz **özür sahibi olmayan**, akıntısı kesilmezse o vaktin sonuna kadar bekler mi? Vücudunun herhangi bir yerinde akıntılı yara meydana gelse, bu yara kısa veya çok uzun sürse **Maliki**'yi taklit ederken guslünü de **Maliki**'ye göre mi alması gerekir?

CEVAP

Özür sahibi olsaydı, vaktin sonuna kadar beklemesi gerekmezdi. Vakit girince hemen abdestini alıp namazını kılardı. İlk defa olan bu akıntıda ise, akıntının kesilip kesilmeyeceği bilinmediği için, vaktin çıkmasına abdest alıp farzı kılacak kadar zaman [10-15 dakika] kalınca, abdest alıp namazını

kılar. İkinci vakti böyle bir durum olunca, akşam ezanına kadar, yatsı vaktinde de böyle bir durum olunca imsak vaktine kadar beklemesi gerekir.

Bir namaz vakti girdikten, farzı kılacak kadar zaman sonra özür başlasa, vaktin sonu yaklaşıncaya kadar bekler, hiç durmadı ise, vaktin sonunda abdest alıp, o vaktin namazını kılar. Namaz vakti çıktıktan sonra, sonraki namaz vakti içinde durursa, önceki namazını iade eder. İkinci namaz vaktinin başından sonuna kadar hiç kesilmezse, özür sahibi olduğu anlaşılır ve kılmış olduğu önceki vaktin namazını iade etmez.

Ancak, böyle durumlarda, ikindiye akşama [mekruh vakte] kadar geciktirmemek ve yatsıyı gece yarısından sonra kılmamak için **Maliki** mezhebine uyarak vaktin sonunu beklemeden abdest alıp namazını kılabılır. Abdesti bozacak başka şey olmamışsa, bu abdestle beş vakit namaz kılabılır.

İşte, çarşıda, pazarda, yolculuk veya benzer yerlerde olup da, gusletme imkanı yoksa, **Maliki**'ye göre gusletmeden de **Maliki**'yi taklit edebilir. Gusletme imkanı varsa gusletmesi gerekir. Gusülde, abdestte ve namazda **Maliki**'nin şartlarına uyması gerekir. Çünkü bu üçü birbirine bağlıdır.

Mâlîkî'de özürlü olmak

Soru: Mâlîkî'yi taklit eden birinin parmağı kanasa, bantlayıp abdest alsın, kan yine akmaya devam etse, o abdestle namaz kılabılır mı? Vaktin sonunu mu beklemesi gerekir?

CEVAP

O kimse, dış dolgusu sebebiyle **Mâlîkî**'yi taklit etmese bile, yarasını sarar, abdestini alır ve **Mâlîkî**'yi taklit edip o abdestle namaz kılabılır.

Yolda, nakil vasıtalarında ve alışverişte [karşı cinse] temas korkusu olan **Şâfiî** mezhebindeki bir kimse, **Hanefî** veya **Mâlîkî** mezhebini taklit etmelidir.

Bir iş yaparken, özrü hâsıl olup, bu işin kendi mezhebindeki şartlarından birine uyması güçleşen kimse, bu işi, dört mezhepten herhangi birinin şartlarına uyarak yapar. Bu ikinci mezhebin, bu iş için olan şartlarının hepsine uyması lazım olur. Bu şartlardan birine uyması zor olur, fakat kendi mezhebinde kolay olursa, bu işi yapması sahih olur. İki mezhep zaruri telfîk edilmiş olur. Kendi mezhebinde de zor olur ise, kendi mezhebindeki birinci şartı yapmaması caiz olur. Fakat Eshab-ı kiramdan birinin ictihadına göre caiz olabileceğini düşünmek iyi olur.

Buradaki ifadeler dikkatlice okunur ve doğruluğuna inanılırsa, mesele rahatça çözülür. Elimiz kanıyor, **Mâlîkî** mezhebinin şartlarını da gözeterek **Mâlîkî**'yi taklit ediyoruz, mesele kalmıyor. **Mâlîkî**'nin şartlarından birine uymamız zor olur, fakat kendi mezhebimizde kolay olursa, parmağımız kanadığı halde, yine kendi mezhebimize göre namazı kılıyoruz. Kendi mezhebimizde de, zor bir durum varsa, yani hiçbir mezhepte çare yoksa, Eshab-ı kiramdan birinin ictihadı böyle olabilir diye düşünürsek yine namazımız sahih oluyor.

Hastalık veya ihtiyarlık sebebi ile yani zaruret ile idrar kaçırın **Hanefî**'nin, tekrar abdest alması, harac, zahmet olacağı için, bu kimse, **Mâlîkî** mezhebini taklit ederek, hemen özür sahibi olur, abdesti bozulmaz.

Tâbi olduğu mezhebe uyarak, bir işi yaparken, harac hâsıl olursa, bu iş, diğer üç mezhepten, harac bulunmayan birini taklit ederek yapılır.

[Mesela eli kanayan, yarasını bantlayıp abdestini alır, **Mâlikî** mezhebinin şartlarını da gözeterek **Mâlikî**'yi taklit ederek namazını kılar.]

Namazda iken, teşehhüd miktarı oturmadan evvel, abdesti kendiliğinden bozulursa, hemen gidip tazeleyip, namazına devam edebilir ise de, baştan kılması efdaldır. Tekrar bozulursa veya abdest almak güç olursa, namaza dururken **Mâlikî** mezhebini taklit eder. **Maliki** mezhebinde, hastaların, ihtiyarların namazları bozulmaz.

Harac bulunduğu zaman, başka mezhebi taklit etmek için, zaruret de bulunması şart değildir.

[Mezhep taklidi için zaruret şart değil, harac, günlük ihtiyaç olması yeterlidir.]

Harac olunca, zaif rivayet ile amel olunur.

Harac olduğu zaman zaif olan kavi ile amel etmek evladır.

Hastalık veya ihtiyarlık sebebi ile yani zaruret ile idrar kaçırın **Hanefî**'nin, tekrar abdest alması, harac, zahmet olacağı için, bu kimse, **Mâlikî** mezhebini taklit ederek, hemen özür sahibi olur, abdesti bozulmaz.

İhtiyaç olduğu için hazırlanan karışımlardaki iki maddeden biri temiz ise ve necis olanın yerine temizini kullanmakta harac varsa, birinci kavle göre karışımın da temiz olacağı anlaşılmaktadır. İspirtolu ilaçlar, kolonya, mürekkep ve vernikler ve boyalar böyledir.

İslam Ahlakı kitabındaki başka mezhebi taklitle ilgili birkaç ifade:

Yapılan bir şeyin, bir farza mani olmasını veya haram işlemeye sebep olmasını önlemenin meşakkatli, güç olmasına harac denir.

İnsanın yaptığı bir şeyden dolayı, âlimlerin bu sözlerine uymakta harac olursa, seçilmemiş, zayıf sözlerine uyulur. Buna uymakta da harac olursa, bu hüküm, başka mezhebi taklit ederek yapılır.

Kendi mezhebine göre, bir farzı yaparken veya bir haramdan sakınırken, harac hâsıl olursa, harac bulunmayan, başka bir mezhep taklit edilerek, bu haracdan kurtulmalıdır. Harac, bir işi zahmet ile yapmak veya hiç yapmamak demektir. Harac bulunmayan başka mezhep yoksa, haraca sebep olan şey, zaruret ile mevcut ise, bu farzı yapmak veya haramdan sakınmak affolur.

[Eğer başka mezhebi taklit imkânı yoksa, yani o mezhep de bu işi caiz görmüyorsa, o işi de yapmak gerekiyorsa, o haramı işlemek veya farzı tehir etmek caiz oluyor.]

Şarap, ispiro ve alkollü içkilerin hepsi kaba necasettir. Su ile toprak karıştırıldığı zaman, bu ikisinden biri temiz ise, meydana gelen çamurun temiz olacağı ve bu kavlin sahih olduğu ve fetvanın da böyle olduğu, Bahr kitabında ve İbni Abidin'de yazılıdır. Bu fetvanın zayıf olduğunu bildiren âlimler de varsa da, harac olduğu zaman, zayıf kavi ile amel olunacağı, İbni Abidin'de ve Hadika'da yazılıdır. Buna göre, bir ihtiyacı karşılamak için hazırlanan kolonya, vernik ve ispiroto ilaçların ve boyaların, alkol ile karıştırılan maddeleri temiz ise, karışımların da temiz olacağını anlaşılmaktadır.

Mâlikî'yi taklit edenin, harac olunca, vitir namazını terk etmesi caiz olur.

[Vitr namazı vacibdir, muhakkak kılınması lazımdır. Mesela yolculukta, akşamla yatsıyı cem etmek caiz olunca, vitir cem edilemiyor. Gece kalkıp kılınmasında bir güçlük varsa, **Mâlikî** mezhebi taklit edilerek, vacib olan vitri terk etmek caiz oluyor.]

Ruhsatlardan faydalanmak

İlmihal'de, taklit etmesi caizdir denmeyip (Taklit etmelidir) denmesi, dini hükümler zor gelip bıkkınlık hâsıl olmaması içindir. Harac yani meşakkat, güçlük gibi bir ihtiyaç olunca mezhep taklidi yapılmalı. Yapmamak Sünnet'e aykırı olur.

Necmüddin-i Gazzi hazretleri, (Şeytan insana, Allahü teâlânın bildirdiği kolaylıkları yaptırmaz. Bunun için ruhsatla amel etmelidir) der. İmam-ı Rabbanî hazretleri de, (Allahü teâlâ, insanlara güç gelen şeyleri değil, kolay olanların yapılmasını istiyor, çünkü insan zayıf, dayanıksız yaratılmıştır) buyuruyor.

Hadis-i şeriflerde de buyuruluyor ki:

(Allahü teâlâ, emrettiği şeyler gibi, ruhsat verdiği şeyleri yapmanızı da sever.) [Beyheki]
(Allahü teâlânın sevdiği şeyi yapmaktan niye kaçınılsın ki?)

(Allahü teâlânın size verdiği kolaylık ve ruhsatlardan istifade edin!) [Buhari] (Bu emre niye uyulmaz ki?)

(Ruhsatlardan istifade etmeyen, Arafat dağı kadar günah işlemiş olur.) [Taberani] (Mezhep taklidi bir ruhsatken, niye öyle çok günah işlemeye rıza gösterilir ki?)

(Sünnetimi kabul etmeyen benden değildir) hadis-i şerifi de, (Ruhsat, izin verdiğim şeyleri kabul etmeyip, kendine sıkıntı veren sünnetime uymamış olur) demektir. (Müslim)

Demek ki, Sünnet'e uyup, ruhsatlardan faydalanmalıdır.

Soru: Herhangi bir şekilde abdest tutamayan kimse, nasıl hareket eder?

CEVAP

Abdest tutamayan kimse, **özür sahibi** ise, istediği zaman abdest alır. Bu abdest ile, istediği kadar farz ve nafil kılar ve Kur'an-ı kerim okur. Namaz vakti çıkınca abdesti bozulmuş olur. Her namaz vakti girdikten sonra, yeni abdest alıp, bu vakit çıkıncaya kadar her ibadeti yapar. Öğleden başka dört namazdan birinin vakti girmeden önce aldığı abdest ile, bu namazı kılamaz. Çünkü, öğle namazının vakti başlarken, bir namazın vakti çıkmıyor.

Özür sahiplerinin, devam eden özürleri, abdestini bozamaz. Fakat, başka bir abdest bozan sebep ile bozulur. Vakit çıkınca, özür sebebi ile de bozulmuş olur. (Tahtavi)

Vakit çıkınca

Soru: Akıntı, elde olmadan gaz kaçırma gibi bir özürden dolayı **Malikî** mezhebini taklit eden kimsenin, her namaz vaktinde, evinde de olsa abdest alması gerekir mi?

CEVAP

Evinde de olsa yeniden abdest almak, harac [sıkıntı] olur. Zaten bu gibi özürlerde, her vakitte abdest alma sıkıntısından kurtulmak için **Malikî** mezhebi taklit edilir. **Mâlikî** mezhebini taklit edince de, her namaz vaktinde tekrar abdest almak gerekmez.

Mezhep taklidi harac olan işlerde yapılır. Abdest bozulunca, yeniden abdest alınması bir haracdır. İlmahal'de, (Yolda, nakil vasıtalarında ve alışverişte temas korkusu olan **Şâfiî**, **Hanefî** veya **Mâlikî** mezhebini taklit etmelidir) deniyor. Kitaptaki bu ifadeye aykırı olarak, (Yolda, otobüste, çarşıda bir kadına dokununca, abdesti bozulan **Şâfiî**, zaruret yoksa, gitsin abdestini alsın) denmemeli. Yolda, alışverişte abdesti bozulan, tekrar abdest alabilir, fakat yeniden abdest almanın harac olduğu, İlmahal'de açıkça bildiriliyor. Dinimizin verdiği ruhsatlardan insanları uzaklaştırmak doğru değildir. Bir hadis-i şerif: (Ruhsatlardan faydalanmayan, Arafat Dağı kadar günah işlemiş olur.) [Taberânî]

TEYEMMÜM

Teyemmümü gerektiren haller

Sual: Teyemmümü gerektiren haller nelerdir?

CEVAP

Abdest almak veya gusletmek için, su bulunmazsa veya su olduğu halde kullanılması mümkün olmayan durumlarda, **temiz toprak, kum, kireç ve taş** gibi **toprak** cinsinden temiz bir şey ile **Hanefî**'de vakit girmeden önce de teyemmüm edilir. Diğer **üç mezhepte**, vakit girmeden önce caiz değildir.

Teyemmümü gerektiren başlıca haller şunlardır:

- 1- Abdest ve gusül için temiz su bulamamak (**Şehirde her zaman su aramak farzdır.**)
- 2- Su kullanmaya mani olan hastalık, su kullanınca soğuktan ölmek veya hasta olma tehlikesi.
- 3- Suyun yanında zarar verecek olan düşman veya yırtıcı, zehirli hayvan bulunmak.
- 4- Hapiste olup, su kullanamamak.
- 5- Ölümle tehdit edilmek.
- 6- Yolcu olup, yanında içme suyundan fazla su bulunmamak.
- 7- Kuyu olsa da, su çıkarma imkanı olmamak.

Teyemmümün farzı

Sual: Teyemmümün farzı kaçtır?

CEVAP

Teyemmümün farzı üçtür:

- 1- Niyet etmek.
- 2- İki elin içini temiz toprağa sürüp, yüzün tamamını mesh etmek.
- 3- Elleri temiz toprağa vurup, önce sağ ve sonra sol kolu mesh etmek.

Teyemmümün farzı ikidir, diyenlere göre, ikinci ve üçüncü farz, bir farz olarak söylenir.

Teyemmümün sünnetleri

Sual: Teyemmümün sünnetleri nelerdir?

CEVAP

Teyemmümün sünnetleri şunlardır:

- 1- Toprağa avucun içini koymak.
- 2- Avuçları toprak üzerinde ileri ve geri çekmek.
- 3- Avuçta toprak varsa, toprak kalmayınca kadar, iki eli, baş parmakları ile birbirine çarpmak.
- 4- Elleri toprağa koyarken parmakları açmak.
- 5- Besmele ile başlamak.
- 6- Önce yüzü, sonra kolları mesh etmek.
- 7- Abdest alır gibi, çabuk yapmak.
- 8- Misafir, bir mil [**1920** metre] içinde su bulunduğunu bilirse, araması **farz**, zan ederse **sünnettir**.
- 9- Önce sağ, sonra sol kolu mesh etmek.
- 10- Elleri, toprağa vurarak, kuvvetle koymak.
- 11- Kolları aşağıda anlatılan şekilde mesh etmek.
- 12- Parmakların arasını mesh etmek ve bunu yaparken yüzüğünü oynatmak.

Teyemmümde dikkat edilecek hususlar

Sual: Teyemmümde dikkat edilecek hususlar nelerdir?

CEVAP

Teyemmümde dikkat edilecek hususlar şunlardır:

- 1- Abdestsiz bir kimse talebesine göstermek için, teyemmüm ederse, bununla namaz kılamaz.
- 2- Teyemmüm ile namaz kılabilmek için, yalnız teyemmüme **niyet** etmek yetiştir. Namaz için de niyet etmek gerekir.
- 3- Bir topraktan birkaç kimse teyemmüm edebilir. Çünkü, teyemmüm edilen toprak ve benzerleri **müstamel** olmaz. **Teyemmümden sonra elden, yüzden dökülen toz müstameldir.**
- 4- **Safii** ve **Hanbeli**'de teyemmüm yalnız toprak ile yapılır. Diğer mezheplerde, toprak cinsinden olan her temiz şey ile, üzerinde bunların tozu olmasa bile, teyemmüm edilir. Yanıp kül olan veya sıcakta eriyebilen şeyler, toprak cinsinden değildir. O halde, ağaç, ot, tahta, demir, piring, yağlı boya sıvalı duvar, bakır, altın, cam ile teyemmüm edilemez. Kum ile olur. İnci, mercan ile olmaz. Kireç ve alçı ile yıkanmış mermer, çimento, sırsız fayans, sırsız porselen çanak çömlekle, çamur ile olur. Yalnız çamur varsa, suyu yarıdan az ise, bununla teyemmüm edilir.

5- Bir teyemmüm ile çeşitli namaz kılmak caizdir.

6- **Misafir, 2 km.** den az uzakta su bulunacağını alametlerle veya akıllı, baliğ ve adil bir Müslümanın haber vermesi ile, çok zan ettiği zaman, her tarafa doğru **200 metre** giderek veya birini göndererek araması **farz** olur. Çok zan etmezse, suyu araması lazım olmaz.

7- Bir kimse, suyu sormadan teyemmüm edip, namaza dursa, sonra yanında bulunan adil bir şahıstan, su olduğunu haber alsa, abdest alıp, namazını iade eder.

8- **İki kilometre**den uzakta su varken, teyemmüm ile namaz kılmak caizdir.

9- Eşyası arasında su bulunduğunu unutan, şehir ve köyde değilse, teyemmüm ile namaz kılabilir.

10- Suyun bittiğini sanan, namazdan sonra suyunu görse, teyemmüm ile kıldığı namazı iade eder.

11- Çölde, yollarda içmek için konulan su varken, teyemmüm edilebilir.

12- Cünüp, teyemmümden sonra, abdesti bozulsa, cünüp olmaz. Az su varsa, yalnız abdest alır.

13- Cünüp kimsenin vücut yüzeyinin yarıdan fazlası yara veya çiçek, kızıl gibi ise teyemmüm eder. Derisinin çoğu sağlam ise ve yaralı kısımları ıslatmadan yıkaması mümkün ise, gusleder. Yaralı kısımları ıslatmadan yıkanamazsa yine teyemmüm eder.

Teyemmüm nasıl yapılır?

Sual: Teyemmüm nasıl yapılır?

CEVAP

1- Önce cünüplükten veya abdestsizlikten temizlenmek için **niyet** edilir.

Teyemmüm ile namaz kılabilmek için, yalnız teyemmüme niyet etmek yetmez. İbadet olan bir şeyi, mesela, **cenaze namazı, secde-i tilavet yapmak için veya abdest için veya gusül için teyemmüm etmeye niyet** gerekir.

Teyemmüme niyet ederken, abdest ile guslü ayırmaya lüzum yoktur. Abdest için niyet etmekle, cünüplükten de temiz olur. Cünüplükten temizlenmeye niyet edilen teyemmüm ile namaz kılınabilir. Abdest için ikinci teyemmüme lüzum yoktur.

2- **İki kolu dirseklerinden yukarı sıvalı olarak, iki elin içini temiz toprağa, taş, toprak veya kireç sıvalı duvara sürüp, en az üç parmağı değmek üzere, iki avucu ile yüzünü bir kere mesh etmek, yani sığamak.** Eli, yüzünün iğne ucu kadar yerine değmezse, teyemmüm yapılmış olmaz.

Yüzü tam mesh edebilmek için, avuçlar açık ve dört parmak birbirlerine yapışık ve iki elin ikişer uzun parmaklarının uçları birbirlerine değmiş olarak, avuç içleri saç kesimine koyup, çeneye doğru yavaşça indirilir. Parmaklar yatay vaziyette alını, göz kapaklarını, burnun iki yanını ve dudakların üzerlerini ve çenenin yüz kısmını iyice sığamalıdır. Bu esnada avuç içleri de yanakları sığar.

3- İki avucu tekrar toprağa sürüp, birbirine çarparak, tozu toprağı silkeledikten sonra, önce sol elin dört parmağı içi ile, sağ kolun alt yüzünü, parmak ucundan dirseğe doğru sığayıp sonra, kolun iç yüzünü, sol avuç içi ile, dirsekten avuca kadar sığamak ve sonra sol baş parmak içi ile, sağ baş parmak dışını sığamaktır. Yüzüğü çıkarmak gerekir. Sonra, yine böyle sağ el ile, sol kol sıvanır. El ayasını toprağa sürmek gerekir. Toprağın, tozun elde kalması lazım değildir.

Abdest ve gusül için teyemmüm aynıdır.

Teyemmümü bozan şeyler

Sual: Teyemmümü bozan şeyler nedir?

CEVAP

Teyemmümü gerektiren özür hali ortadan kalkınca, su bulununca, abdesti ve guslü bozan hallerde, teyemmüm de bozulur.

Sual: Su olup olmadığını sormadan namaz kılan, yanında su olduğunu görse namazını iade eder mi?

CEVAP

Yanında adil biri bulunduğu halde, su var mı diye ona sormadan teyemmüm edip namaza duran, sonra su olduğunu haber alsa, abdest alıp namazı iade eder.

Sual: Su kuyusu varken, suyu çıkaramayan, teyemmüm edip namaz kılsa, sonra suyu çıkarma imkanına kavuşsa namazı iade eder mi?

CEVAP

Kuyudan su çıkarmak için, kova, ip veya para ile su bulamayan kimse, teyemmüm eder ve su bulunca, namazı iade etmez.

Sual: Salih bir tabibin yıkanmasını yasakladığı hasta, gusül için teyemmüm eder mi?

CEVAP

Evet eder.

Sual: Teyemmüm bile edemeyen felçlinin namaz kıması gerekir mi?

CEVAP

Hizmetlerini yapan teyemmüm ettirir. Namazı ima ile kılar. Gerekirse iki namazı cem eder.

Sual: İğne ucu kadar yere el değmezse teyemmüm sahih olur mu?

CEVAP

Bilirse sahih olmaz. Ama bilmeden daha çok yer kalsa teyemmüm sahih olur.

Sual: Teyemmümde, şüphelenip birkaç defa sıvamak caiz mi?

CEVAP

Evet. Fakat vesvese etmemelidir.

Sual: Çok yaşlı ve hasta abdest aldırılınca çok yoruluyor. Yorulmaması için, teyemmüm etse caiz mi?

CEVAP

Evet.

Sual: Kibrit kutusu kadar bir tuğla ile teyemmüm caiz mi?

CEVAP

Hayır.

Sual: Tahta külü ile teyemmüm caiz mi?

CEVAP

Hayır.

Sual: Nöbetçi iken, mescitte yatıyorum. Sık sık dışarı çıkmam gerekiyor. Her defasında abdest almam gerekir mi?

CEVAP

Hayır. Sonraki girişlerde teyemmüm etmek iyi olur.

Sual: Parmakları arızalı olup teyemmüm ederken el değmeyen yer kaldığını sanan ne yapar?

CEVAP

Şüphe edince başkasına yaptırır. Başkası yoksa yapabildiği kadar yapar.

Sual: Sudan bir mil [1920 metre] kadar uzaktakinin arabası olsa, yine teyemmüm edebilir mi?

CEVAP

Evet.

Sual: Teyemmüm ederek mest giyen, su ile abdest alırken mestlere meshetmesi caiz mi?

CEVAP

Teyemmümle mest giyen, su ile abdest alırken, mesh edemez. Ayaklarını da yıkaması gerekir.

Sual: Gusledince, hastalık artacaksa ve iyileşme gecikecekse teyemmüm etmek caiz olur mu?

CEVAP

Hastanın, abdest almak veya gusletmek veya hareket etmek ile, hastalığının artacağı veya iyi olması uzayacağı, kendi tecrübesi ile veya uzman ve salih bir doktorun söylemesi ile anlaşılırsa, teyemmüm eder.

Sual: Abdest almış olan kimse, teyemmüm etmiş olan imama uyabilir mi?

CEVAP

Abdest alan, teyemmüm etmiş olana; ayakta kılan, oturarak kılana uyabilir.

Sual: Sağlamken kazaya kalmış namazları hasta iken teyemmüm edip kaza etmek caiz midir?

CEVAP

Evet caizdir. İma ile kaza etmek de caizdir.

Sual: Su bulamadığı için teyemmüm eden cünüp kimsenin abdesti bozulsa cünüp mü olur?

CEVAP

Hayır, **Hanefi**'de cünüp olmaz. **Maliki**'de cünüp olur.

Sual: Kışın çok soğukta arazide, gusledince hastalanacağını bilen kimse ne yapar?

CEVAP

Gusledince, soğuktan ölmek veya hastalanmak tehlikesi varsa, gusül için **teyemmüm** eder ve su ile abdest alır. Şehirde olup hamam parası yoksa ve başka çare bulamazsa, yine gusül için **teyemmüm** eder ve su ile abdest alır.

Sual: Su yanında tehlike varsa, abdest veya gusül için teyemmüm edilir mi?

CEVAP

Su yanında düşman, yırtıcı veya zehirli hayvan, ateş veya nöbetçi varsa veya **kendisi hapis** ise veya (**abdest alırsan seni öldürürüz, malını alırız**) diye korkutulursa, teyemmüm ederek namazını kılar. **Fakat bu sebepler kul tarafından olduğu için, gusül ve abdest alınca, bu namazları tekrar kılması gerekir.** Vakti içinde kılmak mümkün olmazsa, vakti çıktıktan sonra da kılmak gerekir. (Redd-ül-muhtar)

Sual: Alınan bir teyemmüm ile bu teyemmüm bozuluncaya kadar birkaç vakit namaz kılınabilir mi?

CEVAP

Hanefi'de, bir teyemmümlerle, dilediği kadar farz kılabilir. Yani teyemmüm bozulana kadar birkaç vaktin namazı ve istenildiği kadar kaza namazı kılınabilir.

Diğer **üç mezhepte**, ancak vakit girdikten sonra teyemmüm edilir ve **bir teyemmümlerle sadece vaktin farzı kılınır**, aynı vakit içinde kaza namazı kılınsa yine her kaza için ayrı teyemmüm etmek gerekir, **fakat tek teyemmümlerle istediği kadar nafil veya sünnet kılabilir.** Sünnetleri kılarken kazaya da niyet edilince, her kaza için yeniden teyemmüm etmek gerekir. Yeni bir vakit girince de tekrar teyemmüm edilir.(Mizan-ül Kübra)

Sual: Vücudumun 3 yerinde, bacaklarımda ve yüzümda ağır derecede dikişler var. Bu yüzden gusül ve normal abdest alamıyorum. Dikişlere su değmesi yasak. Namazı kazaya bıraksam olur mu?

CEVAP

Namazları şer'i bir özür olmadan kazaya bırakmak haramdır. Yaraların üstünü kapatarak da yıkanma imkanı yoksa, teyemmüm edilip namazlar ima ile kılınır. Oturarak kılınma imkanı yoksa yatarak kılınır.

Sual: Vitir namazını gece yarısından sonra kılmaya niyetlenen kimse kalktığı anda cünüp olduğunu görse fakat suların kesik olması sebebiyle evde gusledecek kadar su bulunmasa teyemmüm edebilir mi?

CEVAP

Şehirde su bulamamak mazeret değildir, teyemmüm caiz olmaz. 2-3 litre su ile rahat gusledilir. Bu kadar su da bulunabilir. Yani memba suyu içme suyu bulunur. Komşudan istenebilir. Bunun gibi veya başka acil durumlar için tedbir almalı, evde su bulundurulmalıdır. Su ve elektrik kesintisi şehirlerde her zaman olabilecek şeylerdir. Tedbirli olmalıdır.

Sual: Namaz vaktinin çıkacağından korkan kimse, su varken teyemmüm edebilir mi?

CEVAP

Su varken teyemmüm edilmez. Namazı kaçırsa da **abdest** alması gerekir. (Kuduri)

Sual: Ameliyat oldum, abdest alamıyorum. Teyemmüm topraktan başka hangi maddelerle yapılır?

CEVAP

Teyemmüm toprakla veya toprak cinsinden olan kum, kireç, alçı, taş, mermer, çimento, sırsız fayans, sırsız porselen, sırsız çanak çömlekle, tuğla yahut kiremitle olur. Kireçli, topraklı veya taşlı duvara elleri sürmekle de teyemmüm edilir. Hangisi kolaysa o yapılır.

Sual: Bir toprak ile kaç defa teyemmüm edilebilir?

CEVAP

Bir topraktan birkaç kimse teyemmüm edebilir. Çünkü, teyemmüm edilen toprak ve kum ve benzerleri, müstamel olmaz. Yani o toprakla aylarca teyemmüm edebilir. Teyemmümden sonra, elden, yüzden dökülen toz müstameldir.

Sual: Diğer hak mezheplerimize göre teyemmümün hükümleri nasıldır?

CEVAP

Teyemmümde besmele çekmek **Hanbeli**'de vacip, diğer mezheplerde sünnettir. **Hanefi**'de teyemmüm toprak cinsinden olan kum, kireç, alçı mermer, çimento, sırsız fayans, sırsız porselen çanak çömlekle, tuğla ile olur. Kireçle badana edilmiş duvardan teyemmüm edilir. Toprak tozu olan eşyalarla da olur. **Şafii**'de teyemmüm yalnız toprakla yapılır. **Hanbeli**'de de yalnız toprakla olur. Fakat toprak, yanmamış, gasp edilmemiş ve tozlu olmalıdır. **Maliki**'de kum, ot, ağaç ve karla da olur.

Hanefi'de, bir teyemmüm ile, dilediği kadar farz kılabilir. Diğer **üç mezhepte**, teyemmüm, namaz vaktinden önce alınmaz ve bir teyemmüm ile birden fazla farz kılınmaz.

Sual: Vücudu yaralı olan kimse, nasıl gusleder?

CEVAP

Vücut yüzeyinin yarıdan fazlası yara olan gusül için teyemmüm eder. Azı yaralı ise ve yaralı kısımları ıslatmadan yıkanması mümkün ise, su ile gusledip, yaraların üzerini mesh eder. Mesh zarar verirse, üzerine koyduğu bezi mesh eder.

Sual: Elinde çatlak, yara veya egzama olan nasıl abdest alır ve gusleder?

CEVAP

Elindeki çatlak, yara veya egzamayı ıslatmak zarar verirse, eline eldiven takıp, eldiven ile abdest alabilirse, böyle abdest alması gerekir. Eldiven bulamazsa, ellerine su alamaz ve yüzünü, başını, ayaklarını suya sokamaz ise, teyemmüm eder. Yaralı kısımları ıslatmadan gusledemezse, yine teyemmüm eder.

Sual: İki eli çolak veya felçli olup kullanamayan nasıl taharet edip abdest alır?

CEVAP

Elleri çolak olan, taharetlenmez. Kollarını toprağa, yüzünü duvara sürüp teyemmüm eder.

Sual: Maliki mezhebinde farz olan muvalatı, abdest uzuvlarının kurumaması, diye tarif edenler var. Muvalat nedir?

CEVAP

Muvalat, her uzvu, birbiri arkasından ara vermeden, acele olarak yıkamaktır. Başka bir ifade ile, normal şartlar altında, bir önce yıkadığı uzuv kuruyacak kadar ara vermemektir.

Çok kısa zamanda yapılan bir iş, muvalata engel olmaz. Mesela, abdest alırken kapıdan biri girse, gelenin kim olduğuna bakılsa, muvalata mani olmaz. Musluktan su kesilse, kovadaki suyu almak veya bitişik odadaki musluğa gidip, o musluktan abdest almak, muvalatı engellemez. Bir uzuv kuruyacak kadar ara verilirse, muvalata mani olur. Abdest alırken çorabın birini veya ikisini çıkarmak muvalata mani olmaz.

Uzuvların kuruyup kurumaması mutlak ölçü değildir. Çünkü sıcak ve rüzgarlı havada, uzuvlar hemen kuruyabilir. Yahut soğuk ve rüzgarsız bir yerde, uzuvlar geç kuruyabilir. Uzuvlar kurumadı diye, başka bir iş yapmak muvalata mani olur. Hararetili vücutta, uzuv tez kuruyabilir. Demek ki, kuruyup kurumaması kesin ölçü değildir.

İbni Âbidin hazretleri de, **Hanefi**'ye göre muvalatı anlatırken, (Toprakla teyemmüm ederken de, su ile yıkamak olmadığı halde, normal şartlarda bir uzuv kuruyacak kadar ara vermek muvalata manidir) buyuruyor.

Sual: Teyemmüm ederken sadece niyet ettim teyemmüme desek bununla namaz kılınabilir mi? Mushafı tutup bir yere koymak niyetiyle teyemmüm etsek, bu teyemmümle namaz kılmamız caiz mi? Bir de hem teyemmüme, hem de cünüplükten temizlenmeye niyet etmek mi gerekir?

CEVAP

Sadece teyemmüme niyet etmekle namaz kılmak caiz olmadığı gibi, Mushafı tutmak için teyemmüm edilince de, bu teyemmümle namaz kılınmaz. İbadet olan başka bir şeyi, mesela, secde-i tilavet yapmaya veya abdest için teyemmüm etmeye niyet gerekir. Teyemmüme niyet ederken, abdest ile guslü ayırmaya gerek yoktur. Abdest için niyet etmekle, cünüplükten de temiz olur. Cünüplükten temizlenmeye niyet edilen teyemmüm ile namaz kılınır. Abdest için ikinci teyemmüme lüzum yoktur. (Redd-ül-muhtar)

İmam Züfer'e göre, abdest de olduğu gibi, teyemmümde de niyet farz değildir. Teyemmüme niyet etmeden teyemmüm alıp namaz kılan kimse, imam-ı Züfer'e göre teyemmümünün sahih olduğunu, yani o kavle uyduğuna niyet ederse, kıldığı namaz sahih olur. İhtiyaç olmadan başka bir kaville amel edilmez.

Teyemmüm caiz olmayan maddeler:

Yanıp kül olan veya sıcakta eriyen şeyler, toprak cinsinden değildir.

Teyemmüm caiz olmayanlar:

- 1- Ağaç ile,
- 2- Ot, meyve ve sebze yaprakları ile,
- 3- Tahta ile,
- 4- Hasır ile,
- 5- Demir, piring, alüminyum bakır, altın gibi madenler ile,
- 6- Yağlı boya sıvalı duvar ile, naylon ile, plastik ile,
- 7- Cam ile teyemmüm edilemez.

Şafii ve **Hanbeli** mezheplerinde, teyemmüm yalnız **toprakla ve tozlu kum** ile olur.

Maliki'de yer cinsinden olanlarla da olur. Mesela **taş, kum, çamur, kireç, ağaç ve ot** ile teyemmüm caizdir. Hatta altın, gümüş ve mücevher hariç, madenlerle de teyemmüm caizdir. Yanmış kiremitle caiz değildir.

Şafii, Hanbeli ve **Maliki**'de, teyemmüm ancak vakit girdikten sonra yapılır. Bir teyemmümle ancak bir vaktin farzı kılınır.

Hanefi'de teyemmüm şunlarla olur:

- 1- Toprak ve kum ile,
- 2- Kireç ve alçı ile,
- 3- Taş ile, cilasız ve yıkanmış mermer ile,
- 4- Çimento, tuğla ve kiremit ile, [Bunların tozu ile],
- 5- Sırsız yani cilasız olmak şartı ile fayans, porselen çanak çömlek, testi ile,
- 6- Çamur ile, [Çamurun suyu yarıdan az ise, bununla teyemmüm edilir. Suyu çoksa, bir bez çamura sokulup, çıkarılıp rüzgarda kurutup, bu tozlu bezle teyemmüm edilir.]
- 7- Toprak kerpiçle, kerpiç duvar ile, Kireçle badana edilmiş duvar ile teyemmüm caizdir.

Ev tozu ile teyemmüm olmaz

Sual: Ev tozlu eşyaya, mesela yastığa teyemmüm caiz midir?

CEVAP

Caiz değildir. Ancak kumaş, elbise, yastık gibi, teyemmüm caiz olmayan eşya üzerindeki, teyemmüm caiz olan toprak cinsi şeylerin tozu ile veya kül ile tozlanırsa veya silkindikleri zaman havaya böyle toz çıkarsa, bunlarla teyemmüm caizdir. Ev eşyası üzerinde bulunan organik tozlar böyle değildir. Ev tozu toprak tozu değildir, organik tozdur. Organik tozlarla teyemmüm olmaz. Toprak cinsinden olan her temiz şey ile, üzerinde bunların tozu olmasa bile, teyemmüm edilir.

Kar ile teyemmüm etmek

Sual: Buzlu kutup bölgesinde yaşayan kimse nasıl abdest alır? Çünkü su yoktur. Toprak da bulamaz ki teyemmüm etsin. Her yer buzla ve karla kaplıdır. Bu adam nasıl gusleder?

CEVAP

Bu adamın evi barkı yok mu? Namaz kılan biri, niye yanında teyemmüm edeceği çanak, çömlek, taş, mermer, tuğla gibi bir şey taşıyor? Karların ve buzların üstünde ne iş yapıyor? Yemek yemiyor mu, su içmiyor mu? Böyle yerde nasıl yaşıyor ki? Önce siz buna **cevap** verin, sizin sorunuzun cevabı kolaydır.

Bu ateistlerin sorusuna benziyor. Çünkü onlardan çok duyduk, kutuplarda nasıl namaz kılınır veya oruç nasıl tutulur diye.

İslamiyet cihanşümul [evrensel, üniversal] bir dindir. Her asra, her bölgeye, her iklime uygun emir ve yasakları vardır. Dinde, ölüm hariç, çaresiz hiç bir şey yoktur. Peygamber efendimiz, (Mezhepler rahmettir) buyurmuştur. Dört mezhebin birinde bir çıkış yolu bulunur. Dört mezhebin birinde de bulunmayan şey de zarurettir. Zaruret halinde de bir çok haramlar mubah hâle gelir. Yani namazı, abdesti tehir etmek günah olmaz.

Maliki mezhebinde kar ile, buz ile teyemmüm etmek de caizdir. İhtiyaç olunca **Maliki** mezhebi taklit edilir.

Maliki mezhebini de taklit etme imkanı olmasaydı, herhangi bir sebeple teyemmüm de edemeyen, suya kavuşuncaya kadar abdesti veya guslü tehir ederdi.

Sual: Teyemmümü toprakla yapmak şart mıdır? Başka bir şeyle teyemmüm yapılmaz mı?

CEVAP

Kum, kireç ve taş gibi toprak cinsinden temiz bir şeyle, mesela kiremitle veya sırsız yani cilasız mermerle de yapılabilir.

Kül ile teyemmüm

Sual: Kül ile teyemmüm yapmak caiz midir?

CEVAP

Hayır. Sadece taş külü müstesnadır. Mesela kireç, taş külüdür. (Redd-ül-muhtar)

Sual: Teyemmüm ederek namaza duran, namazdayken su görse ne yapması gerekir?

CEVAP

Suyu görünce, teyemmüm bâtil olur. Hemen selam verip, namazdan çıkar. Vakit çıkmadan abdest alıp namazını baştan tekrar kılar. (Redd-ül-muhtar)

Sual: Sabah uyandığımda, suların gece yarısı kesilmiş olduğunu görsem, dışarıda da karanlık ve soğuksa teyemmüm edebilir miyim?

CEVAP

Hayır. Önceden böyle durumlar için tedbir alınmalıdır. Şehirde su bulamamak, özür olmaz. Komşudan da olsa, bir kova su alınabilir.

Az su ve teyemmüm

Sual: Sadece abdest almaya veya vücudunun bir kısmını yıkamaya yetecek kadar suyu olan nasıl gusleder?

CEVAP

Bedeninin tamamını bir kere yıkayacak kadar suyu olmayan cünüp kimse, abdest ve gusül için, bir teyemmüm eder. Teyemmümden sonra, abdesti bozulursa, o su ile, sonra abdest alır.

Abdest ve teyemmüm

Sual: Su az olup abdeste yetmezse nasıl abdest alırız?

CEVAP

Abdest uzuvlarını bir kere bile yıkamaya suyu yetmeyen kimse, herhangi bir yerden su bulma imkânı da yoksa, mevcut su ile bir yerini yıkamaz, teyemmüm eder. (Hindiyye)

Teyemmüm edebilir

Sual: 80 yaşındaki ninem, yalnız başına zor abdest alıyor, düşerim de bir yerim kırılır diye korkuyor. Acaba teyemmüm edebilir mi?

CEVAP

Düşme ihtimali varsa teyemmüm eder. Soğuk havada hastalanma ihtimali olan sağlam kimse de, soğuk suyla gusletmek yerine teyemmüm eder.

Sual: Teyemmüm namaz vakti girmeden önce alınsa sahih olur mu?

CEVAP

Evet, Hanefî'de sahihtir. Diğer üç mezhepte, vakit girmeden önce alınan teyemmüm, vakit çıkınca bozulmuş olur. Yeni vakit girince, namaz kılmak için yeniden teyemmüm almak gerekir. Mâlikî veya Şâfiî'yi gusül, abdest ve namazda taklit edenlerin de, buna dikkat etmesi gerekir.

Abdest ve teyemmüm

Sual: Namaz kılama bakımından, teyemmümün abdestten farkları nelerdir?

CEVAP

Üç meselede teyemmüm, abdestten ayrılır:

1- Bir Müslüman abdest aldıktan sonra mürted olsa ve sonra tevbe etse, önce aldığı abdestle namaz kılabilir, fakat önce aldığı teyemmümla namaz kılamaz. Teyemmümde niyet şart olduğundan mürtedin niyeti geçersizdir. Ama abdestte niyet şart değildir.

2- Bir kimse, birine öğretmek maksadıyla abdest alsa, o abdestle namaz kılabilir, çünkü abdestte niyet şart değildir, fakat öğretmek amacıyla alınan teyemmümla namaz kılınmaz, çünkü teyemmümde niyet farzdır.

3- Bir gayrimüslim, abdest alıp sonra Müslüman olsa, onunla namaz kılabilir, fakat Müslüman olmadan önce aldığı teyemmümla kılması caiz olmaz, çünkü mürted gibi gayrimüslimin de niyeti geçerli olmadığı için, teyemmümü de geçerli olmaz. Abdestte ise niyet farz değildir. (Nimet-i İslam)

Cenaze namazı için teyemmüm

Sual: Cenaze namazı kılmak niyetiyle teyemmüm etmiş olan bir kimse, bu teyemmümle farz namaz kılabilir mi?

CEVAP

Evet, kılabilir. (Hindiyye)

Teyemmüm eden imam

Sual: Özünden dolayı teyemmüm eden imam, cenaze namazında, abdest almış cemaate imam olabilir mi?

CEVAP

Evet, teyemmüm etmiş imam, diğer namazlarda olduğu gibi, cenaze namazında da, abdest almış olanlara imam olabilir. (Fetava-i Hindiyye)

Teyemmümde niyet

Sual: Cenaze namazı kılmak veya tilâvet secdesi yapmak için teyemmüm etmiş olan bir kimse, bu niyetle aldığı teyemmümle farz namaz da kılabilir mi?

CEVAP

Evet, kılabilir. (Fetava-yı Hindiyye)

Su varken teyemmüm

Sual: Cuma, bayram ve cenaze namazına yetişebilmek için su varken teyemmüm etmek caiz olur mu?

CEVAP

Abdestsiz veya cünüp kimse, cenaze ve bayram namazlarını kaçırmamak için, su varken bile, teyemmüm edebilir. Cuma namazını ve beş vakit namazdan herhangi birinin vaktini kaçırmak korkusu olsa, su varken, teyemmüm edemez.

Vakit çıkacaksa

Sual: Çobanlık yapıyorum. Dağın neresinde su olduğunu biliyorum. Bir kilometre mesafede su var. Ancak oraya gidene kadar, namaz vakti çıkar. Bu durumda teyemmüm ederek namaz kılabilir miyim?

CEVAP

Vakit çıkacaksa, teyemmümle kılınır. Vakit çıkmayacaksa kılınmaz. Çünkü İslam Ahlakı kitabında, (Suyun bulunduğu yer, bir milden uzaksa, teyemmüm caizdir. Bir milden yakınsa ve vakit geçmeyecekse, teyemmüm etmek caiz değildir) deniyor. Bir kilometre bir milden azdır. Vakit de çıkacağı için teyemmüm caiz oluyor.

Teyemmümde niyet farzdır

Sual: (Teyemmüm etmeye niyet ettim) denilerek yapılan teyemmümle veya (Camiye girmek, Kur'ana el sürmek, ezan ve ikamet okumak) niyetiyle yapılan teyemmümle namaz kılınabilir mi?

CEVAP

Hayır, hiçbiriyle namaz kılınmaz. Ancak abdest için, gusül için, namaz veya cenaze namazı kılmak için yahut secde-i tilavet yapmak için niyet ederek yapılan teyemmümlerle namaz kılınır. (Dürer)

Teyemmüme niyet ederken, abdestle guslü ayırmak gerekmez. Abdest için niyet eden, cünüplükten de temizlenmiş olur. Cünüplükten temizlenmeye niyet edilen teyemmümlerle namaz kılınır. Abdest için ikinci teyemmüm gerekmez. (Redd-ül-muhtar)

Teyemmüme niyet ederken

Sual: **İlmihâl**'de, (Teyemmüme niyet ederken, abdestle guslü ayırmak gerekmez. Abdest için niyet etmekle, cünüplükten de temiz olur. Gusül için niyet edilen teyemmümlerle namaz kılınabilir. Abdest için ikinci teyemmüme lüzum yoktur) denirken, **Namaz Kitabı**'nda, (Teyemmüme niyet ederken, abdestle guslü ayırmak gerekir. Cünüplükten temizlenmeye niyet edilen teyemmümlerle namaz kılınmaz. Abdest için ikinci teyemmüm gerekir) deniyor. Bu, farklı bir kavil midir?

CEVAP

Evet, farklı bir kavildir. **İlmihâl**'deki kavil esas alınmalıdır. **Namaz Kitabı**'ndaki kavle de uyulursa daha iyi olur.

Gusle veya abdeste niyet etmeden, sadece teyemmüme niyet edilirse, bu teyemmümlerle namaz kılınmaz. Gusle veya abdeste niyet ederek teyemmüm alınmalıdır.

Şâfiî'de teyemmüm

Suyun bulunmadığı veya bulunduğu halde kullanılmadığı durumlarda, abdest veya gusül yerine, teyemmüm edilir. Teyemmüm, temiz bir toprağı niyetle yüze ve kollara sürmektir.

Teyemmümün şartları şunlardır:

- 1- Teyemmümü gerektirecek bir sebebin bulunması.
- 2- Vakit girdikten sonra teyemmüm etmek. Vakitten evvel alınan teyemmümlerle farz namaz kılınmaz.
- 3- Tozlu ve temiz toprakla teyemmüm etmek. Kum, kireç ve taşla teyemmüm edilmez. Tozlu kum da, temizleyici toprak sayılır. Gerek temizleyici toprağın, gerekse kumun içinde toz bulunmadığı takdirde, bunlarla teyemmüm etmek sahih yani geçerli olmaz. Toprağın yakılmış olmasının zararı yoktur. Ancak yakılmış olan toprak, kül haline gelmemiş olmalıdır. Kuru çamur, dövülüp toz haline gelirse, bununla da teyemmüm edilebilir.
- 4- Teyemmüm edilecek toprağın, müstamel de olmaması gerekir. Müstamel toprak, teyemmüm esnasında meshedilen organda kalan veya organın üzerinden yere dökülen topraktır.
- 5- Su bulunmadığı için teyemmüm ediliyorsa, vakit girdikten sonra suyu aramak. Su, arandıktan sonra bulunmazsa, o zaman teyemmüm edilir.

Teyemmümün farzları

1- Niyet etmek. "**Neveytü istibâhate fardis-salâti**" (Farz olan namazı, mubah kılmaya niyet ettim) şeklinde niyet edilir. Abdestte olduğu gibi, "abdestsizliği kaldırmaya niyet ettim", denilmez.

2- Toprağa, en az iki kere elleri vurmak.

3- Yüzün tamamını meshetmek.

4- Parmak uçlarından dirseğe kadar (dirsek dahil) kolların tamamını meshetmek.

5- Tertip üzere teyemmüm etmek. Yani önce yüzü, sonra kolları meshetmek.

Teyemmümün sünnetleri

1- Başlarken Bismele çekmek.

2- Önce sağ kolu, sonra sol kolu meshetmek.

3- Yüzü, üst tarafından başlayarak, kolları ise parmak uçlarından başlayarak meshetmek.

4- Fazla toprak gelmişse, elleri birbirine vurarak azaltmak.

5- Müvalat, yani ara vermeden teyemmüm almak.

6- Birinci vuruştan önce, varsa yüzüğünü çıkarmak, (İkinci vuruşta çıkarmak ise, farzdır.)

7- Her iki vuruşta da parmakları açık bulundurmak.

8- Başlamadan ağız misvaklamak.

9- Bitirdikten sonra, abdestten sonra bildirilen duayı okumak.

10- Bir uzvun tamamını meshetmeden elleri, onun üzerinden kaldırmamak.

Teyemmümü bozanlar

1- Abdesti bozan şeylerin tamamı, teyemmümü de bozar. Fakat abdesti bozan şeyler, gusül yerine alınan teyemmümü bozmaz.

2- Namaza başlamadan önce, suyu bulmak veya suyun bulunacağını zannetmek.

Teyemmüm nasıl yapılır?

Teyemmüm şöyle yapılır:

Parmaklar açık olduğu halde, eller toprağa vurulur ve yukarıdan başlanarak yüzün tamamı meshedilir. Yüz meshedilirken niyet edilir. Mesela: "**Neveytü istibâhate fardis-salâti**" (Farz olan namazı, mubah kılmaya niyet ettim) şeklinde niyet edilebilir.

Sonra bir defa daha eller toprağa vurulur; önce sol elin dört parmağının içiyle, sağ kolun alt yüzü, parmak ucundan dirseğe doğru meshedilir. Sonra, sağ kolun iç yüzü de, sol avuçla, dirsekten avuca kadar meshedilir ve sonra sol baş parmağın içi ile, sağ baş parmağın dışı meshedilir.

Daha sonra -bir kere daha elleri toprağa vurmadan- aynı şekilde sol kol da meshedilir. İki vuruşla yüz ve kollar tam olarak mesh edilemezse, daha çok vuruş yaparak mesh etmek yapmak gerekir.

